

PROPOSITIONER

**Feministiskt initiativ,
Kongress 2017, Västerås**

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Om detta dokument	3
Proposition 1 – Revidering en feministisk politik	4
Proposition 2 – En ny syn på arbete	5
Proposition 3 – Pensioner	12
Proposition 4 – Företagande	16
Proposition 5 – Revidering kapitel E. Hälsa och sjukvård	21
Proposition 6 – Revidering av avsnitt om förlossningsvård	28
Proposition 7 – Revidering av Kapitel F.1 Könsidentitet och könsuttryck	30
Proposition 8 – revidering av kapitel F. Sexualpolitik	31
Proposition 9 – En intersektionell syn på frågan om internationell adoption	32
Proposition 10 – Nytt kapitel om Socialpolitik	35
Proposition 11 – Revidering av kapitel G. Kvinnofrid, mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer	39
Proposition 12 – Revidering av kapitel H. Samhällsbyggnad och bostadspolitik	47
Proposition 13 – revidering av Kapitel I. En feministisk gles- och landsbygdspolitik	55
Proposition 14 – Revidering kapitel J. Kulturpolitik	64
Proposition 15 – Revidering kapitel K.2 Energi och Transporter	78
Proposition 16 – Nytt kapitel L. Djurpolitik	81
Proposition 17 – Nytt avsnitt Barnrätt	87
Proposition 18 – Migrationspolitik	89
Proposition 19 – Revidering av Kapitel P. En feministisk syn på säkerhet	93
Proposition 20 – Revidering av kapitel Q. Internationellt samarbete	104
Proposition 21 – Ny text till kapitel R1 samt förflyttning av stycken som handlar om politik som Fi vill driva i EU till kapitel R2	111
Proposition 22 – Ersättning/tillägg av stycket En aktiv jämställdhetspolitik i EU	114
Proposition 23 – Möjlighet till större styrelse	117
Proposition 24 – Flexibilitet vid reservintag till styrelsen	118
Proposition 25 – Stadgeändring för att tillåta separatistiska tematiska medlemsgrupper	119
Proposition 26 – Revidering av stadgar avseende medlemsgrupper, kommunföreningar och avdelningar	120
Proposition 27 – tillägg till stadgar gällande förtroendevaldas skyldigheter	124
Proposition 28 – Längre tid för motionsbehandling	126

Proposition 29 – större representation på kongress.....	127
Proposition 30 – Anställda som ombud.....	128
Proposition 31 – Talespersoner närvaro-, yttrande- och förslagsrätt på kongress	129
Proposition 32 – Större valberedning.....	130
Proposition 33 – Förtroendevalda ska genomgå studiecirkel i antirasistisk feminism	131
Proposition 34 – Policydokument: Partiavgift.....	132

Om detta dokument

Detta dokument innehåller de propositioner som ska tas upp på Feministiskt initiativs kongress i Västerås 24-26 mars, 2017.

Propositionerna presenteras i följande ordning:

1. Propositioner som innebär förändringar av dokumentet *För en feministisk politik*
2. Propositioner som innebär förändringar av dokumentet *Stadgar för Feministiskt initiativ*
3. Övriga propositioner – policydokument m.m.

För att underlätta läsningen av propositionerna kommer här en kort beskrivning av formatet för propositionerna:

Proposition nr – Titel på propositionen

Det dokument som de föreslagna ändringarna i propositionen berör, inkl. kapitel/avsnitt.

Bakgrund till propositionen.

Partistyrelsen yrkar

Styrelsens yrkande

Själva texten för yrkanden. Kan vara flera sidor långt.

Proposition 1 – Revidering en feministisk politik

För en feministisk politik, nytt avsnitt.

Vi talar ofta om demokrati och benämner oss som en demokratirörelse. Trots detta står det inget om det i vårt politiska dokument.

Partistyrelsen yrkar

Att nedanstående text läggs till som ett eget avsnitt efter avsnittet *En feministisk politik*.

Det handlar om demokrati!

En levande demokrati står under ständig förändring. Makten behöver alltid utmanas av människor som organiserar sig för att föra in nya kunskaper och erfarenheter för att vidga perspektiven. Feministiskt initiativ är en demokratirörelse, vuxen ur gräsrotsrörelser. Vi är en del av en demokratisk process när vi visar hur hierarkiska, rasistiska och patriarkala maktstrukturer står i vägen för såväl mänsklig som samhällslig utveckling.

Liksom andra demokratirörelser bildades Feministiskt initiativ ur behovet av förändring. Den klassiska höger-vänster-skalan i politiken förmår inte att synliggöra alla de maktstrukturer som både begränsar människors individuella rättigheter och hindrar en samhällslig hållbar utveckling. Ett öppet, jämställt och jämlikt samhälle, fritt från diskriminering, sexism och rasism, kräver en ny politik som ställer mänskliga rättigheter mot nationalism och ekonomisk dominans. Feministiskt initiativ tillför en analys av de patriarkala, heteronormativa och rasistiska strukturer som fördelar resurser och inflytande ojämnt i Sverige och i resten av världen.

Alla människors lika värde är en fråga om mänskliga rättigheter. Mänskliga rättigheter, ekologisk och social hållbarhet måste gå före snäva och kortsiktiga ekonomiska intressen. På samma sätt måste mänsklig säkerhet, med individens trygghet i fokus, gå före nationell territoriell säkerhet. Feministiskt initiativ värnar respekten för varje människa och tror på den öppna handens politik. Vi ser feminismen som en motkraft till rasism, fascism och nationalism -lokalt, regionalt och globalt. Vi är en demokratirörelse som kopplar ihop individens frihet och rättigheter med den strukturella samhällskritiken. Det betyder också att vi står inför skapandet av en ny kultur i politiken där vi definierar makt som något annat än strävan efter kontroll och dominans. Där makt i stället betyder självständighet att kunna delta i skapandet av både samhället och sitt eget liv. Där politikens roll blir att synliggöra konflikter och presentera lösningar som inte innefattar våld samt saknar hypotetiska fiendebilder att fäktas med. Det betyder demokrati- och samhällsutveckling byggd på kunskap, forskning och fakta. Alla människor är sörjbara och sårbara. Vi föds alla fullständigt beroende av andras omsorg och vi är alla beroende av planetens överlevnad för vår egen överlevnad. Dessa är biologiska villkor som inte kan förhandlas bort. Ekonomismen bygger på en förnekelse av dessa grundläggande fakta om vår existens.

Liksom tidigare demokratirörelser genom historien, utmanar Feministiskt initiativ makten och de etablerade partierna. Vi möter motstånd men vi vet att förändring är möjlig. Varje människa har ett egenvärde som inte är kopplat till nytta och kontroll. Kärleken är den största förändringskraften och det är med kärleken som drivkraft vi skapar ett samhälle där alla människors lika värde respekteras.

Proposition 2 – En ny syn på arbete

För en feministisk politik, kapitel C. En ny syn på arbete

Revidering av kapitel C. Vissa textstycken är nedkortade med syfte att bli mer tillgängliga och slagkraftiga för läsaren. Vissa stycken är i sin helhet oförändrade. Målet har varit att både få in ny politik och också utveckla den gamla. Det har framförallt saknats ett antirasistiskt perspektiv och ett transperspektiv i den tidigare texten.

Partistyrelsen yrkar

Att kapitel C. En ny syn på arbete, avsnitt C.1-C.3 och C.5 ersätts med följande text.

Att en konsekvensändring görs av rubriknumrering (ändring avser endast rubriknummer, ej innehåll) av avsnitt C4 och C6-C8.

C. En ny syn på arbete

Feministiskt initiativ vill skapa en mänskligare arbetsmarknad med plats för olika förmågor och erfarenhet. En arbetsmarknad som erbjuder miljöer utan rädsla och stress – något som kännetecknar många av dagens arbetsplatser. Den ökade pressen på arbetsmarknaden drabbar särskilt kvinnor, eftersom de fortfarande i stor utsträckning tvingas axla huvudansvaret för familj och hem.

Feministiskt initiativ uppfattar de höga ohälsotalen på arbetsmarknaden som ett symptom på behov av förändring i samspelet mellan människan och dennas levnadsvillkor.

För att bryta detta måste arbetsmarknaden bli flexibel, på människors villkor. Vi måste på allvar börja prata om arbetstid och arbetets innehåll, värde och omfattning. Likaså om vila, rekreation och tid för familj, vänner och samhällsengagemang.

Könsmaktsordningen, rasism, otillgänglighet och andra maktstrukturer skapar förhållanden som leder till att människor diskrimineras på arbetsmarknaden. Genom att se mekanismerna bakom diskrimineringen kan vi även se hur olika maktstrukturer samverkar och förstärker varandra. Genom att veta varför diskriminering sker istället för att bara konstatera den kan vi också förändra den. Vi vill se en arbetsmarknad som bryter rasistiska och patriarkala strukturer. Det är därför viktigt att särskilt analysera arbetsmarknaden ur ett intersektionellt perspektiv.

Arbetsmarknaden är inte bara könssegregerad mellan vad som kodas som manligt och kvinnligt. Det finns även en etnisk uppdelning. Ojämlighet på arbetsmarknaden måste förstås utifrån ett intersektionellt perspektiv, där klass förstås tillsammans med ojämlikhet t.ex. gällande kön och etnicitet. Exempelvis har kvinnor och rasifierade personer ofta lägre lön, sämre arbetsvillkor och lägre status än en man som passar in i vithetsnormen. Utlandsfödda kvinnor är ofta de som har de lägsta betalda jobben med de sämsta arbetsvillkoren.

C.1 Arbetstid

I över fyrtio år har normen för den svenska arbetsveckan legat still på 40 timmar. Samtidigt som teknikutvecklingen går framåt arbetar vi i realiteten allt fler timmar, t.ex. i form av övertidsarbete.

Den traditionella synen på arbetstid måste ifrågasättas och ses i ett större sammanhang, där miljö och hälsoaspekter prioriteras. Därför vill vi bygga ett hållbart samhälle och verkar för en generell arbetstidsförkortning till sex timmars arbetsdag/30 timmars arbetsvecka.

En kortare arbetsvecka har många vinster. Det leder det till en arbetstidsförkortning och att fler delar på jobben, vilket i sin tur leder till minskade kostnader för arbetslöshet. En kortare arbetsvecka skulle även bryta deltidsfällan som innebär att kvinnor går ner i arbetstid för att hinna med. Med en arbetstidsförkortning blir det enklare att dela på hushållsarbetet. Barn och föräldrar får mer tid med varandra, ungdomar ökad tillgång till vuxna och större utrymme för alla att delta aktivt i samhällslivet.

Vi måste också gå ner i arbetstid för miljöns skull. En kortare arbetstid är avgörande för en klimatomställning. Mer tid utanför arbetet leder till mer hållbara livsstilar. En generell arbetstidsförkortning har positiva effekter på människors möjligheter att nå en bättre fysisk och psykisk hälsa. En arbetstidsförkortning leder även till välfärdsvinster eftersom folkhälsan skulle förbättras, sjukskrivningar gå ner och utbrändhet minskar.

Motståndare till arbetstidsförkortning talar gärna om kostnader, men är tysta om de samhällsekonomiska vinsterna som kommer av att arbeta mindre. En arbetstidsförkortning är en reform som till stor del betalar sig själv.

- 1 Fi ska verka för en generell arbetstidsförkortning till sex timmars arbetsdag/30 timmars arbetsvecka - med bibehållen lön.

C.2 Jämställda löner

Mannen som norm för den förvärvsarbetande människan skapar förhållanden som leder till att kvinnor diskrimineras. Detta har ett tydligt uttryck när det kommer till löner.

Feministiskt initiativ anser att den nuvarande utformningen av den svenska lönebildningen behöver utmanas. Vi menar att den nuvarande strukturen upprätthåller könsorättvisor och inte ensamt kan lösa problematiken med ojämställda löner. Med industrin som märke skapas en arbetsmarknad där den kvinnokodade sektorn alltid är ”nästan” lika mycket värd som den manskodade sektorn.

Vi menar att det behövs insatser som uppvärderar kvinnors arbete - där hela arbetsgivarkollektivet ska vara med och dela på kostnaden. Detta ska göras genom införandet av en jämställdhetsfond och att Medlingsinstitutets uppdrag utökas till att även omfatta jämställda löner.

- 2 Fi ska verka för att Medlingsinstitutets uppdrag ändras så att jämställda löner prioriteras före institutets andra uppdrag.
- 3 Fi ska verka för att hela arbetsgivarkollektivet tillsammans med staten finansierar en jämställdhetsfond som betalar ut ett jämställdhetsbidrag till arbetsgivare som höjer löner i kvinnokodade branscher

- 4 Fi ska verka för att principen om ”lika lön för likvärdigt arbete” ska gälla. För detta krävs en nationell arbetsvärdering som förmår jämföra arbetsuppgifter över gränserna för olika sektorer.
- 5 Fi ska verka för att höja lönerna inom kvinnokodade sektorer. För att starta processen krävs en ”lönekorrigerings” med utgångspunkt från en nationell arbetsvärdering.

C.3 Arbetsvillkor

Tidsbegränsade och osäkra anställningar blir allt vanligare. Osäkra arbetsvillkor skapar en sämre arbetsmiljö och lämnar öppet för utnyttjande av personer på arbetsmarknaden. Samtidigt har vår gemensamma välfärd genom åren utsatts för stora påfrestningar. Försämrade arbetsvillkor och slimmade verksamheter gör att allt färre måste arbeta för allt fler.

Otrygga anställningar och ofrivillig deltid drabbar i högre utsträckning kvinnor, i synnerhet kvinnor som faller utanför vithetsnormen. Ofrivillig deltid påverkar både den aktuella ekonomiska situationen och i förlängningen även pensionen. Ofrivillig deltid är något som påverkar ekonomin genom hela livet.

Feministiskt initiativ menar att tillsvidareanställningar på heltid bör vara norm på arbetsmarknaden. Alla ska ha rätt att känna sig trygga med sin anställning.

Med de nya lagarna om tillfälliga uppehållstillstånd skapas orimliga villkor för asylsökande på svensk arbetsmarknad. Vi vill inte se en arbetsmarknad där arbetsgivare får makten över människors legala status i Sverige. Det är något vi menar undergräver den svenska modellen.

- 6 Fi ska verka för att tillsvidareanställningar på heltid ska vara norm på arbetsmarknaden.
- 7 Fi ska verka för att begränsa utnyttjandet av olika tidsbegränsade anställningar, utnyttjandet av deltidsanställningar samt att behovsanställningar upphör.
- 8 Fi ska verka för att ”Allmän visstid” i Lagen om anställningsskydd (LAS) ska tas bort.
- 9 Fi ska verka för att EU:s tjänstedirektiv inte får innebära några inskränkningar i föreningsfriheten, den fria förhandlingsrätten, rätten att teckna kollektivavtal och rätten att vidta stridsåtgärder.
- 10 Fi ska verka för en lag som gör företag ansvariga för hur underleverantörers personal behandlas.
- 11 Fi ska verka för att tidigare tillsvidare- och visstidsanställda ska ha företrädesrätt framför så kallade bemanningsföretag.
- 12 Fi ska verka för att skärpa lagstiftningen vid inhyrning från bemanningsföretag. Vi vill omöjliggöra inhyrning av personal för att täcka permanenta personalbehov.
- 13 Fi ska verka för att reglerna för tidsbegränsad anställning ses över. Arbetsgivare med behov av extra personal ska åläggas att inrätta resurspooler med tillsvidareanställd personal för att möta behoven. Begränsning av möjligheten att rekrytera vikarier för korta inhopp knyts på så sätt till verksamhetens möjlighet att förutse behov av extrapersonal.

- 14 Fi ska verka för att alla arbetstagare i Sverige ska ha samma rättigheter och villkor oavsett medborgarskap.
- 15 Fi ska verka för att asylsökande ska ges arbetstillstånd. I samband med detta ska grundläggande information om rättigheter vid anställning och uppsägning ges.

C.4 Arbetslöshet

Feministiskt initiativ anser att det är både självklart och nödvändigt att koppla det minskade utbudet av lönearbete till en generell arbetstidsförkortning. Arbetslöshet har blivit en marknad som omsätter gigantiska summor på administration, privata förmedlingar och coacher, som bjuds in för att upprätthålla arbetslinjen. Genom att omvandla medlen till ordinarie arbeten skapas förutsättningar för arbetstidsförkortning så att fler personer kan vara en del av arbetsmarknaden.

Arbetslösheten är ett tydligt exempel på den diskriminering som sker på arbetsmarknaden. Exempelvis är arbetslösheten större bland utrikes födda och personer med funktionsvariationer än vad det är för inrikes födda och personer med funktionalitet enligt normen.

För att diskriminering ska uppmärksammas och motverkas bör arbetssökande få utbildning i sina rättigheter på arbetsmarknaden såväl som om sina skyldigheter. Arbetsförmedlingen ska skiljas från sin kontrollerande funktion och flytta fokus till att stärka de arbetssökande och arbeta för en bättre matchning på arbetsmarknaden. Vi vill även se över arbetslöshetsförsäkringen utifrån ett intersektionellt perspektiv. Ofrivillig deltid och osäkra anställningar ska inte riskera fattigdom.

- 16 Fi ska verka för att kostnaderna för arbetslösheten omvandlas till tillsvidareanställningar på heltid genom att bland annat koppla arbetslöshetsproblematiken till en generell arbetstidsförkortning.
- 17 Fi ska verka för att arbetssökande får utbildning i sina rättigheter på arbetsmarknaden och kunskap om vart de vänder sig vid diskriminering eller annan felaktig behandling.
- 18 Fi ska verka för att nyanlända och asylsökande som behöver kompletterande utbildning för att möjliggöra ett arbete ska erbjudas detta.
- 19 Fi ska verka för att arbetssökande som saknar kunskaper i svenska får möjlighet att öka sina språkkunskaper samtidigt som de söker arbete.
- 20 Fi ska verka för att validering av nyanländas yrkeskunskaper förenklas genom att personer ges möjlighet till kombinerad praktik och utbildning.
- 21 Fi ska verka för att Arbetsförmedlingen skiljs från sin kontrollerande funktion och riktar in sin verksamhet på att stärka individer och sysselsättning genom matchning.
- 22 Fi ska verka för att arbetslöshetsersättningen ska vara oförändrad under hela arbetslösheten.
- 23 Fi ska verka för Arbetsförmedlingen inkluderar deltidsarbetslöshet i arbetslöshetsstatistiken.

- 24 Fi ska verka för slopandet av de 45 karensdagarna för a-kasseersättning vid uppsägning på egen begäran. Det ska vara möjligt att lämna ett arbete en far illa av.
- 25 Fi ska verka för att a-kassans regler även ska anpassas till projektanställda och visstidsanställda.
- 26 Fi ska verka för att förenkla regelverket för att starta eget, samt att förlänga Starta eget-bidraget från sex månader till ett år.
- 27 Fi ska verka för att arbetslöshetsförsäkringen ska vara icke-diskriminerande. Arbetslöshetsförsäkringen bör ses över utifrån ett intersektionellt perspektiv.
- 28 Fi ska verka för att se över studenters villkor i arbetslöshetsförsäkringen. Det måste finnas ett skydd ifall en student blir arbetslös under studieuppehåll eller direkt efter avslutade studier.
- 29 Fi ska verka för att Arbetsförmedlingens icke-diskriminerande perspektiv förstärks genom kontinuerlig fortbildning

C.5 Arbetsmiljö

Osäkra anställningar ökar risken för psykisk ohälsa, som är den vanligaste diagnosen för sjukskrivna inom offentlig sektor. Feministiskt initiativ vill stärka arbetet för att minska ohälsotalen. Psykisk ohälsa måste beaktas i lika stor utsträckning som fysisk ohälsa.

Ser vi till helheten på den segregerade arbetsmarknaden värderas vissa arbeten lägre. Det får till följd att de stora arbetsmiljöriskerna inom dessa yrken inte synliggörs och därför inte heller åtgärdas. Exempelvis bidrar den könssegregerade arbetsmarknaden i allra högsta grad till att kvinnor löper större risk att drabbas av sjukskrivningar.

- 30 Fi ska verka för en ökad satsning på åtgärder som förbättrar arbetsmiljön inom kvinnokodade arbetsområden.
- 31 Fi ska verka för att genusperspektiv ska integreras i allt arbetsmiljöarbete. Bland annat i utformning av verktyg, skyddsutrustning och arbetsstationer.
- 32 Fi ska verka för att arbetsmiljöstatistiken använder sig av beräkningsgrunder som möjliggör intersektionella analyser av arbetsmiljöarbetet.
- 33 Fi ska verka för att det finns en nationell handlingsplan för att förebygga och minska sjukskrivningarna. Handlingsplanen ska även ha som mål att öka hälsan i arbetslivet samt stärka satsningarna på att förebygga de allvarligaste folkhälsoproblemen.
- 34 Fi ska verka för att det finns en nationell handlingsplan för att förebygga och minska psykisk ohälsa i arbetslivet.

- 35 Fi ska verka för att det utarbetas ett nationellt handlingsprogram i syfte att förebygga och undvika självmord i arbetslivet.
- 36 Fi ska verka för att Försäkringskassans personal, som har hand om arbetsskador, ska utbildas i arbetsmiljöproblematik ur ett intersektionellt perspektiv.
- 37 Fi ska verka för att arbetsmiljölagen skrivs med könsneutrala pronomen.
- 38 Fi ska verka för nolltolerans mot dödsolyckor i arbetslivet.
- 39 Fi ska verka för nolltolerans mot hot och våld i arbetslivet.
- 40 Fi ska verka för att en särskild satsning på moderna lyfthjälpmiddel och annan teknisk utrustning som kan avlasta den anställda i vården, särskilt sådan utrustning som också kan användas i hemmiljö.

C.6 Anti-diskriminering

Feministiskt initiativ strävar efter ett samhälle där människor känner sig fria och har makt att påverka sina egna liv och sina arbetsplatser. Alla ska ha samma möjlighet till arbete. Vi menar att dagens rekryteringsprocesser aktivt utesluter människor genom en strukturell diskriminering. Exempelvis sker det dagligen en positiv särbehandling av människor som betraktas som svenskar för att de är vita, exempelvis har tillräckligt ljus hud- och hårfärg och talar svenska utan brytning.

Personer med annan funktionsförmåga än normen diskrimineras både genom uteslutning i rekryteringsprocesser och otillgänglighet på arbetsplatser. Samtidigt är otrygga anställningar, brist på utvecklingsmöjligheter och brist på inflytande vanligt förekommande.

Transfobi och tvåkönsnormen leder till att transpersoner osynliggörs eller inte vågar vara öppna med sin identitet. Det kan handla om att uteslutas eller förlöjligas på arbetsplatsen. Många transpersoner diskrimineras redan vid ansökan till jobb. Arbetslösheten bland transpersoner är hög. Feministiskt initiativ anser att det är arbetsgivarens skyldighet att arbeta inkluderande för att skapa en arbetsplats för alla - oavsett könsidentitet eller könsuttryck.

Trots forskning som visar på en omfattande diskriminering på arbetsmarknaden har antalet fällande domar varit ytterst få. Detta visar att diskrimineringslagstiftningen i sig inte är tillräcklig för att åtgärda det stora problemet. För att skapa ett jämlikt arbetsliv måste krafttag riktas mot de som diskrimineras.

- 41 Fi ska verka för att stödja utvecklingen och användningen av metoder för rekryteringsprocesser som är fria från diskriminering i alla led.
- 42 Fi ska verka för möjligheten till positiv särbehandling i arbetslivet.
- 43 Fi ska verka för att arbetsgivare ska vara skyldiga att arbeta aktivt med att öka tillgängligheten på arbetsplatsen.

- 44 Fi ska verka för möjlighet till kvoterad rekrytering av personer med funktionsvariationer.
- 45 Fi ska verka för en nationell handlingsplan för att motverka diskriminering av transpersoner i arbetslivet.
- 46 Fi ska verka för att införa ett tredje kön på enkäter och blanketter som riktar sig till medarbetare.
- 47 Fi ska verka för att alla offentliga upphandlingar ska innehålla en antidiskrimineringsklausul. Likabehandlingsplaner eller motsvarande ska bifogas vid varje anbud.
- 48 Fi ska verka för att kvalifikationskraven vid rekrytering till offentlig sektor ska utformas så att de inte är diskriminerande.
- 49 Fi ska verka för att Sverige driver likabehandlingsprinciper inom konkurrenslagstiftning och överenskommelser i EU-förhandlingar.
- 50 Fi ska verka för att arbetsgivares skyldigheter att vidta aktiva åtgärder för att främja jämställdhet och likabehandling ska utökas. En arbetsgivares underlåtenhet ska kunna straffas.
- 51 Fi ska verka för att tillsynen av diskrimineringslagstiftning skärps och att Länsstyrelserna får förstärkta uppgifter och resurser att bistå Diskrimineringsombudsmannen i detta arbete.
- 52 Fi ska verka för att Diskrimineringsombudsmannen ska få större sanktioneringsmöjligheter gentemot företag.
- 53 Fi ska verka för att skadestånd i diskrimineringsmål höjs. Arbetssökande som diskrimineras ska få ekonomiskt skadestånd.
- 54 Fi ska verka för att diskrimineringslagen ställer krav på att Arbetsförmedlingen och arbetsgivare ska informera om lagarna mot diskriminering, inklusive om vart den som utsatts för diskriminering kan vända sig.

C.7 Pensioner

C.8 Företagande

C.9 Familj, föräldraskap och barn

C.10 En enhetlig och samlad socialförsäkring

Proposition 3 – Pensioner

För en feministisk politik, avsnitt C.4 Pensioner

Under de senaste två åren har Feministiskt initiativ varit aktiva i pensionsfrågan. En rapport har tagits fram, seminarier har hållits och partiledare och talespersoner har varit aktiva i den offentliga debatten. Syftet med denna motion är föra in delar av det arbetet i F!:s politikdokument. Motionen är en uppdatering och utveckling av avsnitt "C.4 Pensioner" från det befintliga politikdokumentet, rapporten "Pensioner – en patriarkal historia" samt ett antal publicerade artiklar.

Partistyrelsen yrkar

Att följande text ersätter avsnittet C.4 Pensioner

C.4 Pensioner

1994 infördes det pensionssystem som först nu slagit igenom med full kraft. Det poängterades då att systemet var könsneutralt, att det behandlade kvinnor och män exakt lika. Vad detta pensionssystem är blint för är att en skev fördelning av såväl det betalda och obetalda arbetet, som löneinkomster mellan kvinnor och män, fortfarande består.

Människor gör olika livsval, mer eller mindre frivilligt, som ofta är starkt påverkade av sociala normer och förväntningar. Dagens pensionssystem är utformat efter den manliga normen och att ett livslångt heltidsarbete premieras. Att kvinnor är föräldralediga mer, deltidsarbetar mer, studerar mer, har lägre lön och oftare lämnar arbetslivet i förtid är några av de faktorer som slår hårt mot pensionerna.

Systemet bygger på värderingen att det bara är lönearbete som ska avgöra hur stor pensionen blir. Hela vägen, hela livet. För utrikes födda är det ofta svårt att nå full pensionsrätt. För dem som inte kommit i arbete i Sverige förrän i trettioårsåldern är det omöjligt att komma ikapp. Feministiskt initiativ tycker inte att det är rimligt, och vill därför byta ut livsinkomstprincipen mot en förmånsbestämd princip. Systemet behöver bli begripligt, överskådligt och förutsägbart. Staten ska garantera en rimlig ekonomisk grundtrygghet för alla som bor i Sverige på ålderns höst. Feministiskt initiativ vill se över möjligheten att låta de bästa 20 åren i yrkeslivet styra slutpensionen. Vidare bör kravet på 40 års heltidsarbete eller bosättning sänkas för att uppnå full pensionsrätt. Att frånga 40 år som beräkningsgrund skulle även gynna dem som kommer till Sverige sent i livet och som idag drabbas hårt av dagens system. Särskilt de som kommer från länder utanför OECD och som ofta inte har med sig någon pension från ett annat land.

På så sätt skulle det finnas möjligheter att göra valet att under perioder av sitt liv gå ner i arbetstid för exempelvis barn eller studier, utan att det får allvarliga konsekvenser för pensionen. Detta är viktiga uppgifter i ett gott samhälle och bör inte bestraffas.

Vidare vill vi avskaffa det till lönearbetet knutna premiepensionssystemet som lägger ansvaret på individen att göra investeringar för sin pension. Människor tvingas att bli spekulanter på aktiemarknaden och fondförvaltarna tar en del av kakan oavsett hur det går. Dessutom uppmuntras makar att själva rätta till orättvisor i systemet genom att föra över premiepension mellan sig, som regel från man till kvinna. Feministiskt initiativ anser att de pengarna istället bör återföras till AP-fonden för att stärka pensionskapitalet.

Den så kallade ”bromsen” är något som svenska pensionärer fått känna av under senare år. Samtidigt som reallönerna har ökat har pensionerna fallit. Bromsen är konstruerad så att när det går utför för Sveriges sysselsättning och ekonomi, minskas pensionerna för att inte riskera att urholka AP-fonden. Bromsen är i relation till det totala fondkapitalet försvinnande liten och det vore rimligare om eventuellt nödvändiga besparingar bars gemensamt av såväl staten, arbetsgivarna och pensionärerna, och inte som idag enbart av pensionärerna. Att bromsen vid flera tillfällen slagit till samtidigt som stora skattesänkningar genomförts för andra delar av befolkningen trotsar logik och rimlighet. Bromsen i sin nuvarande form bör avskaffas och ersättas med ett nytt system för att säkra fondkapitalet.

En rapport från IFS, Inspektionen för socialförsäkringar (2014), visar att allt fler lämnar yrkeslivet i förtid. En majoritet av dem är kvinnor och genomsnittsåldern är 63 år. Kartläggningen visar att det är framför allt kvinnor anställda inom kommun och landsting samt privatanställda arbetare som lämnar arbetslivet med en sjukdomsrelaterad ersättning. För att uppnå full pensionsrätt krävs idag arbete till minst 66 år, i framtiden ännu längre. Idag är det inte möjligt att erhålla en socialförsäkring bortom 65, utom en kortare sjukskrivning, vilket innebär att ett utslitet vårdbiträde måste börja ta ut sin pension långt innan full pensionsålder uppnåtts. Feministiskt initiativ vill att åldersgränsen på socialförsäkringar ska möta pensionsåldern.

En annan orättvisa är det som kallas ”pensionärsskatten”. Vad som avses med det är skillnaden i skatt som tas ut mellan den som arbetar och den som uppbär pension. Genom jobbskatteavdragen har köpkraften ökat avsevärt hos dem som lönearbetar. Den ökade köpkraften är det inte bara pensionärer som går miste om, utan alla som inte lönearbetar; exempelvis föräldralediga, studerande, arbetslösa, sjukskrivna och de som uppbär försörjningsstöd. Med andra ord, de grupper som har minst i samhället. Feministiskt initiativ vill avskaffa jobbskatteavdragen för dem som tjänar över 30 000 kronor i månaden.

Det finns en garantipension i systemet. Men den är mycket låg och minskar successivt jämfört med lönerna. 40 års bosättning i Sverige är ett krav, annars minskar den motsvarande antalet år som fattas. Även äldreförsörjningsstödet, som nästan uteslutande går till utrikes födda, är mycket restriktivt utformat och ligger på en än lägre nivå än garantipensionen.

Över hälften av de kvinnor som nu går i pension kommer att få garantipension, så kallad fattigpension. Av dem får 100 000 endast garantipension. Siffror från Eurostat (2016) visar att 355 000 svenska pensionärer riskerar ett liv i fattigdom. Vi har sedan det nya pensionssystemet infördes haft en kraftig reallöneökning i Sverige. Eftersom garantipensionen är bunden till inflationen och inte till löneutvecklingen i samhället har nivåerna kraftigt halkat efter. Garantipensionen bör omedelbart höjas för att kompensera för detta. Vi vill att golvet på garantipensionen genast höjs till att möta EU:s gräns för fattigdom. Äldreförsörjningsstödet behöver också förstärkas kraftigt.

En allt större del av pensionen utgörs av tjänstepension, vilket gynnar dem som lönearbetar och speciellt dem med hög lön. En halv miljon svenskar har fortfarande inte någon tjänstepension alls. Politikerna och den ansvariga myndigheten presenterar allt oftare kalkyler som utgår ifrån att alla människor kan ”skaffa sig” tjänstepension. Detta samtidigt som arbetslösheten är hög, anställningsförhållandena blir allt osäkrare och antalet som saknar tjänstepersonen ökar. Detta är inte acceptabelt och den allmänna pensionen bör återta sin roll och se till att människor verkligen får en tillräcklig pension. Det kan enbart ske genom att de resurser som avsätts för den allmänna pensionen ökas. Bland annat måste taket för pensionsinbetalningar höjas liksom pensionsavgifterna. Det blir sedan en uppgift för arbetsmarknadens parter att se över sina tilläggsystem.

1. Fi ska verka för att ändra beräkningsgrunderna för pension till ett förmånsbaserat system, så att ersättningsnivån i den allmänna pensionen ska ha en kompensationsgrad på 60 % och baseras på de 20 bästa yrkesåren av 30 för full pensionsrätt.
2. Fi ska verka för att krav på bosättningstid för full pensionsrätt ska sänkas.
3. Fi ska verka för att avskaffa premiepensioner. Pengarna ska stärka AP-fonden för tryggare pensioner.
4. Fi ska verka för att taket i pensionsinbetalningarna höjs från 7,5 till 10 inkomstbasbelopp i syfte att motverka utvecklingen mot allt större andel tjänstepensioner och privata pensioner.
5. Fi ska verka för att ersätta ”bromsen” i pensionssystemet med ett jämställt, jämlikt och hållbart system.
6. Fi ska verka för att åldersgränsen för socialförsäkringar ska ändras för att möta faktisk pensionsålder.
7. Fi ska verka för att skatten för pensionärer ska vara likvärdig dem som yrkesarbetar.
8. Fi ska verka för att höja golvet i garantipensionen till EU:s fattigdomsgräns.
9. Fi ska verka för att äldreförsörjningsstödet förstärks.
10. Fi ska verka för att avsätta pensionsgruppen. Debatten om kommande generationers pensionssystem behöver vara öppen.
11. Fi ska verka för att återinföra möjligheten till full avdragsrätt för pensionssparande upp till 12 000 kronor per år.
12. Fi ska verka för att höja LAS-åldern till 70 år.
13. Fi ska verka för att att åldern för uttag av inkomstpension ändras till 62 år.
14. Fi ska verka för att höja riktåldern för full pensionsrätt till 67 år, sedan successivt i takt med ökad livslängd. Möjlighet ska finnas till tidigare pensionsavgångar för vissa hårt belastade yrkesgrupper genom kollektivavtal. Pensionsåldern ska värderas och justeras vart 5:e år.
15. Fi ska verka för att åldern för uttag av tjänstepension höjs till 67 år.
16. Fi ska verka för att det ska vara möjligt att fortsätta arbeta efter uppnådd pensionsålder och därigenom bättra på sin pension utan avdrag på grundskydd eller ekonomiskt stöd.
17. Fi ska verka för att direktiven till AP-fonderna skrivs om så att investeringarna sker med respekt för mänskliga rättigheter och miljö samt bidrar till internationella klimatmål. Avkastningsmål ska finnas kvar, men de får aldrig överordnas mänskliga rättigheter och miljömål. Detta innebär att alla investeringar i bolag som bryter mot de mänskliga rättigheterna och begår brott mot miljön dras

tillbaka. Detta gäller även investeringar i den fossila industrin. Dessutom vill Fi verka för att pensionskapitalet används aktivt för att ställa om den svenska ekonomin mot hållbarhet och rättvisa.

18. Fi ska verka för att värdet på premiepensionsrätter som överförs mellan samlevande partners inte ska reduceras baserat på förväntade överföringsmönster och livslängd kopplat till kön.

19. Fi ska verka för att avsättningarna till de allmänna pensionerna även i övrigt ökas så att ett rättvist system kan utformas.

Proposition 4 – Företagande

För en feministisk politik, avsnitt C.6 Företagande

Revidering av kapitel C.6 Företagande

Partistyrelsen yrkar

Att nedanstående text ersätter avsnitt C.6 Företagande i dokumentet *För en feministisk politik*.

C.6 Företagande

Företagande är viktigt i vårt samhälle. Både för samhällsekonomin, arbetsmarknaden och den enskilde personen. Att förenkla och tillgängliggöra företagande, både enskilt och växande, är ett redskap till att fler kan ta makten över sina liv och att Sverige kan fortsätta som innovativ nation.

Regeringens näringspolitiska mål; *Sveriges konkurrenskraft, Näringslivets utveckling, Förutsättningar för företagen att utvecklas och Innovation bland svenska företag* förutsätter förnyelse av näringslivet. Företag som leds av kvinnor, unga och utrikesfödda är de som idag i hög grad står för de nya idéer som behövs för att utveckla ett näringsliv som består av en växande del enpersons- mikro- och småföretag.

Ska Sverige nå de övergripande näringspolitiska målen måste vi stimulera ett jämställt, jämlikt och hållbart företagande som möjliggör för fler att starta och driva företag. Vi behöver undanröja hinder i form av diskriminering, utöka trygghetssystemen och uppmuntra nya organisationsformer.

Småföretagande och entreprenörskap

Många företag drivs med huvudsakligt syfte att försörja en enda person. Fi vill underlätta för försörjningsföretagare att starta sin verksamhet genom nya ekonomiska stödformer och förenklad administration. Fi vill också underlätta för små företag att periodvis kunna vara vilande samt underlätta för företagare att ta del av socialförsäkringar på liknande villkor som anställda.

Forskning visar hur kvinnor och utrikesfödda diskrimineras vid ansökningar om offentlig finansiering, trots helt likvärdig entreprenöriell potential och t.o.m. högre avkastning. Strukturer och stereotypa föreställningar behöver byggas bort med kunskap och uttalade mål om genusbalans på alla nivåer inom såväl de företagsfrämjande systemen som i fördelning av offentliga medel. Aktörer ska åläggas att aktivt arbeta med ett intersektionellt perspektiv.

- 1 Fi ska verka för att stimulera småföretagande.
- 2 Fi ska verka för att förenkla skattesystemet och se över arbetsgivaravgifter för småföretag.
- 3 Fi ska verka för att stöd till företagande ska ges med uttalat mål att skapa genusbalans, att tilldelning av offentliga medel ska redovisas könsuppdelat och att ett intersektionellt perspektiv ska tillämpas av alla aktörer.
- 4 Fi ska verka för att sprida kunskap om kvinnors, utrikesföddas och ungas företagande samt företagande på landsbygden.
- 5 Fi ska verka för användning och utveckling av innovationsupphandlingar.

- 6 Fi ska verka för att lagstiftning kopplat till innovation och digitalisering ses över med syfte att främja innovationstakten.

Utöka trygghetssystem för företagare

För många är eget företagande ett sätt att kombinera yrkesliv med föräldraskap. Vid traditionell anställning finns flera förmåner inbakade i arbetsgivaravgifter och kollektivavtal. Samma försäkringar är ofta frivilligt för egenföretagare och väljs ofta bort för att klara ekonomin. Därför behöver trygghetssystemen moderniseras så att företagare får likvärdiga socialförsäkringar, t.ex. vid vård av sjukt barn, pension och arbetslöshet.

Sjuklöneansvaret är en tung post i små företag. Att både bära en sjuklön och ta in vikarier kan vara det som knäcker ett bolag med ett fåtal anställda. Pressen blir också stor på den anställde att gå till jobbet även om hen är sjuk. Feministiskt initiativ vill lyfta sjuklöneansvaret för småföretag.

- 7 Fi ska verka för att företagare får likvärdiga socialförsäkringsvillkor som den som är anställd, exempelvis vid vård av sjukt barn, pension eller arbetslöshet.
- 8 Fi ska verka för att mindre företag med upp till 10 anställda, skall slippa de två första veckornas sjuklöneansvar.

Bred representation på alla nivåer

Dagens företagande domineras av svenskfödda män, från lånerådgivare och riskkapitalister till valberedningar, styrelser, VD:ar och egenföretagare. Denna mansdominans innebär ett sämre utvecklat näringsliv. Jämställda bolag, med genusbalans i såväl organisation som ledning och styrelse går bättre. (Mellan 2013-2016 har jämställda börsbolag haft mer än dubbelt så bra kursutveckling som Stockholmsbörsens index.) Ojämställdheten visar sig också tydligt i ägarstrukturer trots att många företag idag ser värdet av att luckra upp ägandet och erbjuda medarbetare ägande i form av optioner eller aktier.

Feministiskt initiativ vill underlätta för medarbetarägda företag och för ett bredare ägande. Styrelser inom offentlig verksamhet ska spegla den mångfald som finns i befolkningen och styrelser i börsnoterade bolag ska vara sammansatt med genusbalans. Offentliga medel ska redovisas med ett intersektionellt perspektiv.

- 9 Fi ska verka för statligt och regionalt stöd till kvinnors och utrikesföddas företagande, till företagande som arbetar för ekologisk hållbarhet samt till företagande på landsbygden.
- 10 Fi ska verka för att all statistik och forskning som rör statliga insatser till näringslivet skall vara könsuppdelad.
- 11 Fi ska verka för en översyn av 3:12-regelverket i syfte att underlätta för medarbetarägda företag och förhindra orimliga skattefördelar.
- 12 Fi ska verka för att samtliga partnerskap inom arbetsmarknadspolitiken ska ha genusbalans och att genusbudgetering genomförs vid alla större regionalutvecklingsprojekt.
- 13 Fi ska verka för att styrelser inom offentlig verksamhet speglar den mångfald av medborgare som lever i Sverige.
- 14 Fi ska verka för en lagstadgad genusbalans för börsnoterade företagsstyrelser.

Kompetensförsörjning

För den framtida näringslivsutvecklingen kommer tre långsiktiga trender vara av särskild betydelse; globalisering, digitalisering och den demografiska utvecklingen med en åldrande befolkning och större migration. Att inkludera alla i arbetslivet genom att ta tillvara på den kompetens, innovationskraft och specialisering som redan finns är nödvändigt för företag som vill utvecklas.

Många av de människor som kommer till Sverige idag har kompetens som vårt näringsliv behöver. Beräkningar från TCO visar att mer än var fjärde nyanländ har utbildning och erfarenhet inom ett yrke där det råder brist i Sverige. Det är angeläget att utveckla metoder för att validera och komplettera all den kunskap som finns för att sedan matcha den mot arbetsmarknaden.

Digitaliseringen av samhället medför en möjlighet att både utjämna orättvisor och utveckla arbetsmarknaden. Tillgång till internet och digitala tjänster bör ses som en demokratifråga. En ständigt växande del av arbetsmarknaden kräver direkt teknisk kompetens och en ännu större del kräver förståelse för det. För att undvika att skapa en digital över- respektive underklass samt för att få den bredd och mångfald som behövs för att fortsätta skapa globalt konkurrenskraftiga och hållbara produkter och tjänster vill Feministiskt initiativ göra de grundläggande delarna tillgängliga för alla. Det innebär programmeringskunskaper i skolan och möjlighet att komplettera sina kunskaper genom en kompetensförsäkring som tillgodoser förändringar i arbetslivet.

- 15 Fi ska verka för att validering av kunskap som inhämtats på annat sätt än i skolor utvecklas.
- 16 Fi ska verka för att komprimerade yrkeskurser skapas inom fler bristyrkesområden.
- 17 Fi ska verka för att statsbidragen till yrkeskurser på Komvux anpassas efter bristsituationen.
- 18 Fi ska verka för att tillgång till internet och digitala tjänster ska ses som en demokratifråga.
- 19 Fi ska verka för att programmeringskunskaper ska ingå i läroplanen för grundskolan.
- 20 Fi ska verka för att införa en kompetensförsäkring som ger alla möjlighet att utveckla sin kompetens i takt med förändringar i arbetslivet.

Levande landsbygder

För många som lever på landsbygden är det egna företagandet den bästa möjligheten att skapa sig fungerande arbets- och livsvillkor. Försörjningen kan under en årscykel bestå av en blandning av korttidsanställningar, behovsanställningar och eget företagande. På landsbygden startas också många projekt och företag med ekologisk hållbarhet i fokus vilket är en utveckling Feministiskt initiativ vill stötta.

Digitaliseringen, med bredband till varje hus, medför möjligheter för fler att starta eget utan att vara beroende av geografisk plats. Fler kan leva och arbeta på landsbygden och redan befintliga företag kan flytta ut ur städerna. (Se även kap I. gles- och landsbygdspolitik)

- 21 Fi ska verka för att utbyggnad av bredband sker i hela landet
- 22 Fi ska verka för att det statliga stödet till utbyggnad ökas och fördelas i snabbare takt.

Driftsformer

Näringspolitiken ska underlätta och stärka utvecklingen på arbetsmarknaden. Inom många sektorer ökar egenföretagandet. T.ex. har kreativa och kulturella näringar fått en växande betydelse. Vi ser behovet av nya driftsformer inom allt fler områden och digitaliseringen accelererar denna utveckling. Feministiskt initiativ vill stödja alternativa driftsformer som kooperativt företagande, socialt entreprenörskap och idéburen verksamhet. Idéburen verksamhet innefattar organisationer

som utan vinstsyfte driver verksamhet och där överskottet, vinsten, återinvesteras i verksamheten. (Dessa utför idag ca 3% av välfärdstjänsterna i Sverige, mätt i andel sysselsatta. Det är den minsta andelen bland alla jämförbara välfärdsstater.) Feministiskt initiativ vill bygga kunskap och kännedom om idéburen sektor, skapa infrastruktur för start och tillväxt av idéburna verksamheter samt utveckla avtalsformer och relationer mellan offentliga huvudmän och idéburna aktörer med hänsyn till dessas förutsättningar.

Feministiskt initiativ vill samtidigt se över kravet på aktiekapital för att möjligheten att starta aktiebolag ska finnas även för mindre kapitalstarka grupper.

- 23 Fi ska verka för att sprida ökad information om kooperativt företagande, socialt entreprenörskap och idéburen verksamhet.
- 24 Fi ska verka för att den idéburna sektorn ska utgöra en större andel av vår välfärd och synliggöras i forskning och statistik.
- 25 Fi ska verka för att avtalsformer och relationer mellan offentliga huvudmän och idéburna aktörer utvecklas.
- 26 Fi ska verka för att underlätta och stärka konstnärliga, kreativa och kulturella näringar (KKN). De konstnärliga och kulturella näringarnas positiva effekter för ekonomin ska ses som en näringslivspolitisk fråga.
- 27 Fi ska verka för sänkt krav på aktiekapital.

Företag i välfärden

Många privata företag har nyskapande idéer om vård, skola och omsorg och bidrar till en uppskattad mångfald i utbudet av välfärdstjänster. Feministiskt initiativ vill värna om denna mångfald, som bland annat möjliggör för äldreboenden särskilt inriktade för hbtq-personer och omsorg på flera språk än svenska. Huvudprincipen ska vara att den skattefinansierade välfärden bedrivs i offentlig regi, men med inslag av alternativa driftsformer där eventuell vinstutdelning inte bör överskrida nivån i SVB-bolag..

Privata företag inom skola, vård och omsorg måste drivas med god kvalitet och kompetent ledarskap. Idag omfattas en del av dessa verksamheter inte av tillståndsprövning och kontroll i belastningsregistret, vilket innebär att det kan förekomma verksamhetschefer med olämplig bakgrund. Målgruppen kan dessutom vara utsatt och i behov av omfattande stöd. Socialstyrelsens enhet för socialtjänstens tillstånd bör därför få utvidgat uppdrag så att det även omfattar denna kontroll.

Feministiskt initiativ vill se fler småföretagare i en mångfald av driftsformer som gör vår välfärd hållbar och allomfattande samtidigt som den motverkar diskriminering och utestängning. En väg att nå detta mål är att låta LOU, lagen om offentlig upphandling, främja framväxten av en solidarisk och hållbar ekonomi. EU:s upphandlingsdirektiv ger oss möjlighet att förändra den svenska upphandlingslagstiftningen genom att godkänna offentlig upphandling med tydliga politiska krav. Exempelvis bör vid offentlig upphandling ställas krav på implementerat jämställdhetsarbete, miljöledningssystem, lönekartläggningar och lönerevisioner och antidiskrimineringsarbete. Feministiskt initiativ vill också se över hur offentlig upphandling som verktyg kan användas för att gynna driftsformer som t ex allmännyttiga kooperativ, idéburna verksamheter eller aktiebolag med särskild aktieutbetalningsbegränsning (SVB).

- 28 Fi ska verka för att kontroll i belastningsregistret inkluderas vid tillståndsprövning av privat driven verksamhet inom skola, vård och omsorg.
- 29 Fi ska verka för en mångfald av driftsformer som gör vår välfärd hållbar och allomfattande samtidigt som den motverkar diskriminering och utestängning.
- 30 Fi ska verka för etablerings- och finansieringsstöd till idéburen sektor samt till företag som använder sig av aktiebolagsformen med begränsad vinstutdelning inom välfärden, så kallade SVB-bolag.
- 31 Fi ska verka för att alla verksamheter och enheter (till exempel varje enskild skola, vårdcentral, äldreboende och förskola) där minst 50 procent av verksamheten finansieras med skattemedel åläggs att öppet redovisa sin ekonomi. Detta gäller oavsett driftsform.
- 32 Fi ska verka för att lagen om offentlig upphandling (LOU) används aktivt för att motarbeta diskriminering och för att främja mänsklig- och ekologisk hållbarhet.

Proposition 5 – Revidering kapitel E. Hälsa och sjukvård

För en feministisk politik, Kapitel E. Hälsa och sjukvård

Socialutskottet har gått igenom avsnittet för att uppdatera och utveckla. Detta med bibehållen andemening och med inspel från professionen. Styrelsen presenterar efter bearbetning följande förslag.

Partistyrelsen yrkar

Att existerande avsnitt E. Hälsa och sjukvård ersätts i sin helhet med följande förslag.

E. Hälsa och sjukvård

I ett välfärdssamhälle ska alla ha tillgång till skattefinansierad hälso- och sjukvård. Även tandvård ska vara skattefinansierad, inkludera alla, och ingå i ett gemensamt högkostnadsskydd. Rätten till vård ska vara den mest grundläggande principen i svensk sjukvård.

All sjukvård ska bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet. Mannen som norm ska ersättas med metoder som bygger på kunskap om att individer är olika och hur kön, sexuell läggning, föreställningar om ras/etnicitet, funktionalitet, klass, religion eller trosuppfattning, könsuttryck, könsidentitet, ålder och medborgarskap kan påverka hälsa, symptom och behandling. Diskriminering vad gäller fördelning av forskningsanslag ska motverkas.

Fi ska verka för att vården ska sluta att reproducera köns- och rasistiska stereotyper. Dessa föreställningar leder till att människor blir olika bemötta och därigenom har olika förutsättningar för att få rätt vård, i rätt tid. Att bemötandet varierar på om du är rasifierad eller inte är oacceptabelt. Det ska vara obligatoriskt med genus-, hbtq- och antirasistiskt perspektiv i samtliga vårdutbildningar. Krafttag skall tas för att komma tillrätta med felen i bemötandet av transpersoner.

Nationalitet eller frånvaro av sådan ska aldrig vara ett hinder för att få adekvat vård. Formuleringen "vård som inte kan anstå" är för snäv och leder till att sjuka individer tvingas vänta med att söka vård tills deras bekymmer inte längre kan åtgärdas med enkla medel. Asylsökande och flyktingar ska vid ankomst erbjudas kontakt med vården snarast och, om behovet finns, läkarkontakt inom en månad.

Stigmatiseringen av psykisk sjukdom är ett område som, trots att attityderna förbättrats de senaste decennierna, måste tas på största allvar. Att samhället inte accepterar några av våra allra vanligaste diagnoser gör sjukdomarna svårare att leva med och att behandla. Fi önskar att information kring psykisk sjukdom intensifieras i syfte att eliminera den rådande stigmatiseringen.

Sjukdomar som primärt drabbar kvinnor och människor med kvinnliga reproduktionsorgan är osynliggjorda och underprioriterade inom sjukvården såväl som i medicinsk forskning. Endometrios drabbar en av tio med livmoder, trots detta finns ett fåtal specialisterheter i landet. Kompetensen kring dessa sjukdomar måste höjas avsevärt och drabbade måste få adekvat behandling.

Förlossningsvården i Sverige behöver förbättras. Trots en spädbarnsdödlighet som tangerar lägst i världen och en mödrahälsovård som anses vara en av världens bästa, så har vi ändå en förlossningsvård med en standard som i vissa avseenden ligger långt efter andra jämförbara länder. Platsbristen på förlossningsavdelningarna är många gånger svår, med otrygghet hos föräldrarna som följd. Förlossningsskador är mycket frekventa; nästan varannan kvinna som fött vaginalt får någon

form av bestående men. Detta är en trend som måste brytas. Förlossningsvården måste prioriteras upp; med tillgänglighet, personalresurser och minskade vårdskador i fokus. Var och en ska kunna föda trygg i förvisningen att de medicinska tekniker som används under graviditet och förlossning ska användas utifrån aktuell forskning och inte av rutin. Alla som föder barn i Sverige ska ha den basala tryggheten att ha en garanterad plats på det sjukhus som valts i förväg. För att uppnå detta måste avdelningar hållas öppna och vårdpersonalen erbjudas arbetsförhållanden som gör att de vill stanna.

Aborträtten handlar om livmoderbärares hälsa och autonomi. Vi vill behålla den aborträtt som Sverige redan åtnjuter och arbeta aktivt emot förslag att inskränka denna rätt - även internationellt.

Mäns våld mot kvinnor, och annat våld i nära relation, är ett stort samhällsproblem som i högsta grad berör vården - enligt den största aktuella studien som genomförts har 46% av alla kvinnor i Sverige någon gång utsatts för fysiskt eller sexuellt våld¹. Redan idag tillfrågas varje person som passerar vården om tobaksvanor - rökning är den enskilt största hälsofaran både på individ- och samhällsnivå i västvärlden. Feministiskt initiativ förespråkar att en liknande rekommendation införs vad gäller utsatthet för våld.. Om varje patient tillfrågas om detta så normaliseras samtal kring ämnet, varpå vi kan finna fler patienter som drabbats av partnervåld.

Kunskaper kring hälsa och därmed också klarläggande kring sjukliggörande myter rörande detta område bör beröras redan i grundskolan. Som ett led i skolans, exempelvis skolidrottens, uppdrag att sprida en hälsosam livsstil bör också skolan förklara de mest basala principerna för god hälsa och ge grundläggande information kring sjukvård. I dagens samhälle lever barn och unga ofta isolerade från kontakt med den sjukdom och ohälsa som förut var en naturlig del av samhället då fler äldre och sjuka syntes i vardagen.

Kulturens goda effekter på vår hälsa har visats flertalet gånger. Detta gäller såväl eget kulturutövande och -deltagande, som möten med professionella kulturarbetare, musik, dans, konstverk och estetiska miljöer av hög kvalitet. Konst och kultur ska användas i större utsträckning som en del av alla tillämpliga typer av vård och omsorg, samt att resurser och kompetens tillförs för att möjliggöra detta med en hög kvalitet.

- 1 Fi ska verka för ökade resurser och ökad personaltäthet inom vård och omsorg.
- 2 Fi ska verka för att all sjukvård ska bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet.
- 3 Fi ska verka för att inget kön ska vara norm inom medicinsk forskning, utbildning och teknikutveckling. Diskriminering vad gäller forskningsanslag ska motverkas. Större anslag krävs också till genusforskningen inom hälsa och medicin.
- 4 Fi ska verka för att samtliga vårdutbildningar ska ge beredskap för att motverka diskriminering och främja gott och likvärdigt bemötande.
- 5 Fi kräver att vårdens förståelse för och bemötande av transpersoner förbättras.

1

<http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>

- 6 Fi ska verka för att tandvård ska ingå i sjukförsäkringssystemet och omfattas av högkostnadsskyddet.
- 7 Fi ska verka för att alla som vistas i Sverige ska ha full tillgång till hälso- och sjukvård på samma villkor som alla andra bosatta i Sverige.
- 8 Fi ska verka för att asylsökande och flyktingar ska vid ankomst erbjudas kontakt med vården snarast och, om behovet finns, läkarkontakt inom en månad.
- 9 Fi ska verka för att mer resurser behövs till vården av psykisk hälsa. Resurser ska också tillgängliggöras skolhälsovårdens förebyggande arbete.
- 10 Fi ska verka för att kunskapen behöver höjas inom området sjukdomar som primärt drabbar kvinnor och människor med kvinnliga reproduktionsorgan; forskningen på området behöver ökat stöd. I väntan på detta ska det omedelbart inrättas fler endomitriosteam.
- 11 Fi ska verka för att förlossningsvården ska förbättras. Alla som föder ska ha en garanterad plats på ett i förväg valt sjukhus. De medicinska tekniker som används vid förlossning ska användas utifrån aktuell forskning och inte av rutin.
- 12 Fi ska verka för att bibehålla den aborträtt som Sverige redan åtnjuter och arbeta aktivt emot förslag att inskränka denna rätt.
- 13 Fi förespråkar en rekommendation där vårdpersonal ska ställa frågor om utsatthet för våld. .
- 14 Fi ska verka för att inom skolan ska kunskapen om friskvård, hälsovård och näringslära stärkas och aktivt förmedlas till eleverna.
- 15 Fi ska verka för att konst och kultur ska användas i större utsträckning som en del av alla tillämpliga typer av arbete inom vård och omsorg.

E.1 Äldreomsorg

Stora förändringar måste genomföras för att alla äldre människor ska kunna uppleva sig som respekterade och betydelsefulla samhällsmedborgare. Fi vill skapa fler alternativa boendeformer för dem som vill byta boende; såsom servicehus, kollektivboenden och gruppboenden. Bostäderna och traditionella äldreboenden ska placeras på centralt belägna platser i kommunerna för att möjliggöra ett deltagande i det omgivande samhällslivet och för att underlätta för människor som vill besöka vänner och/eller delta i olika aktiviteter. Det är också viktigt att olika boendeformer för äldre fördelas jämnt i kommunerna så att äldre har möjlighet att bo i bekanta miljöer. Många väljer idag att söka sig till boenden i samma område som de växte upp i eller har bott i tidigare, något som Fi vill uppmuntra kommuner att möjliggöra.

Äldreomsorg i särskilda boenden och i hemtjänst måste kompletteras med större möjligheter och individuella lösningar för att säkerställa att äldre får den hjälp som behövs när det kommer till vardagssysslor, utevistelse och social samvaro.

Många äldre drabbas av demenssjukdomar och det är viktigt att ta vara på den kunskap som redan finns för att förbättra deras situation. Det är till exempel viktigt att drabbade inte flyttas omkring

oplanerat samtidigt som det är av stor betydelse att behandlingen av de sjuka sker i en grupp där sjukdomen yttrar sig på likartat sätt. För att möjliggöra maximal rehabilitering och omvårdnad bör möjlighet finnas för äldre att byta grupp och vid behov även boende. Grundprincipen bör vara att samhället och omsorgen anpassar sig efter det individuella behovet; för att säkerhetsställa detta behöver det utvärderas fortlöpande för att undvika ofrivillig förfördelning av någon grupp. Fi vill förändra bilden av äldre som en homogen grupp med likartade behov och intressen. Feministiskt initiativ förordar att en Äldreomsorgslag, anpassad till de speciella förhållanden som råder när det gäller vård och omsorg om äldre, ska ersätta de två lagar som idag tillämpas: Socialtjänstlagen och Hälso- och sjukvårdslagen.

Fi strävar efter att bygga ett samhälle som försäkrar alla människor adekvat och individanpassad vård under livets alla skeden. Det förutsätter att äldrevården byggs ut och att geriatriska mottagningar finns tillgängliga över hela landet. Mottagningarna ska kompletteras med geriatriska kliniker, med anpassad rehabilitering. Möjlighet till införande av långvårdsavdelningar ska utredas.

Sverige har ett regelverk för att undvika multimedicingering av patienter, både äldre och andra. Fi uppmuntrar läkarkåren att följa dessa riktlinjer, bland annat genom att genomföra den årliga läkemedelsgenomgång som alla äldre är berättigade.

Våld mot äldre kvinnor i nära relationer är vanligt förekommande. Undersökningar visar att de flesta som arbetar med äldre någon gång har mött våldsutsatta kvinnor i sitt arbete. Äldre kvinnor är i en särskilt utsatt situation då de kan ha särskilt svårt att fysiskt värja sig mot våldet. Den utsatta vill sällan söka hjälp på grund av sin beroendeställning till förövaren, som oftast är make, sambo, särbo, barn, medboende på äldreboendet, gäst på dagverksamheten eller personal. Feministiskt initiativ verkar för att rutiner för hur personal inom äldreomsorgen och andra som möter dessa kvinnor ska agera när våldet skett. (Se även kap G. Kvinnofrid, våld i nära relationer och i namn av heder.)

16 Fi ska verka för en särskild Äldreomsorgslag.

17 Fi ska verka för att mer resurser ska skjutas till äldrevården. Äldre bör ges möjlighet att bo kvar hemma, men lika viktigt är att de som vill har möjlighet att bo i pensionärsbostad eller gruppboende. Fi vill skapa fler alternativa boendeformer.

18 Fi ska verka för en ny alternativ typ av demensboende, med extra hög personaltäthet och lämpligare utförande, bör utformas där det inte redan finns. Detta för att merparten av personer med demenssjukdom idag vid ankomsten ofta har ett långt framskridet sjukdomstillstånd. Det ska även finnas möjlighet till särskilda boenden för personer med demens och samsjuklighet med allvarliga våldstendenser och personlighetsstörningar.

19 Fi ska verka för att personer under 65 år med demenssjukdomar ska få stöd, råd och vård under hela sjukdomsprocessen utifrån den specifika livssituation som råder. I stödet ska även familjen/nära anhöriga inkluderas.

20 Fi ska verka för att kommunerna ska ha en plan som innefattar jämställdhetsperspektiv inom äldreomsorg, som inkluderar beviljande av insatser från hemtjänsten. Denna plan ska förankras både hos tjänstemän, politiker och bland vårdpersonal.

- 21 Fi ska verka för att anhörigvårdare ska få en fast kontaktperson, om möjligt i sin hemkommun, att vända sig till vid eventuella frågor eller problem.
- 22 Fi verkar för att all äldreomsorg är individanpassad för att säkerställa att alla äldre får möjlighet till utevistelse, vardagssysslor och social samvaro efter individuellt behov. En regel ska införas så att alla äldre får rätt att vistas ute varje dag under hela året.
- 23 Fi ska verka för att onödig multimedicingering av äldre ska minimeras.

E.3 Vårdyrke och organisation

God vård och omvårdnad kräver kompetent personal. Flera vårdyrken har idag, trots god utbildning, låg status och låg lön. I ett välfärdssamhälle som ser till helheten har staten, landstingen och kommunerna ett särskilt ansvar att vara föredömen som arbetsgivare och skapa arbetsplatser som inte reproducerar och skapar underordning. Vårdyrken måste därför uppvärderas och lönerna måste höjas. Vi vill även införa sex timmars arbetsdag med bibehållen lön, som en del i att förbättra arbetsmiljön.

Bemanningen inom svensk sjukvård är ett enormt problem som måste adresseras. Trots att Sverige är ett av de länder i världen som har högst antal läkare per invånare, nyttjas ändå hyrläkare och hyrsköterskor i stor utsträckning. Studier visar att en hög andel hyrläkare ger lägre upplevd vårdkvalitet hos patienterna, mindre kontinuitet och potentiella patientsäkerhetsrisker. Kostnaderna påverkas också negativt, då den skattefinansierade sjukvården går som förlorare ur upphandlingar med bemanningsföretagen. Dessutom blir utbildningen av nya läkare lidande, då handledare saknas. Möjligheten att förbjuda denna anställningsform inom skattefinansierade vårdinrättningar i hela landet bör utredas och konsekvensanalyseras, även ur ett glesbygdsperspektiv.

God vård, oavsett kompetens, kan inte erbjudas utan vårdplatser på sjukhus. Platsbristen på svenska sjukhus idag är ett av vårdens största problem. De fysiska platserna finns oftast, men bemanningen saknas. Detta beror, som tidigare berörts, till stor del på sjuksköterskors dåliga arbetsmiljö och låga lön i förhållande till den utbildning och de ansvarsuppgifter som de har. För att uppnå säker vård måste vi bygga ut sjukvården där det behövs, öppna upp vårdplatser och ta hand om personalen med arbetsvillkor och lön så att de vill och orkar stanna i vården.

Kontinuiteten är något som behöver ses över även bland fast personal. En patient med kronisk sjukdom ska kunna skapa en behandlingsallians med sin läkare och/eller vårdteam och sedan behålla den genom åren.

Vårdbiträde är en yrkeskategori som borde ges en större roll inom vården. På landets sjukhus behövs specialiserad personal, varför bemanning med minst undersköterskekompetens bör vara ett krav inom vård- och omvårdnadsarbetet. Inom hemtjänst, äldreboenden och sjukhusens övriga praktiska arbete har vårdbiträden en viktig roll, de gånger undersköterskor inte räcker för att fylla personalbehoven.

Landstingen är huvudmän för sjukvården. Fi vill verka för att landstingen avskaffas och ersätts av andra former av skattefinansierat ägande. Den offentligfinansierade vården måste bli så bra att ingen ser ett behov av att teckna en privat sjukvårdsförsäkring. En framskjuten köplats ska inte vara till salu, individens vårdbehov ska alltid styras. Vi anser det även nödvändigt att utreda hur hälso-

och sjukvården ska utformas och organiseras för att göra det möjligt att ge och få vård utan att underordnas, vare sig som patient eller anställd.

Fler nationella vårdprogram bör skapas, med krav om regelbundna uppdateringar. Lokala arbetsdokument möjliggör flexibilitet, men frånvaron av tydliga allmängiltiga riktlinjer riskerar att leda till ojämsställd vård - exempelvis när vården för män med akut hjärtinfarkt idag kostar ca 140-270% av kostnaden för kvinnor med exakt samma åkomma, enligt den hittills största svenska studien på området.

Fi vill verka för ett nationellt journalsystem och en nationell läkemedelslista för patientsäkerhetens skull. Patienter på resa ska inte fara illa för att sjukvårdspersonalen på den lokala vårdinrättningen inte kommer åt journalen där information finns om tidigare sjukdomar och läkemedel.

Överförandet av ansvar från landsting till kommun - då en patient ska flytta från sjukhus till hemmet eller ett boende - är ett stort, dagligt problem inom sjukvården. När kommunen ska ta över ansvaret har de en tidsfrist för att förbereda personal och insatser. Denna frist är ibland orimligt lång. En färdigbehandlad patient som ligger kvar på sjukhus tar upp enorma resurser, framförallt genom att uppta en sjukhussäng som en akut sjuk patient skulle behöva bättre. Kommunerna behöver ges resurser nog för att tillhandahålla hemtjänstinsatser, boenden och korttidsboenden inom rimlig tid. Anpassade regler behövs, med olika tidsgränser för exempelvis återinsättning av hemtjänstinsatser jämfört med att skapa en helt ny plats på ett boende.

Jämlik vård inkluderar även tillgänglighet till vård oavsett var en bor i landet. Alla riksdagspartier har idag i sina partiprogram minst ett stycke som förordar en "levande landsbygd". För att hålla landsbygden levande måste vi dock hålla sjukhus och hälsocentraler öppna för att människor ska vilja stanna, leva och flytta dit. Fi vill verka för en verkligt levande landsbygd genom att hålla mindre sjukhus och vårdcentraler i glesbygden öppna. Bara på det sättet kan vi uppnå en jämlik vård, där en människas liv eller död inte avgörs av var de bor.

24 Fi ska verka för att vårdirken ska uppvärderas och lönerna höjas.

25 Fi ska verka för att kontinuitet inom vården ska premieras. Möjligheten att förbjuda hyrpersonal inom skattefinansierad vård nationellt ska utredas och konsekvensanalyseras, även ur ett glesbygdsperspektiv.

26 Fi ska verka för att landstingen ska avvecklas som huvudman för vården. Stat och kommun ska istället dela på ansvaret för sjukhusvård respektive primärvård; detta för att få en mer jämställd och jämlik vård i landet.

27 Fi ska verka för att ett nationellt journalsystem, en nationell läkemedelslista, samt fler nationella vårdprogram.

28 Fi ska verka för att verksamheter för vård och omsorg ska i huvudsak ägas och förvaltas av stat och kommun.

29 Fi ska verka för att kompletterande privata verksamheter för vård och omsorg ska drivas i former där eventuella vinster huvudsakligen återinvesteras i verksamheterna, i enlighet med principerna för SVB-bolag och sociala företag. (se vidare kap X Företagande). Principen ska vara mesta möjliga vård för varje tilldelad skattekrona.

- 30 Fi ska verka för att kommunerna behöver ges resurser nog för att snabbt kunna tillhandahålla boenden, korttidsboenden och initiering av hemtjänst.
- 31 Fi vill verka för en verkligt levande landsbygd genom att hålla mindre sjukhus och vårdcentraler i glesbygden öppna och resursstarka.

E.4 Psykisk hälsa

Trots förbättringar i hälsa, såsom ökad medellivslängd och ökad funktionsnivå i högre åldrar, har det sedan mitten av 1990-talet funnits tecken på att de psykiska besvären i befolkningen blivit fler. Detta syns i en ökad sjukskrivnings- och bidragsfrekvens, till stor del på grund av psykiatriska diagnoser.

Kvinnor är oftare sjukskrivna och får mer mediciner utskrivna än män. Bland utrikes födda finns ett starkt samband mellan upplevd diskriminering samt psykisk och fysisk ohälsa. Den psykiska ohälsan är relativt sett högre bland utlandsfödda än bland inrikes födda. Detta tyder på att tidigare trauman, men också rasism, vardaglig diskriminering, erfarenheter av orättvisa, samt att kränkande behandling har effekter på den psykiska hälsan.

Stigmatiseringen av psykisk sjukdom är ett område som, trots att attityderna förbättrats de senaste decennierna, måste tas på största allvar. Att samhället inte accepterar några av våra allra vanligaste diagnoser gör sjukdomarna svårare att leva med och att behandla. Fi önskar att information kring psykisk sjukdom intensifieras i syfte att eliminera den rådande stigmatiseringen.

- 32 Fi ska verka för att avsätta mer resurser till vården av psykisk hälsa. Resurser ska också tillgängliggöras skolhälsovårdens förebyggande arbete.
- 33 Fi ska verka för att information kring psykisk sjukdom måste intensifieras i syfte att eliminera den rådande stigmatiseringen.
- 34 Fi ska verka för att mäns överrepresentation i självmord motverkas genom särskilda satsningar.
- 35 Fi ska verka för utökade resurser till arbetet mot mäns våld mot kvinnor, både inom psykiatrisk vård och inom hälso- och sjukvården i stort. Det bör finnas kvinnoteam inom socialtjänst, sjukvård och psykiatri.
- 36 Fi ska verka för att det psykosociala stödet till hbtq-personer ska säkras. Det psykosociala stödet ska vara en självklar del av deras vård.
- 37 Fi ska verka för utökad forskning kring självskadebeteende bland kvinnor. Dessa ska beredas adekvat behandling oavsett bostadsort och ålder.
- 38 Fi ska verka för att patienter med psykisk ohälsa ska ges möjlighet till inflytande över sin egen vård.

Proposition 6 – Revidering av avsnitt om förlossningsvård

För en feministisk politik, Kapitel E. Hälsa och sjukvård

Idag finns vår politik rörande förlossningsvården under kapitel F. Sexualpolitik. Förlossningsvården är en del av hälsa och sjukvård och borde därför ingå i kapitel E. Hälsa och sjukvård tillsammans med övriga vårdområden.

Partistyrelsen yrkar

Att införa nedanstående text om förlossningsvård i kapitel E och ta bort texten gällande förlossningsvård från kapitel F. Sexualpolitik.

E.2 Förlossningsvård

Alla gravida som vistas i landet ska garanteras ett tryggt och säkert omhändertagande i förlossningsvården, på lika villkor och utan diskriminering. Högsta prioritet ska ges till att säkerställa att alla som föder får en medicinskt säker förlossningsvård, utformad efter den födandes behov och önskemål.

Att föda barn kräver en lugn och trygg miljö och möjlighet att fokusera på födandet utan tidspress. Förlossningsvårdens främsta uppgift är att skapa de bästa förutsättningarna för födsloarbetet och därför behövs en bättre arbetsmiljö för personalen med fler förlossningsplatser och fler anställda.

Barnmorskeprofessionens beprövade erfarenhet och kunskap behöver i större utsträckning tas tillvara. Därför är det viktigt att barnmorskor är representerade på alla nivåer i rådgivande och beslutande organ som styr förlossningsvården och hur resurser fördelas. När landstingen beställer tjänster från olika utförare, privata eller offentliga, dominerar vissa yrkesgrupper i de rådgivande organen. Fi vill verka för en bredare representation där fler yrkesgrupper får utrymme och mandat att påverka krav- och uppföljningskriterier.

Studier visar att antalet underlivsskador i samband med förlossning minskar när förlossningen sker i lugnare tempo och där den födande i större utsträckning själv väljer förlossningsposition. Påskyndade förlossningar ökar risken för komplikationer och skador med ibland långvariga problem för kvinnan och större kostnader för medicinska ingrepp under och efter förlossning.

Förlossningsvården ska organiseras så det krävs minsta möjliga medicinska interventioner, möjlighet att välja vårdform, kontinuitet i vården före, under och efter förlossning och tillgång till en egen barnmorska under födsloarbetet.

- 1 Fi ska verka för att medicinska tekniker som används i samband med graviditet och förlossning ska utformas utifrån aktuell kunskap och forskning.
- 2 Fi ska verka för att det förebyggande arbetet för att minska riskerna för förlossningsskador ska utvecklas och implementeras i all förlossningsvård.
- 3 Fi ska verka för att en barnmorska per kvinna i aktiv förlossning ska vara norm. För att uppnå det krävs fler förlossningsplatser och fler anställda.

- 4 Fi ska verka för att ge den födande rätt att så långt det är möjligt och medicinskt tillrådligt bestämma över sin graviditet, hur och var hen vill föda och över eftervården. Detta inbegriper t.ex. hemförlossning.
- 5 Fi ska verka för att införa en valfrihets- och platsgaranti som innebär att den som ska föda barn ska ha rätt – och plats – att föda på det sjukhus hen i förväg valt.
- 6 Fi ska verka för att vården i så stor utsträckning som möjligt ska bygga på kontinuitet för de blivande föräldrarna när det gäller den personal de möter i samband med mödravård, födande och eftervård.
- 7 Fi ska verka för att bygga ut förlossningsvården i glesbygden så att alla har tillgång till förlossningsvård med hög säkerhet och medicinsk kompetens.
- 8 Fi ska verka för att förlossningsvården ska, efter den födandes önskemål, garantera plats för en medföljande person att stanna kvar med den födande efter förlossningen. Medföräldrar ska uppmuntras att delta i omsorgen om barnet.
- 9 Fi ska verka för att föräldrar ska få information om såväl amning som flaskmatning.
- 10 Fi ska verka för att de föräldrar som väljer att gå hem tidigt efter förlossningen ska erbjudas bra eftervård, bland annat i form av hembesök av en barnmorska de känner sedan tidigare från mödravården eller förlossningen/eftervården.
- 11 Fi ska verka för att förlossningsskador måste behandlas på ett sådant sätt att det säkrar den födandes möjligheter till fortsatt välmående.
- 12 Fi ska verka för att eftervården ska bli bättre på att fånga upp det lidande som många upplever efter förlossningen. Alla nyblivna föräldrar ska erbjudas professionell hjälp med att bearbeta sin förlossning utifrån sin egen upplevelse.
- 13 Fi ska verka för att förlossningsavdelningar alltid ska kunna erbjuda tolk (inklusive teckenspråk), för den som behöver och önskar.
- 14 Fi ska verka för ett normkritiskt reformarbete inom mödravård/barnavård/ föräldrautbildning.
- 15 Fi ska verka för att föräldrautbildning ska erbjudas alla föräldrar oberoende av familjekonstellation.
- 16 Fi ska verka för att föräldrautbildning ska utgå från att varje förälder har ett grundläggande individuellt ansvar för sitt barn.

Proposition 7 – Revidering av Kapitel F.1 Könsidentitet och könsuttryck

För en feministisk politik, avsnitt F1. Könsidentitet och könsuttryck

För att förtydliga vårt ställningstagande i transfrågor önskar styrelsen tillföra två kravpunkter under kapitel F.1 Könsidentitet och könsuttryck.

Partistyrelsen yrkar

Att till kravlistan i kapitel F.1 lägga till följande punkter

- 1 Fi ska verka för att utöka medvetenhet om och skydd mot det systematiska, inte sällan livshotande, våld som transpersoner utsätts för”
- 2 Fi kräver att förståelsen för transpersoners situation ökar bland all personal inom all verksamhet, i synnerhet inom alla vårdande yrken såsom förskola, skola, vård m.fl.”

Proposition 8 – revidering av kapitel F. Sexualpolitik

För en feministisk politik, avsnitt F3. Reproduktiv hälsa och rättigheter

Förlossningsvården bör ingå i hälsa och sjukvård och adoptionsfrågor handlar inte om den reproduktiva hälsan eller rättigheter. Därför bör frågor som rör dessa områden lyftas ut ur kapitel F. Se även Proposition 6 – Revidering av avsnitt om förlossningsvård och Proposition 9 – En intersektionell syn på frågan om internationell adoption

Partistyrelsen yrkar

Att existerande avsnitt F.3 Reproduktiv hälsa och rättigheter ersätts i sin helhet enligt följande förslag.

F.3 Reproduktiv hälsa och rättigheter

Rätten till fri abort är en nödvändig rättighet för att säkra gravidas hälsa. Livmoderbärare ska kunna agera som autonoma individer med oinskränkt rätt över sina egna kroppar. Rätten till fri abort ifrågasätts såväl inom Sveriges gränser som utanför. Motståndet mot aborter måste ses i ett globalt sammanhang där många förvägras denna rättighet. Därför är det av stor vikt att Sverige som stat aktivt driver och arbetar för sexuell och reproduktiv hälsa, nationellt och internationellt. I en del länder tillämpas en så kallad samvetsklausul, vilken ger vårdpersonal rätt att vägra utföra aborter på grund av religiös tro eller liknande. Konsekvensen av detta kan bli att en abortsökandes hälsa och rättigheter ej tillgodoses. Feministiskt initiativ är starkt kritiska till en samvetsklausul och ska arbeta emot att en sådan införs i Sverige.

- 28 Fi ska verka för att rätten till assisterad befruktning ska vara på samma villkor för samkönade relationer och ensamstående som för heterosexuella par.
- 29 Fi ska verka för att förändra lagstiftningen så att det bli möjligt för patienter att välja anonyma donatorer av spermier och/eller ägg vid fertilitetsbehandling i Sverige.
- 30 Fi ska verka för fri och laglig abort i hela världen. Tills det är uppnått måste livmoderbärare i länder där aborten inte är fri välkomnas till Sverige för att göra abort på samma villkor som livmoderbärare bosatta i Sverige.
- 31 Fi ska verka för att stoppa införandet av en samvetsklausul för vårdpersonal.
- 32 Fi ska verka för livmoderbärare rätt att välja abortmetod. För att säkra denna rätt bör barnmorskor ges möjlighet att handlägga medicinska aborter.

Proposition 9 – En intersektionell syn på frågan om internationell adoption

För en feministisk politik, nytt avsnitt F5. Internationella adoptioner

Adoption har länge diskuterats som en rättighet för personer som inte kan få barn. Vi utgår i stället från att det är barn som har rätt till föräldrar. Barn är ingen handelsvara och fattiga familjer i andra länder ska inte berövas sina barn för att människor i Sverige ska kunna bilda familj.

Partistyrelsen yrkar

Att följande text läggs till i politikdokumentet, i kap F. Sexualpolitik.

F.5 Internationella adoptioner

För att kunna diskutera internationell adoption måste vi förstå utgångspunkten och historien bakom den internationella adoptionen så som den ser ut idag. Adoption bör förstås som en del av en ojämsställd, ojämlig, postkolonial och global struktur där merparten sändarländer utgörs av antingen forna västkolonier eller länder som står under västerländsk kontroll. Merparten mottagarländer utgörs av resursstarka länder i det politiska väst och flödet på barn är enkelriktat. Internationell adoption måste förstås ur ett feministiskt klassperspektiv, där det främst är en resursstark medelklass som adopterar och fattiga arbetar- och underklassens barn som adopteras bort från kvinnor med svaga positioner i patriarkala samhällssystem.

Samkönade par har haft laglig rätt att adoptera sedan 2003, trots detta samarbetar Sveriges adoptionsbyråer sällan med några adoptionsbyråer i andra länder som tillåter det. Att diskrimineringen mot samkönade par fortsätter är inget som Feministiskt Initiativ kan acceptera. Ingen diskriminering mot bakgrund till sexuell läggning eller könsidentitet ska tillåtas i adoptionsförfaranden. Svensk jämställdhets- och jämlikhetssträvan ska dock inte ske på bekostnad av personer i andra länder. För att barnens bästa ska stå i centrum måste adoption erkännas som en skyddande verksamhet som finns för att ge lagligt adopterbara barn den familj de har rätt till, inte som en reproduktiv möjlighet eller rätt för vuxna personer som önskar bilda familj, oavsett kön, sexualitet eller levnadsvillkor.

Sverige lyder under Haag-konventionen, som är en konvention om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner. Där står bland annat att det är mottagarlandet som utreder familjens lämplighet när det gäller att ta emot ett utländskt barn för adoption och att det är ursprungslandet som utreder om barnet kan adopteras. Endast om barnet inte kan stanna i sin ursprungsfamilj och inte heller få en familj inom ursprungsstaten ska internationell adoption bli aktuellt. Så ser det dock inte ut idag. Haag-konventionen följs inte, varken i Sverige som mottagarland eller i sändarländer. Sverige ska enligt Haag-konventionen inte adoptera från länder som inte når upp till kraven för adoption, men det görs iallafall. Länder som har möjlighet att ge barn en familj inom ursprungsstaten adopterar bort dem till bland annat Sverige. Barn som lever i fattiga familjer adopteras bort i utbyte mot att familjen får ekonomiskt stöd.

Feministiskt Initiativ står upp för utsatta familjer globalt, inte bara i Sverige. Därför verkar vi främst för familjebevarande och att barn så långt det är möjligt får stanna i sina ursprungsfamiljer. Feministiskt initiativ verkar också för att Haag-konventionen och dess krav på rättvisa adoptioner följs i samtliga länder som Sverige adopterar från. Sverige måste sätta större press på de länder som

har möjlighet att adoptera inhemskt, för att bättre möjliggöra för barn att återförenas med sina biologiska föräldrar.

När en adoption väl sker måste familjen som tar emot barnet vara väl medveten om situationen barnet befinner sig i. Även socialhandläggarna som har hand om fallet ska vara medvetna om vad en adoption kan innebära för ett barn. Föräldrautbildningen som adoptivföräldrarna går på måste kompletteras. Barnet kan komma att utsättas för rasism och när adoptivföräldrarna inte utsätts för samma strukturella förtryck och diskriminering är det viktigt att de görs medvetna om normerna barnet utsätts för.

Adopterade löper en fyra gånger högre risk att begå självmord än andra jämnåriga och drabbas i större utsträckning av depression. Inte bara föräldrar och socialhandläggare ska vara medvetna om vad adoption kan innebära för ett adopterat barn i såväl ung som vuxen ålder. För att motverka depression och självmord hos adopterade behöver myndigheter som möter barn och ungdomar i deras vardag och myndigheter som särskilt arbetar med psykisk hälsa utbildas i adoptionsfrågor. Barn som adopteras har inte valt sin situation själva, varken de som adopteras på etiska grunder eller de som adopteras på oetiska grunder. Möjligheten att lära sig sitt första modersmål och träffa sin biologiska familj måste finnas för de som vill. Adopterade ska ha möjligheten att lära sig språket som deras biologiska familj talar. Idag har adopterade inte rätt till hemspråksundervisning i sitt första modersmål. Feministiskt Initiativ vill att adopterade ska ha tillgång till avgiftsfria studier i sitt första modersmål oavsett ålder.

Adopterade ska ha möjlighet att ta kontakt med sin biologiska familj. Som det ser ut idag ligger post-adoption service, såsom röttersök och återresor, på adoptionsorganisationerna. Dessa organisationer representerar privata intressen som kan kräva både medlemskap och avgifter för den adopterade. Återförening måste möjliggöras genom stöd till adopterade, ekonomiskt och psykiskt, genom en statlig eller kommunal verksamhet.

För en global feminism, solidarisk med barn över hela världen, vill Feministiskt Initiativ se till att barn får den familj de har rätt till.

- 1 Fi ska verka för att Sverige inte ska samarbeta med adoptionsländer som systematiskt förfalskar och manipulerar adopterades dokument
- 2 Fi ska verka för att Sverige ställer krav på länder att ratificera och följa Haag-konventionen
- 3 Fi ska verka för att Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF), förbättrar granskningen av de barnhem som samarbetar med de adoptionsbyråer och organisationer som Sverige har avtal med
- 4 Fi ska verka för ett statligt bidrag till vuxna adopterade som är möjligt att söka för post-adoptionsservicerelaterade ärenden såsom återresor, studier i första språk, röttersök och liknande
- 5 Fi ska verka för att all post-adoption service för adopterade ligger på statlig eller kommunal nivå
- 6 Fi ska verka för avgiftsfria studier i första modersmål för adopterade oavsett ålder
- 7 Fi ska verka för att föräldrautbildningarna kompletteras med obligatoriska studier i rasism och vithetsnormer
- 8 Fi ska verka för att föräldrautbildningarnas kurslitteratur ses över och inkluderar böcker och studiematerial med kritiska och problematiserande perspektiv på adoption, även skrivna av adopterade

- 9 Fi ska verka för att socialhandläggare som utför hem- och medgivandeutredningar genomgår fortbildning i adoptionsfrågor. I dessa ska studier i rasism, vithetsnormer och exotifiering ingå
- 10 Fi ska verka för att vård- och omsorgspersonal i allmänhet utbildas i adoptionsfrågor
- 11 Fi ska verka för att adoptionsfrågor blir obligatoriskt på vård - och omsorgsutbildningar
- 12 Fi ska verka för att ingen diskriminering mot bakgrund till sexuell läggning och könsidentitet ska tillåtas i adoptionsförfaranden.

Proposition 10 – Nytt kapitel om Socialpolitik

För en feministisk politik, nytt kapitel G. Socialpolitik

Styrelsen har i samråd med socialutskottet valt att lägga till ett nytt kapitel till politikdokumentet: Socialpolitik. Kapitlet utgörs inledningsvis av nya avsnitt, som följs av omarbetade tidigare avsnitt från andra kapitel i dokumentet. Till detta nya kapitel har lagts till en omarbetad version av avsnittet E.5 Alkohol och drogpolitik, som tidigare låg i kapitel E. Hälsa och sjukvård. Avsnitten G.2, G.3 och G.5, som tidigare låg i kapitlet G. Kvinnofrid, mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, har även reviderats och lagts in i detta kapitel. Vi valde att lyfta ut de delar som i huvudsak rör Socialtjänstens arbete, kvinnojourer och liknande samt våld mot barn och lägga den i Socialpolitik istället för Kvinnofrid mm.

Partistyrelsen yrkar

Att följande text läggs in som ett nytt kapitel, G. Socialpolitik och att efterföljande rubriknumrering konsekvensändras.

G. Socialpolitik

Socialpolitikens yttersta mål är att värna den enskilda människans värdighet. Målet bygger på att varje människa ska ha möjlighet att vara ekonomiskt självständig och ha makt att forma sitt liv. Att grundläggande sociala rättigheter respekteras och skäliga levnadsvillkor tillgodoses är en förutsättning för att människor ska kunna utöva också andra rättigheter, såsom aktivt deltagande i ett demokratiskt samhälle. Socialpolitiken är på så sätt en av hörnpelarna i demokratin. Sverige är ett av världens rikaste och mest jämlika länder, men också det OECD-land som de senaste decennierna sett snabbast ökande klyftor. Ensamstående mödrar, ungdomar, fattigpensionärer och vissa grupper av utrikesfödda har relativt blivit mer ekonomiskt utsatta. En kursändring är nödvändig för att vända denna utveckling och för att återupprätta socialpolitiken. En väl utbyggd generell välfärd, omfördelning av resurser via skatter och en effektiv politik för att minska ekonomiska och andra klyftor är en förutsättning för att de som arbetar professionellt inom socialt arbete ska kunna uppfylla sitt uppdrag att hjälpa enskilda och att bidra till ett mer jämlikt samhälle.

G.1 Ekonomiskt bistånd

Feministiskt initiativ vill att fokus inom socialt arbete ska ligga på stöttande insatser, snarare än kontroll och repression - ett fokus på uppsökande verksamhet, råd och stöd samt behandling. Dessa insatser ska baseras på högkvalitativa utredningar och välgrundade beslut. Feministiskt initiativ vill inrätta en samlad social försäkring, med syfte att ingen som har behov av ekonomiskt bistånd, oavsett anledning, ska hamna mellan stolarna och bli helt utan inkomst. (Se C8 En samlad socialförsäkring).

Tills en samlad socialförsäkring är på plats vill vi att de mest repressiva inslagen i handläggningen av ekonomiskt bistånd tas bort. Det saknas forskningsstöd för att fusket skulle vara omfattande. Tvärtom är det många som rimligtvis ha rätt till stöd men inte får det. Normen i biståndet har dessutom inte höjts i takt med samhällets kostnadsutveckling. Jämlika samhällen är bättre samhällen för alla och jämlikhet handlar om mer än ekonomi. Särskilt vill vi betona barnperspektivet. Hänsyn till barnets bästa ska tas i alla beslut som rör barn. Det sker inte alltid idag. Barnmisshandel och omsorgsbrist är vanligare i familjer där en eller två föräldrar är arbetslösa eller

långtidssjukskrivna. Trots en nollvision för vräkningar av barnfamiljer, drabbas ett par hundra barn per år av verkställda vräkningar.

- 1 Fi ska verka för att inga barnfamiljer eller unga under 20 år vräks för att medel saknas till hyra. Socialtjänsten ska betala hyresskulder, antingen i form av bistånd eller som lån med återbetalningsskyldighet om det finns betalningsmöjlighet.
- 2 Fi ska verka för en kraftig höjning av riksnormen inom försörjningsstödet.
- 3 Fi ska verka för att sökande inte ska nekas bistånd med hänvisning till att de inte uppfyller socialtjänstens krav. Saknas medel till hyra, mat och skäliga levnadsvillkor ska akut bistånd betalas ut, utan krav på motprestation.
- 4 Fi ska verka för fler härbärgen för kvinnor.
- 5 Fi ska verka för att barnperspektiv beaktas i högre grad.

G.2 Utsatta EU-medborgare

Socialtjänstlagen omfattar alla som vistas i Sverige, oavsett medborgarskap. Sverige har bättre resurser än många andra länder, vilket gör det möjligt att respektera mänskliga rättigheter. Det gäller inte minst papperslösa människor på flykt och utsatta EU-medborgare. De senare är inte sällan romer som utsätts för djup diskriminering i sina hemländer, och som i många fall inte har grundläggande utbildning och saknar alternativ till försörjning, utöver tillfälliga arbeten och tiggeri. Kommunerna i Sverige tolkar sitt uppdrag på olika sätt. På vissa håll ges visst stöd, i samarbete med ideella organisationer. På andra håll är en biljett hem det enda som erbjuds.

Nationell vägledning till kommuner och landsting behövs, men dessa ska respektera mänskliga rättigheter och baseras på aktuell forskning. I Sverige har romer avhysts i 500 år. Från vissa partier ställs krav på förbud mot tiggeri, men fattigdom går inte att kriminalisera bort. Under 1900-talet förekom tvångssteriliseringar, andra övergrepp och omfattande diskriminering från statens sida. Trots vitbok och högtidliga ursäkter från politiker är förtrycket av romer ännu inte ett avslutat kapitel i Sverige. Problemen måste också motverkas på EU-nivå, i samarbete med berörda länder (se vidare kap?). Att frågan måste hanteras inom EU innebär dock inte att Sverige kan fransäga sig sitt ansvar för utsatta EU-medborgare så länge de vistas i landet.

- 6 Fi ska verka för att kommunerna ordnar skäliga boenden för utsatta EU-medborgare som vistas här, med tak över huvudet nattetid som minimikrav.
- 7 Fi ska verka för satsningar på IOP - idéburet offentligt partnerskap. Kommuner kan bidra till finansiering av ideella verksamheters arbete genom dagcentral, nattboende, öppen förskola och vägledningscentrum.
- 8 Fi ska verka för att ingen blir avhyst innan värdiga alternativ finns, så som exempelvis att upplåta kommunal mark åt ideell organisation för att bedriva camping.
- 9 Fi ska verka för att alla barns rätt till skolgång garanteras – oavsett medborgarstatus.

G.3 Skyddade boenden och stöd till våldsutsatta

Kommunernas socialtjänst har i uppdrag att erbjuda och samordna stöd och skydd för våldsutsatta. Socialtjänstens stöd behöver på flera sätt bli mer utvecklat, långsiktigt och heltäckande. En stark kvinnorörelse har sedan 1970-talet svarat på samhällets bristande stöd till brottsoffren med utveckling av skyddade boenden, stöd och kamp för förbättrade lagar och praxis. Länge var all denna verksamhet helt ideell och samhället såg våldet som en privatsak. Jourerna är ännu beroende av ideella krafter och tillfälliga projektmedel, men har idag ett starkare offentligt stöd och har genomgått en professionaliseringsprocess.

Att kvinnojourerna inte är myndigheter och att personal och ideella inte har anmälningsplikt är en viktig förutsättning för etablerandet av förtroendefulla relationer med de stödsökande, och därmed för kvaliteten. Stödet behöver dock bli mer långsiktigt, då många efter den akuta fasen återvänder till en våldsamt relation eller till sin familj. Tjejjourer har funnits sedan mitten av 1990-talet och erbjuder oftast inte skyddat boende, men däremot stödsamtal – via mejl, chatt, telefon och personliga möten – samt arbetar ofta förebyggande med workshops, sommarläger, skolinformation och samtalsgrupper. De senaste åren har vi även sett en framväxt av killjourer och ungdomsjourer för alla kön och könsuttryck. (Se avsnitt H.4 Våld och förtryck i namn av heder, samt avsnitt H.3 Särskild utsatthet och våld).

- 10 Fi ska verka för att skyddade boenden och jourer ges mer långsiktig statlig finansiering till basverksamhet, hyra och andra löpande kostnader samt lönekostnader, för att de ska bli mindre beroende av tillfälliga projektmedel. Särskilt skyddade boenden behöver ges stöd att expandera.
- 11 Fi ska verka för att personal och alla ideellt verksamma vid jourerna har tillgång till handledning av professionella med adekvat högskoleutbildning.
- 12 Fi ska verka för att det i socionomutbildningen ska ges större utrymme till våld, kvinnofrid, våld i nära relationer, inklusive samkönade sådana, transfrågor, våld i hederns namn samt om bemötande, skydd och stöd till våldsutsatta. Fortbildning ska erbjudas de socionomer och andra som arbetar inom området.
- 13 Fi ska verka för att kommunernas åläggande att erbjuda tillgång till skyddade boenden i hemkommunen eller annan kommun uppfylls.

G.4 Våld och speciella behov

Personer med fysiska, psykiska och kognitiva funktionsvariationer, beroendesjukdom och psykisk sjukdom är överrepresenterade bland våldsutsatta. Av flera anledningar har dessa grupper dessutom svårare att få stöd. Många har negativa erfarenheter av kontakt med myndigheter samt professionella och drar sig för att berätta om övergrepp och annat våld. De ideella kvinnojourerna saknar ofta resurser och ibland kompetens att ta emot våldsutsatta med dessa särskilda behov. Det är heller inte rimligt att begära att ideellt verksamma ska ansvara för stöd och vård till exempelvis våldsutsatta med psykoser, tungt missbruk eller ett utagerande och aggressivt beteende.

- 14 Fi ska verka för att skyddade boenden som möter våldsutsatta med särskilda behov finns att tillgå. Personal med särskild kompetens i den enskildes problematik skall finnas.

G.5 Våld i samkönade relationer

Våld i samkönade relationer är underskattade problem, som ofta faller utanför mer grundläggande, vardagliga, förståelseramar för våld i nära relationer. Det kan därför ta längre tid innan det upptäcks. Fördomar kan begränsa det stöd som ges, om det alls erbjuds. Homosexuella som inte är öppna med sin sexualitet kan särskilt dra sig för att berätta, och ha svårare att bli trodda. Hbtq-ungdomar som utsätts för våld i hederns namn är en grupp som nästan är helt osynliggjord, och som samhällsliga institutioner ännu saknar kompetens att skydda.

- 15 Fi ska verka för att det ska finnas skyddande boende att tillgå som möter våldsutsatta med särskilda behov. Personal med särskild kompetens skall finnas.

G.6 Direkt och indirekt våld mot barn

Vart tionde barn uppskattas i Sverige uppleva våld i hemmet och vart tjugonde barn upplever detta våld ofta. Män står för majoriteten också av det direkta våldet mot barn, inte minst vad gäller det grova våldet. Statistiskt finns även ett starkt samband för barn mellan att uppleva en pappas våld mot en mamma och att själv utsättas för direkt våld och sexuella övergrepp. Våld mot barn är alltid

oacceptabelt, oavsett vem som är förövare. Avgörande för att barnen ska kunna läka psykiskt är att våldet, hoten och rädslan för ytterligare våld får ett slut.

Våldsamma mäns tillgång till sina barn är en viktig anledning till att våldet kan fortsätta, även efter separation. Umgänget beskrivs i lagtexten (FB 6 §) som en rättighet för barnet, men blir i praktiken en rättighet för umgängesföräldern och en skyldighet för barnet. Ibland står valet mellan att skydda sina barn från risken för fortsatt våld vid umgänge och att riskera att betala vite och att bli av med vårdnaden, om umgänget inte kan komma till stånd för att barnet vägrar eller av annan anledning. Det är välbelagt i forskning att påtvingat umgänge med en förälder som barnet upplever som förövare försvårar för barnet att tillgodogöra sig behandling. Socialtjänstens barnavårdsutredare är en särskilt belastad grupp, där personalomsättning ofta försvårar både för de anställda och för klienter att få kontinuitet. Samtidigt vet vi att kontinuitet kan vara särskilt viktigt för att bygga förtroenden med barn i utsatthet. Fi vill prioritera satsningar på den sociala barnavården, inklusive utredningarna.

- 16 Fi ska verka för att stöd och behandling till barn som utsatts eller exponerats för våld utvecklas och expanderar. Satsningar på BUP och annan kvalificerad verksamhet att ta emot dessa barn, som idag ofta nekas behandling på grund av resursbrist, ska prioriteras.
- 17 Fi ska verka för att skolans elevhälsa och pedagoger får ökad kunskap om barns utsatthet för våld och övergrepp, inklusive samtal med barn, och på så sätt en ökad beredskap att se och agera för att motverka utsattheten.
- 18 Fi ska verka för bättre arbetsvillkor och rimligare arbetsbörda för socialtjänstens barnavårdsutredare.
- 19 Fi ska verka för att en person som har kontaktförbud inte samtidigt ska ha möjlighet till umgänge med den skyddades och sina gemensamma barn, så som idag.
- 20 Fi ska verka för att gemensam vårdnad efter separation ska vara möjligt mot en förälders vilja endast i undantagsfall och efter en ordentlig riskbedömning. Finns substantiella tecken på våld eller övergrepp ska gemensam vårdnad i princip vara utesluten.
- 21 Fi ska verka för att det inte ska vara möjligt att tvinga barn över 7 år till boende hos eller kontakt med en förälder mot barnets uttryckliga vilja, oavsett om brott har styrkts eller inte.
- 22 Fi ska verka för att umgängesarrangemang med en våldsam förälder som barnet ändå vill ha kontakt med ordnas på ett sätt som är säkert för den våldsutsatta och barn. Endast närvaro av en okvalificerad kontaktperson utan möjlighet att vid behov ingripa är en otillräcklig säkerhetsåtgärd.
- 23 Fi ska verka för att alla utredare i familjerättsärenden och barnavårdsärenden ges fortbildning om kvinnofrid, våld i nära relationer, bemötande och metoder att samtala med barn.
- 24 Fi ska verka för att en vårdnadshavare som dödar den andra vårdnadshavaren endast i undantagsfall (som ifall det dödliga våldet var i självförsvar) ska ha fortsatt vårdnad om barnen.

Proposition 11 – Revidering av kapitel G. Kvinnofrid, mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer

För en feministisk politik, kapitel G. Kvinnofrid, mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Det har skett en revidering och uppdatering av kapitel G. Kvinnofrid, mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. I samband med uppdateringen har kapitel även fått ett nytt namn.

Partistyrelsen yrkar

Att följande text ersätter kapitel G. Kvinnofrid, mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer i sin helhet.

G. Kvinnofrid, våld i nära relationer och i namn av heder

G1. Kvinnofrid som politikområde

Frihet från våld är en grundläggande mänsklig rättighet som staten har det yttersta ansvaret att säkerställa. Våld är en form av maktutövning som tar sig många olika uttryck. Våldsutsatta kan ha skilda behov, handlingsutrymme och möjligheter att få sina erfarenheter erkända. Kön är inte alltid den avgörande förklaringen till en individs makt och möjligheter, men ifråga om våldsutövande finns på strukturell nivå en tydlig koppling, då det allra mesta våldet utövas av män.

Kvinnofrid är ett politikområde som utöver sexualiserat våld och våld i nära relationer även innefattar prostitution, sexuella trakasserier och hot. Därtill relateras det till tvångsäktenskap, förtryck och våld i namn av heder samt potentiellt till reglering av pornografi.

Kvinnojurer har som opinionsbildare räddat många enskildas liv samt spelat en avgörande roll i kampen för att få våld i nära relationer och annat sexualiserat eller könsrelaterat våld etablerat som samhällsproblem vilket det krävs gemensamma krafter för att möta. Inte minst har de jurer som har beredskap och kompetens att skydda kvinnor utsatta för våld i namn av heder en avgörande roll för brottsoffren. Dessa kvinnor utsätts för ett kollektivt hot, kan ha svårare att få stöd av myndigheter, samtidigt som de utsätts för rasism och har få alternativa möjligheter till skydd. För politik om socialtjänstens roll och skyddade boenden (se kap. G. Socialpolitik).

En rad statliga initiativ har tagits för att möta problemet strukturellt. Bland annat har vi i Sverige infört brottsrubriceringarna grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning. Med utgångspunkt i forskning om våld i nära relationer var dessa nya brott avsedda att fånga ett systematiskt förtryck där enskilda våldshändelser, oavsett våldets natur, tillsammans visade ett mönster av kontroll och grov kränkning. Dessvärre visar utvärderingar att lagen inte alltid tolkas enligt lagstiftarens intentioner. Istället läggs fokus på enskilda händelser, som ibland avfärdas om de inte var för sig kan karaktäriseras som grov misshandel. Lagstiftningen har även andra begränsningar då lagar inom andra områden, som utlänningslagen och familjerätt leder till att motstridigheter uppstår och att skyddet mot fortsatt våld allt för ofta prioriteras bort. Feministiskt initiativ verkar för att dessa lagar ska samverka med varandra istället för att motverka varandra. (se vidare kap G. Socialpolitik)

Våld i nära relationer handlar i huvudsak om mäns våld mot kvinnor och barn och är i Sverige och globalt ett omfattande folkhälso- och säkerhetsproblem med stora samhällsekonomiska konsekvenser. Många kvinnor som lämnar en våldsamt relation blir fortsatt utsatta för hot, trakasserier och fysiskt våld. Störst risk för dödligt våld är i samband med separation från förövaren, efter upprepat våld. De flesta kvinnor som mördas i Sverige är också mammor. Ofta är barnen närvarande och i drygt hälften av fallen får förövaren fortsatt vårdnad efter mammans död. Förövaren har således möjlighet att neka barnen behandling. (Se kap G. Socialpolitik)

Mäns våld mot kvinnor är även ett grundläggande demokratiproblem. Kvinnors rädsla för våldtäkt begränsar rörelsefriheten i det offentliga rummet. Hat och sexualiserade hot mot kvinnor som tar plats i offentligheten, inte minst mot feministiska skribenter och politiker, syftar att tysta, underordna och marginalisera. Feministiskt initiativ ser allt detta våld som varken naturligt eller ofrånkomligt utan ansluter sig till den globala rörelse som arbetar för ett upphörande av våldet.

G.1.2 Maskulinitet och våld

Medan män oftare är både offer och förövare i offentliga miljöer, utgörs grövre våld i nära relationer till allra största delen av mäns våld mot kvinnor och barn. Kvinnors våld mot män förekommer, men är ytterst sällan grovt fysiskt våld. Sedan 1990-talet finns officiellt i Sverige en etablerad förståelse av mäns våld mot kvinnor som samhällsproblem, relaterat till en strukturell snedfördelning av makt och resurser. Könsmaktsordningen är en övergripande, global struktur som innebär att män som grupp är överordnade kvinnor som grupp. Det betyder inte att alla män har mer makt än alla kvinnor i alla situationer, men genom den västerländska historien har män och maskulinitet fått representera det mänskliga, medan kvinnor och det vi betraktat som feminint i bästa fall setts som ett komplement till, men ofta underordnats det manliga.

Maskulinitet, det vill säga vad vi förknippar med män och manlighet, är historiskt föränderligt och styrs inte av biologiska förutsättningar, utan av tolkningar och förväntningar – kulturella normer och strukturella villkor. Bland dessa normer om manlighet utgör beredskap att utöva våld en viktig del.

Människors livsvillkor formas i skärningspunkten för flera olika maktstrukturer. De flesta av oss är privilegierade i vissa avseenden, men underordnade i andra. Makt relaterad till funktionalitet, klass, könsidentitet, rasifiering, sexualitet och ålder spelar en central roll för hur våldet möjliggörs, förstås och hanteras av samhället (se vidare i kap G. Socialpolitik). Ett sådant mer nyanserat maktperspektiv kallas ibland intersektionellt perspektiv. Omständigheter som missbruk, fattigdom, psykisk ohälsa och förtryckande normer av varierande slag har också betydelse.

- 1 Fi ska verka för att det våldspreventiva arbetet utvecklas i Sverige och att fokus riktas mot kopplingen mellan maskulinitet och våld samt med tydliga intersektionella perspektiv.
- 2 Fi ska verka för att våldspreventiva metoder så långt som möjligt ska vara baserade på de metoder som enligt utvärderingar visat bäst resultat.
- 3 Fi ska verka för att polis och rättsväsende ges fortbildning i kvinnofrid och våld i nära relationer utifrån intersektionella perspektiv.
- 4 Fi ska verka för att skyddet för personer som utsätts för hot om våld ska stärkas, genom att efterlevandet av kontaktförbud skärps. För förövare som dömts till kontaktförbud för våld mot partner ska fotboja utfärdas.
- 5 Fi ska verka för att brottsrubriceringarna grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning i större utsträckning tillämpas så som var tänkt när de infördes.

- 6 Fi ska verka för att överträdelse av kontaktförbud, skadegörelse, ekonomiskt våld, förföljelse och övergrepp i rättsak ska kunna ingå i brottet grov kvinnofridskränkning.
- 7 Fi ska verka för att straffet för grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning höjs till minst ett år. Förövare som nekar eller avbryter erbjuden behandling bör få sitt straff förlängt, särskilt om förövaren har minderåriga barn.
- 8 Fi ska verka för att dömda våldsförövare som har vapenlicens fräntas denna.
- 9 Fi ska verka för att en person som dömts för våldsbrott skall kunna dömas både till fängelse och behandling samtidigt.

G.2 Våld och medborgarstatus

Mänskliga rättigheter samt frihet från våld och förtryck måste alltid vara utgångspunkten i politiken. Alla våldsutsatta bör vidare ges samma möjligheter till skydd och stöd, oavsett medborgarstatus. Ensamstående kvinnor på flykt, med eller utan barn, är en särskilt utsatt grupp. Många har erfarenheter av övergrepp, och kan som asylsökande bli fortsatt utsatta på Migrationsverkets boenden. Det är oacceptabelt. Ensamstående kvinnor bör inte tvingas bo tillsammans med främmande män.

Kvinnor och barn utan medborgarskap i Sverige befinner sig i en särskilt utsatt situation om de kommit hit genom anknytning till en svensk medborgare och utsätts för våld av denne. Förövare kan utnyttja det faktum att de utsatta inte kan söka hjälp från myndigheter i fruktan för utvisning. Tvåårsregeln innebär att de som har kommit till Sverige genom anknytning, som äktenskap, inte får fortsatt uppehållstillstånd om en skilsmässa genomförs inom två år. Vissa män konsumerar på detta sätt ett antal kvinnor, utan att samhället reagerar. Kvinnans möjligheter att stanna i Sverige eller att få stöd är begränsade, då samhället skapat ett beroendeförhållande gentemot den svenska parten. Fenomenet är ett uttryck för hur rasism och sexism inte sällan samspelar och förstärker varandra. Regelen ger uttryck för en människosyn där svenska medborgare och personer med uppehållstillstånd ges rätt att utnyttja utländska medborgare, genom att de blir ett bihang till den svenska parten och det drabbar oftast kvinnor.

- 10 Fi ska verka för ett ökat statligt och kommunalt ansvarstagande för att förebygga våld mot alla som befinner sig i Sverige, oavsett medborgarskap. Det gäller även skydd av våldsutsatta mot fortsatt våld samt behandling av utsatta och förövare.
- 11 Fi ska verka för att de ensamstående asylsökande kvinnor som så önskar ska ges möjlighet att bo endast tillsammans med andra kvinnor och barn.
- 12 Fi ska verka för att asylsökande kvinnor som uppger erfarenhet av våld bereds plats på skyddade boenden med stödverksamhet för våldsutsatta. Migrationsverket ska vara skyldiga att informera kvinnorna om deras rätt till skydd och stöd, och betala för deras plats på dessa boenden.
- 13 Fi ska verka för att kommunen ansvarar för samordningen mellan myndigheter i ärenden som rör våld i nära relationer. De våldsutsatta ska inte själva behöva ansvara för denna samordning. Myndigheter måste lära av varandras expertis inom exempelvis funktionshinder, missbruk och särskilda stödbehov.
- 14 Fi ska verka för att tvåårsregeln i utlänningslagen tas bort, då den strider mot kvinnors mänskliga rättigheter.
- 15 Fi ska verka för att kvinnofridslagen ska ha ett företräde framför utlänningslagen. Papperslösa kvinnor som utsätts för hot, misshandel, utpressning, trakasserier eller sexuella övergrepp ska fredas och garanteras skydd i samband med brott.

- 16 Fi ska verka för att information om mänskliga rättigheter och svensk kvinnofridslagstiftning/fridslagstiftning förmedlas till delaktiga parter i så kallad kärleksinvandring.
- 17 Fi ska verka för att information om mänskliga rättigheter och svensk kvinnofridslagstiftning/fridslagstiftning inkluderas i SFI-utbildningen. Alla ska ha kunskap om sina rättigheter och var man kan vända sig för att få skydd och stöd.

G.3 Våld och förtryck i namn av heder

Allt våld måste förebyggas och bekämpas, oavsett vilket uttalat motiv förövaren har. Frihet från våld och rätten att bestämma över sin egen kropp är en grundläggande mänsklig rättighet som måste säkras oavsett hur våldet tar sig uttryck. Med rätt insatser och en långsiktig politik som främjar jämlikhet, delaktighet och mänskliga rättigheter kan alla former av förtryck motverkas. Förbättringar inom rättsväsende och ökade resurser till jourerna och socialtjänsten ska även komma utsatta för detta slags våld till del, men särskilda insatser behövs också.

Många i Sverige lever med normer som innebär begränsningar av rätten att själv bestämma över sin sexualitet och val av partner. Familjens heder anses enligt dessa begränsande normer vara överordnad individens frihet och kopplas till särskilt till flickors och kvinnors påstådda eller faktiska sexuella beteende. Kraven på de unga kvinnornas oskuld är en nyckelfråga, men även hbtq-personer och unga män förtrycks genom att exempelvis tvingas delta i förtrycket av sina systrar eller utsättas för våld om de lever ut sin sexualitet som inte ingår i heteronormen. Social exkludering och rasifiering är en del av problemet, men möjliga att motverka med rätt politik.

Förtryck i namn av heder har inte sin grund i någon enskild religion. Både kvinnor och män kan såväl delta i, som själva utsättas för förtryck i namn av heder. Feministiskt initiativ anser att det är av yttersta vikt att synliggöra alla berättelser om våld och förtryck.

Idag finns en större beredskap att ge skydd från fortsatt våld. Insatserna är dock inte tillräckliga. Ökade resurser till skolans elevhälsa ska främja ungas möjligheter att få sina svårigheter hemma uppmärksammade. De utbildningssatsningar som genomförts har i många fall överbetonat endimensionella kulturella förklaringar till just hedersrelaterat våld, med en tendens att förstå kultur som något statiskt. Detta har gett näring åt nationalistiska uppfattningar om att förtryckande kulturella uttryck endast finns hos ”de andra” inom religionen islam.

Varken kultur eller könsförtryck räcker som enskilda förklaringar. Våld måste förstås i sitt sammanhang, i relation även till makt kopplad till ekonomiska resurser och social position, rasifiering med mera. Att vara ekonomiskt beroende av förövaren, att inte känna till sina rättigheter eller relevant lagstiftning, att samtidigt utsättas för rasism i kontakter med myndigheter och så vidare begränsar möjligheterna till frihet från våldet.

Förtryckets kollektiva karaktär innebär utmaningar för rättsväsende och för socialtjänstens familjeorienterade arbetssätt. När stora delar av en familj, skola, samhälle eller bekantskapskrets godkänner eller deltar i förtrycket krävs riskbedömningar och åtgärder som tar hänsyn till detta.

Vi är tveksamma till att i brottsbalken instifta en särskild brottsrubricering för hedersrelaterat våld. Vi motsätter oss inte en utredning om straffskärpning, men tror att redan existerande brottsrubriceringar som grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning kan räcka, när våldet ingår som en del i ett systematiskt förtryck av upprepade hot, våldshandlingar och kränkningar. Som nämnts i ett tidigare avsnitt (F.1) vill vi se en skärpning av straffet för dessa brott till minst ett år, inte minst för att ge brottsoffren bättre möjligheter till återhämtning och att bygga upp sitt liv på nytt. Våld med så kallat hedersmotiv är inte nödvändigtvis ett grövre brott än annat våld med

liknande mönster av disciplinering och upprepade kränkningar. Med en särskild brottsrubricering riskerar vi däremot svåra gränsdragningsproblem, större rättsosäkerhet och att ytterligare förstärka den rasism som redan nu finns i rättssystemet.

- 18 Fi ska verka för att relevanta professionella som pedagoger, elevhälsopersonal, kuratorer på ungdomsmottagningar, polis och utredare inom sociala barnvården ges fortbildning om barn- och tvångsäktenskap och andra brott i namn av heder och religion, ur intersektionella perspektiv, inklusive riskbedömning.
- 19 Fi ska verka för att skolans uppdrag för att säkerställa alla barns rättigheter utvecklas och tillämpas. I uppdraget ska det ingå att informera alla barn, unga och föräldrar om deras rättigheter.
- 20 Fi ska verka för att barn och ungdomar som är utsatta för våld och förtryck i namn av heder ska erbjudas möjlighet att byta skola.
- 21 Fi ska verka för att polis, skola och socialtjänst kan höja ambitionerna och skapa en bättre samverkan vad gäller att motverka barnäktenskap.
- 22 Fi ska verka för att ökade resurser avsätts till att hämta hem och skydda unga, som i typfallet gifts bort utomlands under skollov.
- 23 Fi ska verka för att en nationell kartläggning genomförs, med syfte att få kunskap om omfattningen av förtryck och våld mot unga inom familj- och släktskapsrelationer. Kartläggningen ska innefatta kontroll och begränsningar exempelvis gällande val av partner, oavsett om förtrycket utövas i namn av heder eller utan hänvisning till heder. .

G.4 Könstympling

Könstympling är en allvarlig form av våld, i strid med mänskliga fri- och rättigheter och med negativa konsekvenser för flickors och kvinnors hälsa. Övergreppet begås mot flickor och kvinnor, ofta med syftet att kontrollera kvinnans kropp och sexualitet. Mer än 130 miljoner kvinnor i världen är könstymplade och fortfarande utförs omkring tre miljoner könstymplingar årligen.

Könstympling förbjöds i svensk lag år 1982. Sedan 1999 kan personer också dömas för könstymplingsbrott i Sverige, även om brottet begåtts i länder där det inte är straffbart. I Sverige bedrivs dock inte längre något aktivt arbete för att förebygga könstympling. Mer kunskap krävs i såväl utbildningsväsendet som inom hälso- och sjukvården och föreningslivet. Trossamfund bör tydligare involveras då de kan ha en central roll i arbetet mot dessa övergrepp. Feministiskt initiativ vill att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram en ny handlingsplan för att förebygga och bekämpa könstympling i Sverige. Även möjligheten att förlänga preskriptionstiden för könstymplingsbrott bör ses över. En ska även i vuxen ålder kunna ges möjlighet att anmäla brott en utsatts för som barn. Eftersom det idag inte görs några kartläggningar om förekomsten av könstympling i Sverige bör det också genomföras en större kartläggning liksom en riskbedömning utifrån evidensbaserad forskning på området. Samtidigt är det viktigt att arbetet mot könstympling utgår från ett antirasistiskt perspektiv och inte inskränker flickors och kvinnors kroppsliga integritet som omotiverade tvångsundersökningar. Feministiskt initiativ motsätter sig omskärelse av icke medicinska skäl av pojkar under 18 år.

- 24 Fi ska verka för att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram en ny handlingsplan mot könstympling, med fokus på förebyggande insatser.
- 25 Fi ska verka för att preskriptionstiden för könstymplingsbrott ses över.
- 26 Fi ska verka för att Sverige intensifierar arbetet mot könstympling såväl nationellt som internationellt.
- 27 Fi ska verka för att information om rekonstruktionskirurgi efter könstympling sprids.

G.5 Våldtäkt och sexuella övergrepp

Tiden är inne för ett paradigmskifte vad gäller samhällets syn på sexualitet och kroppslig integritet. Dagens sexualbrottslag kräver att tvång ska ha förekommit för att en våldtäkt ska räknas som våldtäkt. Lagen medför på detta sätt en syn på människor som sexuellt tillgängliga så länge de inte gör fysiskt motstånd. Detta synsätt är inte förenligt med ett demokratiskt samhälle där människans rätt att bestämma över sin sexualitet och kroppsliga integritet värnas. En mycket vanlig reaktion vid våldtäkt är just så kallad *frozen fright* – att bli paralyserad. Om detta krävs kompetensutveckling och ökad medvetenhet hos rättsväsende och relevanta professionella. Det är hög tid att införa en lag som grundar sig i att bristen på samtycke ska definiera våldtäkt.

Nuvarande lagstiftning kräver även uppsåt från gärningsmannen, vilket innebär att uppenbart orimliga invändningar från den tilltalade kan bidra till friande dom. Införandet av ett oaktamskriterium innebär krav på den som har sex att faktiskt förvissa sig om att samtycke föreligger.

Enligt Brottsförebyggande rådet begås cirka 100 våldtäkter varje dag i Sverige. Ungefär en tiondel av alla fall anmäls. Mindre än en femtedel av anmälningarna leder till åtal och av dessa leder en ytterst liten del till fällande dom. Många flickor, kvinnor, pojkar, män och andra som utsätts för våldtäkt låter bli att anmäla av rädsla för att inte bli trodda. Statistiken visar också att chansen att få upprättelse är låg. Många som utsätts skäms över det som hänt och tar själva på sig skulden.

För att komma till rätta med såväl den låga anmälningsstatistiken som den låga andelen fällande domar bör bemötandet av de utsatta förbättras liksom kvaliteten på förundersökningarna höjas. Insatser bör riktas mot obligatoriska utbildningar om genusperspektiv, hbtq-perspektiv och mäns våld mot kvinnor inom såväl polis- och rättsväsende som inom skolundervisningen. Förekomsten av och synen på våldtäkt hänger ihop med föreställningar särskilt kring kön, makt, sexualitet och våld. Sexuellt våld är den allra mest könade typen av våld, då det nästan uteslutande utövas av män. För att förändra föreställningar och praktiker kopplade till sexualitet och våld behöver normer kring kön utmanas.

Precis som våldtäkt och sexuellt våld som strategi i krig och konfliktområden runt om i världen, handlar sexuellt våld i Sverige om maktutövande. Sammanhanget och övergreppen ser oftast annorlunda ut här än i krigssituationer, men skillnaden är inte väsensskild. Ytterst kan våldtäkt även förstås som ett demokratiproblem genom att hotet om att utsättas för våldtäkt begränsar i synnerhet unga kvinnors vardag och inskränker deras rörelsefrihet. På detta sätt handlar förekomsten och hotet om våldtäkt om människors skilda handlingsutrymme och frihet. (se M.2 Konflikthantering och fredsbyggande)

- 28 Fi ska verka för införande av en samtyckeslag med oaktamskriterium för straffansvar vid våldtäktsmål.
- 29 Fi ska verka för en förbättrad sexualundervisning avseende maktrelationer, samtycke och kroppslig integritet.
- 30 Fi ska verka för att personer som utsätts för våldtäkt ska erbjudas kostnadsfri rådgivning av en advokat.
- 31 Fi ska verka för att polisen ska bli skyldig att anmäla behov av målsägarbiträde.
- 32 Fi ska verka för att väntetiden i domstolar minskas.
- 33 Fi ska verka för att utbildning om kön, sexualitet och våld ska vara obligatorisk för polis, åklagare och domare.

G.6 Prostitution och människohandel för sexuella ändamål

Handeln med människor för sexuella ändamål är vår tids slavhandel. Enligt FN:s beräkningar förs över två miljoner människor över nationsgränserna varje år i syfte att utnyttjas för sexuella ändamål, varav 85 procent är kvinnor och flickor. Global orättvisa, konflikter och fattigdom är grundläggande orsaker till människohandel och prostitution. Därför måste en feministisk kamp mot människohandel gå hand i hand med kampen mot fattigdom och global ojämlikhet, för fred. Bakgrunden till att människor hamnar i prostitution kan vara flykt undan krig och förtryck, fattigdom, tvång och hot, missbruk eller självskadebeteende. Prostitution och människohandel för sexuella ändamål är en form av våld och ett brott mot de mänskliga rättigheterna.

Arbetet för att minska prostitutionen måste tydligare inriktas på att minska efterfrågan och att kraftfullt avvisa idén om mäns rätt att konsumera och exploatera kvinnors, transpersoners, barns och andra mäns kroppar. Oavsett säljarens kön är köparen till allra största del man. Den svenska staten måste ta ett betydligt större ansvar i denna fråga. Feministiskt initiativ vill inrätta ett nationellt kunskaps- och resurscenter mot sexköp och människohandel. Centret ska få i uppdrag att 1) Stärka sexköpslagens normerande funktion genom informationsinsatser, utbilda och samverka med alla berörda privata och offentliga aktörer; 2) Ta fram förslag som syftar till att minska mäns efterfrågan på sexuella tjänster; 3) Samordna och utveckla stödet till personer som vill lämna prostitutionen; samt 4) Fungera som en samordnare i Sverige som ska arbeta för att stötta socialtjänsten i återvändandeprocessen och som har ansvaret för de nödvändiga kontakterna som måste tas med aktörer i transit- och ursprungsländer.

- 34 Fi ska verka för inrättande av ett Nationellt kunskaps- och resurscentrum mot sexköp och människohandel för sexuella ändamål..
- 35 Fi ska verka för att kravet på dubbel straffbarhet vid sexköp utomlands tas bort.
- 36 Fi ska verka för att möjligheten för brottsoffer inom prostitution att kräva skadestånd ska utredas och förstärkas.
- 37 Fi ska verka för att konsulat på svenska ambassader i ursprungsländer tillhandahåller information på landets språk om vilka myndigheter och organisationer som erbjuder hjälp om man skulle bli utnyttjad i Sverige.
- 38 Fi ska verka för att de offer för människohandel som vill stanna i Sverige ska få permanent uppehållstillstånd.
- 39 Fi ska verka för att all utsänd personal som ska tjänstgöra utomlands ska gå obligatorisk utbildning om mäns våld mot kvinnor och barn, inklusive prostitution och människohandel.
- 40 Fi ska verka för att nationella riktlinjer och tydliga rutiner för återvändande hos ansvariga myndigheter införs såsom till exempel fastställa tydliga riktlinjer om vilken myndighet som ska ha ansvaret för kontakten med brottsoffret, vilken information som ska ges samt hur brottsoffret på bästa sätt förbereds inför ett återvändande till Sverige för rättegång (om personen inte vill stanna i Sverige).
- 41 Fi ska verka för att Sverige aktivt ska verka för införandet av en sexköpslag enligt den svenska modellen inom EU och FN.

G.7 Pornografi och sexualisering av det offentliga rummet

Varje samhälle som åtagit sig att arbeta för mänskliga rättigheter och jämställdhet bör aktivt motverka sexistisk sexualisering och utmana stereotypa föreställningar om kön. FN:s Kvinnokommitté har kritiserat Sverige för den utbredda sexualiseringen av det offentliga rummet och den ökande normalisering av pornografi i samhället som de menar underminerar kvinnors rättigheter. Pornografiska uttryck och sexualisering av det offentliga rummet finns överallt i vår

vardag. Genom ett sexistiskt bildspråk i media och reklam legitimeras och befästs könsnormer och maktordningar i samhället. Att kvinnor i högre utsträckning än män avbildas som sexualiserade objekt kan förstås som ett demokratiproblem. Sexualisering och objektifiering motverkar principen om människan som ett självständigt subjekt och kan inskränka kvinnors möjlighet att värna sin kroppsliga integritet.

Pornografi handlar inte alltid om förtryck och exploatering. Feministiskt initiativ är dock kritiskt till den globala industri som årligen omsätter mångmiljardbelopp och som är intimt förknippad med människohandel, prostitution, strippklubbar och andra former av sexuell exploatering och som ger uttryck för en patriarkal och nedvärderande kvinnosyn. Jämlikhet kan inte uppnås så länge det är möjligt att köpa andra människors kroppar genom prostitution, stripp- eller sexklubbar. Sexualisering av det offentliga rummet och pornografiska uttryck påverkar människors syn på kön och sexualitet och förstärker en föreställning om kvinnor som varor som kan konsumeras. Ett exempel på en yrkesgrupp som är utsatt för sexuella trakasserier och övergrepp är hotellstäderskor, som på ett mycket konkret sätt drabbas av porrens direkta påverkan på manliga hotellgäster. Att arbeta mot pornografi och objektifierande framställningar är således en viktig del av ett våldsförebyggande arbete.

42 Fi ska verka för att en lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam införs.

43 Fi ska verka för att strippklubbar förbjuds.

44 Fi ska verka för att hotell ska vara porrfria.

45 Fi ska verka för att myndigheter och statliga bolag inför och konsekvent följer riktlinjer för porrfria hotell, mot porrkonsumtion samt sexköp i samband med tjänsteresa.

46 Fi ska verka för att lagstiftningen kring pornografi ses över och att möjligheten att begränsa spridningen av pornografi utreds.

47 Fi ska verka för att barn under 18 år inte får utnyttjas i något pornografiskt sammanhang. Lagstiftningen ska skärpas så att det handlar om faktisk ålder och inte är en bedömningsfråga.

Proposition 12 – Revidering av kapitel H. Samhällsbyggnad och bostadspolitik

För en feministisk politik, kapitel H. Samhällsbyggnad och bostadspolitik

Under året har det gjorts en revidering av kapitlet H. Samhällsbyggnad och bostadspolitik, nedanstående utveckling och uppdatering av kapitlet är resultatet av den.

Partistyrelsen yrkar

Att följande text ersätter kapitel H. Samhällsplanering och bostadspolitik i sin helhet.

H. SAMHÄLLSPLANERING OCH BOSTADSPOLITIK

H.1 Normkritisk samhällsplanering är demokratisk

En feministisk och normkritisk samhällsplanering är demokratisk. Den utgår ifrån medborgarna och analyserar ur ett intersektionellt perspektiv vilka som gynnas respektive missgynnas av att bygga samhället på ett visst sätt. Hur vi fysiskt utformar samhället påverkar våra beteenden, men även sociala strukturer. Med samhällsplanering kan vi påverka jämställdheten, minska segregationen och öka delaktigheten i samhället. Samhällsplanering kan också trygga de kulturmiljöer som finns i våra städer, tätorter och naturlandskap genom att använda sig av strategier som är hållbara, demokratiska, jämställda och jämlika och som är representativa för alla invånare i landet. Kulturmiljöer har skapats av alla invånare och används och utvecklas fortfarande idag. Som med allt kulturarvsarbete behöver kulturmiljövården frigöras från nationalistiska idéer och istället grundas i en inkluderande förståelse av den pluralitet av människor och strömningar som format och formar vår omvärld.

I dagens samhällsplanering finns tydliga normer för hur vi ska bygga vårt samhälle. Ekonomiska och politiska maktrelationer och intressen påverkar resultatet av samhällsplaneringen. Ofta prioriteras synliga majoriteter, funktionsnormativa, vuxna och män. En normkritisk samhällsplanering ställer frågor kring för vilka platsen planeras och vem som är tänkt att nyttja den. Feministiskt initiativ vill att all samhällsplanering ska göras utifrån ett rättighetsperspektiv med antidiskriminering, jämlikhet, jämställdhet och barnperspektiv i fokus, och med hänsyn till såväl invånarnas olika behov som social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Feministiskt initiativ menar att för att uppnå en jämställd och jämlik värld fri från diskriminering måste vi ifrågasätta de rådande normerna för hur samhällen planeras.

En förutsättning för att bygga ett samhälle som motverkar diskriminering är att människor som arbetar med samhällsplanering och bostadsproduktion har kunskaper om diskrimineringsgrunderna och maktordningar. De behöver därför kontinuerlig utbildning inom dessa områden.

Feministiskt initiativ ser att det finns en trafikmaktordning där bilen har företräde före kollektivtrafik, cykel och fotgängare och där de olika trafikslagen tilldelas olika mycket resurser, utrymme och status. I samhällsplaneringen måste satsningar göras på kollektivtrafik och på en stadsplanering som är anpassad till cykel och gångtrafik. Med en samhällsplanering som i större utsträckning utgår ifrån att det du behöver finns i ditt närområde skulle resandet kunna minska. Bostadsbygget ska vara en del av ett samhällsbygge som placerar förskola, skola, arbetsplatser,

äldreomsorg, vårdcentral, bibliotek, gemensamhetslokaler, mataffärer, kaféer och kollektivtrafik i närheten av bostäder.

H.2 F! ifrågasätter staden som norm

Staden är en stark norm i dagens samhälle. Den driver på inflyttning till de större städerna. Med internationella metropolers stadskärnor som förebild byggs nu allt fler nya bostadsområden både i stora, medelstora och små städer i Sverige. Förorter förtätas för att göras attraktivare. Feministiskt initiativ vill ifrågasätta staden som norm. För att klara ett hållbart samhälle behövs en levande landsbygd. På landsbygden behöver satsningar göras på renoveringar, andelsjordbruk och kooperativa gårdar vilket skulle kunna ge inkluderande jobb och en mer hållbar matproduktion. Det skulle även kunna leda till en minskad urbanisering.

I samhällsplaneringen ska inte de materiella kulturarven prioriteras före de ickemateriella, alla estetiska gestaltningar ska ges lika värde. En park ska till exempel ses som ett gestaltat rum. I nya detaljplaner beskrivs ofta gröna ytor som "friytor" vilket laddar ur deras kulturella värden och gör det lättare att planera om dem till något annat. I nya detaljplaner tas ofta mindre hänsyn till att individer ska ha jämlik tillgång till offentliga platser. Alla har inte råd eller möjlighet att ta sig till gröna, öppna landskap och därför blir det en klassfråga vem som har tillgång till de gröna kulturarven. Att skapa trygghet i våra offentliga kulturmiljöer betyder att alla får möjlighet att kunna relatera till sitt lokala närområde. Att bygga bort kulturella mötesplatser som kolonilotter och annan planerad grönstruktur riskerar att skapa skarpa gränser mellan invånare i samhället, då det blir svårare att mötas utanför varje enskild invånares hem. Att vidareutveckla trygga kulturmiljöer så att de både kan utvecklas tillsammans med bostadsbyggandet bidrar till social hållbarhet i samhället.

En hållbar stad måste byggas med grönområden, grönska mellan husen och stadsodlingar. Det är en förutsättning för att till exempel kunna ha en fungerande dagvattenhantering vid ökad mängd skyfall som är ett resultat av klimatförändringarna. Utvecklingen går även mot att fastighetsägare inte bara äger husen utan även torgen och de offentliga miljöerna kring husen. En privatisering av det offentliga rummet är ett hot mot demokratin då det inte längre är medborgarnas gemensamt ägda utrymme. Det försvårar även invånarnas rätt att utöva sina demokratiska rättigheter såsom att demonstrera när platsen ägs av en privat aktör.

Samhälls- och stadsbyggande är en konkret form av fördelningspolitik och ett strategiskt verktyg med lång verkningstid för alla typer av hållbarhetsarbete: socialt, ekonomiskt och miljömässigt. Feministiskt initiativ vill se ett samhälle där det offentliga rummet skapas och drivs av medborgarna. Samhället ska både planeras och byggas utifrån idéer om fysisk och medmänsklig öppenhet och att området tillhör alla som bor där. Istället för att som idag medborgarna kommer in i planeringen av ett område eller ett bygge genom samråd sent i processen, borde medborgardialoger starta redan på idéstadiet och medborgarna ges möjlighet att själv komma med idéer. Processen skulle kunna jämföras med samverkan mellan medarbetare och arbetsgivare på arbetsplatser. Hur ett samhälle ska planeras, var det ska byggas och gestaltningen av områden ska ske i medborgarprocesser. Barnperspektiv ska beaktas i planeringen och barn ska vara en naturlig samarbetspartner i gestaltningen i allt från hur hela områden ska utvecklas till hur en skolgård ska byggas. (Se Barnkonventionen avsnitt L.2) I större utsträckning ska medborgarna även vara delaktiga i driften av det som de varit med och skapat.

1. Fi ska verka för att en rikstäckande bostadsvaneundersökning genomförs. Resultaten ska redovisas utifrån ett intersektionellt perspektiv.

2. Fi ska verka för att samhällsplanering integrerar planering av infrastruktur såsom t ex samhällsservice och kollektivtrafik samt att alla delar i planeringen bedöms utifrån ett rättighetsperspektiv.
3. Fi ska verka för att en så kallad 15-minutersprincip tas som utgångspunkt i tätort när man bygger nytt och när man planerar och ser över kollektivtrafik, service etc. På liknande sätt ska en princip om närhet till kollektivtrafik och service etc. även gälla på landsbygd. Detta gagnar arbete, fritid, samvaro och familjeliv och skapar mindre bidragsberoende. Detalj- och regionplaner samt stadsbildningar ska vila på ett resurshushållande samhällsbyggande som motverkar segregering och utgår från en feministisk analys.
4. Fi ska verka för att alla ska ha möjlighet till utbildning, tillgång till offentlig service samt till informationsteknologi oavsett var i landet en väljer att bosätta sig.
5. Fi ska verka för att tillgänglighet integreras helt och fullt från början i all planering. Äldre bebyggd miljö ska anpassas för ökad tillgänglighet.
6. Fi ska verka för att alla kommuner ska utreda den fysiska miljön och i detaljplaneringen arbeta utifrån ett perspektiv där medborgarna kan känna sig trygga vid alla tider på dygnet. Alla kommuner ska upprätta en handlingsplan för hur detta ska kunna uppnås.
7. Fi ska verka för att de olika grupper av professionella och beslutsfattare som arbetar med samhällsplanering ska vara mindre homogena och i högre grad spegla befolkningen.
8. Fi ska verka för att alla som på central, regional och lokal nivå arbetar med samhällsplanering ska få utbildning i perspektiv som intersektionalitet, normkritik, hållbarhet och barns rätt till delaktighet.
9. Fi ska verka för att samhällsekonomiska uträkningar ska utgå från ett barnperspektiv, för hållbarhet, ökad inkludering och jämlikhet.
10. Stadsplaneringen ska omfatta lokaler för professionell konstutövning, offentliga kulturella mötesplatser och planering för ett levande och tryggt lokalt socialt liv.
11. Fi ska verka för att invånare, barn liksom vuxna, ska involveras i samhällsplaneringen i ett så tidigt skede som möjligt vid samhällsplanering och med en grundidé om att ett område eller plats utvecklas i samverkan med invånarna.
12. Fi ska verka för att vårdprogram upprättas för alla kulturmiljöer för att trygga variationen av miljöer i våra gemensamma utrymmen. Dessa vårdprogram ska efterföljas och hårdare påföljder ska införas om dessa förstörs enligt plan- och bygglagen.
13. Fi ska verka för att kulturella och estetiska värden i kulturmiljöer som strategier ska prioriteras i stadsplaneringen, för att främja en hållbar samhällsutveckling och hindra att ekonomiska värden tar över i de offentliga rummen.
14. Fi ska verka för en lagstiftning som kraftigt begränsar kommersiell reklam och istället upplåter plats åt samhällsinformation och kultur på offentliga utrymmen.

H.3 Rätten till bostad är en mänsklig rättighet

Att alla invånare har rätt till bostad slås fast i Sveriges grundlag som säger att det allmänna särskilt ska trygga rätten till bland annat bostad. Människors rätt till en bostad är en grundläggande rättighet som politiken inte kan delegera till enbart marknaden eller individen.

Feministiskt initiativ ser bostadspolitik som en naturlig del av välfärdspolitik. När vi diskuterar bostadspolitik måste vi därför behandla frågan på samma sätt som vi behandlar andra viktiga frågor i välfärden såsom skola och vård. Utgångspunkten måste vara att de allmännas ansvar är att alla människor som behöver ska kunna erbjudas en bostad.

Sverige är kraftigt segregerat när det gäller boende. I den allmänna debatten förklaras ofta bostadssegregationen i termer av klasskillnader eller enskilda personers val ”att bo nära sina landsmän”. Det finns en föreställning om att det är klass eller etnicitet som påverkar människors val av var de ska bo, när studier istället visar att synliga majoriteter flyttar från områden som blivit heterogena och att de som har mer pengar flyttar från områden med låg social status. På samma sätt kan tidigare segregerade områden tas över av en homogen medelklass och tränga undan de som tidigare bott i området i den process som kallas gentrifiering. Segregationen kan inte kopplas bort från klassbaserade och rasistiska strukturer som finns i samhället. Enligt diskrimineringsombudsmannen (DO) är mörkertalet vad gäller förekomsten av direkt eller indirekt etnisk diskriminering på bostadsmarknaden stort. Den etniska boendesegregationen kan ses i relation till en diskriminerande arbetsmarknad. De flesta fastighetsägare kräver att bostadssökande har fast anställning och regelbunden lön. Eftersom många invandrade personer, i synnerhet kvinnor, har låga löner, osäkra anställningar eller är arbetslösa utesluts de även från bostadsmarknaden. Det innebär att det bl.a. är en diskriminerande arbetsmarknad som utvecklar segregerade bostadsområden. Åtgärder mot arbetslöshet bland boende i marginaliserade och stigmatiserade områden måste därför prioriteras. Detta ska inte ses som en form av positiv särbehandling, utan snarare som en insats mot den negativa särbehandlingen av boende i dessa områden. Feministiskt initiativs förslag syftar till att minska de negativa effekter som en etablerad positiv särbehandling av majoritetsbefolkningen har för marginaliserade och stigmatiserade grupper.

En annan grupp som är särskilt utsatt på bostadsmarknaden är ensamstående föräldrar, vilka oftast är mödrar. Ensamstående mammor diskrimineras på arbetsmarknaden då de ofta tjänar dåligt och har ofrivillig deltid. De har därmed svårare att få bostad eftersom många bostadsbolag kräver höga årsinkomster för att hyra ut. Även ungdomar har idag svårt att etablera sig på bostadsmarknaden och få en första bostad.

Hemlöshet är ett tilltagande problem i vårt samhälle. Människor som är hemlösa eller utanför den ordinarie bostadsmarknaden ska så fort som möjligt inkluderas i den ordinarie bostadsmarknaden. En egen bostad är en förutsättning för att andra eventuella problem skall kunna åtgärdas. Det måste byggas fler hyresrätter med låga hyror och fler boenden som är tillgängliga för förmedling via socialtjänsten. Personer med psykisk ohälsa och beroendesjuka måste stötts och erbjudas ett eget boende, samtidigt som de måste få stöd att klara av boendet.

Hemlösa EU-medborgare som vistas i Sverige måste också, genom socialtjänstens försorg, få tillgång till boende om de saknar sådant. (Se även kap G. Socialpolitik)

För att komma till rätta med diskrimineringen på bostadsmarknaden anser Feministiskt initiativ att vi måste reformera bostadsköerna. Utöver att kraven på höga inkomster för att få hyra måste tas bort behöver köerna reformeras så att behovet av bostad i större utsträckning styr. En större andel

bostäder behöver även reserveras för personer med särskilt akuta behov såsom fördelning av bostäder till kvinnojourer.

15. Fi ska verka för att varje vuxen individ ska ha rätt till en egen bostad till rimlig kostnad.
16. Fi ska verka för att kommunala bostadsförmedlingar återinförs i alla kommuner och att köerna reformeras så att behovet av bostad i större utsträckning styr samt att kraven på inkomst för att få en bostad sänks.
17. Fi ska verka för att bostäder för utsatta grupper såsom personer med psykisk ohälsa, beroendesjuka och nyanlända flyktingar, finns att tillgå.
18. Fi ska verka för att kommunerna ska säkerställa att fastighetsbeståndet ska innehålla en viss andel hyreslägenheter samt en viss andel lägenheter med låg hyra.
19. Fi ska verka för att nyanlända som själva väljer etableringsplats inte ska förlora samhällets stöd. Samhället ska underlätta för dessa individer att komma in på arbets- och bostadsmarknaden.

H.4 Bostadsbyggandet ska styras av invånarnas behov

Bostadsbyggandet ska styras av invånarnas verkliga behov med ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv och inte av bostadsföretags kortsiktiga vinstintressen. Många som efterfrågar bostäder har begränsade ekonomiska resurser, men nästan inga bostäder byggs för den målgruppen. Politiken måste ta sitt ansvar genom att stimulera bostadsbyggande, inte minst av hyresrätter med bra standard till rimliga priser.

H.5 Rimliga hyror måste prioriteras

Allmännyttans roll som prispressare måste återetableras. Detta innebär att avkastningskravet inom allmännyttan måste tas bort. Möjligheterna att använda vinster från de kommunala bostadsbolagen till annan kommunal verksamhet måste ytterligare begränsas. Staten bör återinföra att sätta ett mål för hur stor andel av den disponibla inkomsten som ska gå till boendekostnader vid boende i hyresrätt.

Stora delar av det som kallas miljonprogrammen är idag i behov av renovering och upprustning. Att det genomförs är i grunden bra. Ofta uppstår dock i samband med renoveringar en situation som brukar kallas renovräkningar dvs. att hyresvärdar passar på att höja standarden i lägenheterna för att ytterligare kunna höja hyrorna vilket leder till att hyresgästerna inte har råd att bo kvar. Att renovera blir då ett sätt att få de ekonomiskt svagare att flytta från området till förmån för personer med högre betalningsförmåga. Feministiskt initiativ anser att renoveringar måste ske med hyresgästerna i fokus och där hyresgästerna får vara med och bestämma nivån på standardhöjningarna.

H.6 Det allmänna måste ta större kontroll över att det byggs

Kommunerna måste ta sitt ansvar genom att ställa mark till förfogande men också köpa mark som kommunen inte äger i de fall detta behövs för att få till ett byggande. Kommunerna behöver ställa tydliga krav på byggföretag i samband med markanvisning för att bostäderna ska motsvara invånarnas behov. Till exempel kan kommunen kräva att en andel av de nybyggda lägenheterna ska ha låga hyror. Kommunen behöver vidare ställa krav på att det på den anvisade platsen byggs bostäder inom en avtalad tid. Den avtalade tiden innefattar tid för handläggning och eventuella

överklaganden men ger inte bolaget som ska bygga möjlighet att enbart invänta att det ska bli mer ekonomiskt gynnsamt att bygga på den anvisade platsen.

H.7 Bostäder ska byggas med hållbarhet i fokus

För att säkra ett hållbart byggande på lång sikt är det viktigt att ha en hög kvalitet när det gäller val av material och byggnadsteknik. Bostäder byggda med ett miljövänligt fokus i byggprocessens alla delar skonar miljön, håller längre och ger hälsosammare bostäder. För att hålla nere boendekostnaderna är det att föredra att bygga något mindre lägenheter och med en enklare standard när det gäller ytskiktet i lägenheterna.

Bostäder och bostadsområden ska utformas efter ett miljömässigt hållbart vardagsliv där sopsortering underlättas, där det finns bra och tillgängliga utrymmen för cykelparkering, närhet till och trygg och trafiksäker väg till kommunikationer samt samhällsservice och affärer som är lätta att nå för invånarna. Vidare måste bilismen börja bära sina kostnader för den mark som tas i anspråk.

Familjebildandet, liksom boendet ser ut på många olika sätt och bostäderna behöver motsvara det verkliga behovet och också vara mer flexibelt när behoven förändras, så att det är enklare att antingen byta bostad eller slå samman/dela befintliga bostäder. Uthyrning ska inte enbart ske till en ensam person eller ett par utan det ska även finnas möjlighet till så kallade kompiskontrakt.

Många bor i både lägenheter och hus med fler rum än vad de har behov av. Både kommuner och stat måste ta tillvara människors engagemang och de lediga rum som finns i människors privata bostäder. Det måste ges möjlighet att hyra ut en del av sin bostad till asylsökande och få ersättning för detta från Migrationsverket.

20. Fi ska verka för att infrastrukturen, såsom kommunikationer, energi, vatten och avlopp, ska förvaltas med hänsyn till resurshushållning och ekologi.
21. Fi ska verka för att bostadsbyggande ska innefatta riktlinjer för konstnärlig gestaltning och den s.k. enprocentsregeln ska vara just en regel snarare än en riktlinje. Enprocentsregeln ska omfatta statliga, kommunala och privata bolag, förvaltningar och byggherrar, och anger att en procent vid ny-, om- och tillbyggnad ska avsättas för konstnärlig gestaltning. Uppdragen ska förmedlas enligt riktlinjer som säkerställer jämställdhet och heterogenitet, samt en blandning av etablerade och oetablerade konstnärskap.
22. Fi ska verka för att avkastningskrav och krav på marknadshyror ska tas bort från allmännyttans bostads- och fastighetsbolag.
23. Fi ska verka för att avkastningskraven ska tas bort från offentliga aktörer såsom Akademiska Hus. Lokalkostnader slukar idag en orimligt stor del av professionell och ideell konst-, kultur-, och föreningsverksamhet.
24. Fi ska verka för att lokaler som står tomma under en period i väntan på renovering eller rivning ska förmedlas till kulturella och sociala verksamheter på ett strukturerat sätt. Lokaler ska inte stå tomma samtidigt som det finns lokalbrist.
25. Fi ska verka för ett ökat hyresgästinflytande och då särskilt i frågor som rör standardhöjningar som innebär stora hyreshöjningar.

26. Fi ska verka för att utveckla kooperativa hyresrätter med lokala demokratiska styrelseorgan. Vi efterlyser ett större experimenterande med kollektiva bostadsformer, kombinerat med t.ex. allmänna kök, bibliotek och platser för gemensamma kulturaktiviteter. Dessa boenden ska ha en rimlig hyra.
27. Fi ska verka för olika former av flerboende, det vill säga att flera innehavare kan stå på kontraktet. En social kultur kräver fler typer av samboende – innefattande olika generationer, ensamstående och familjer, människor med olika bakgrund, förutsättningar och erfarenheter.
28. Fi ska verka för att en flexibel behovsgenererad lägenhetssammansättning utvecklas där lägenheter och rum kan länkas samman på olika sätt. Det kan till exempel handla om att lägenheter byggs så gemensam vårdnad av barn vid skilsmässa underlättas eller att alternativa familjebildningar, innehållande en eller flera familjer, får lämpliga lägenheter.

H.8 Den ekonomiska risken för bostadsbyggandet ska ligga på samhället

Synen på bostad som en mänsklig rättighet och som en viktig del av välfärdspolitiken innebär att Feministiskt initiativ anser att den ekonomiska risken för bostadsfinansiering måste återföras samhället och inte ligga på individen.

Staten ska bidra med subventioner till byggande av billiga hyresrätter. Subventioner kan utformas på olika sätt och har så gjort under bostadspolitikens historia. Vissa subventioner kräver stora förändringar för att kunna genomföras och andra är möjliga inom dagens regelverk.

Feministiskt initiativ vill successivt fasa ut ränteavdraget. Ränteavdraget bidrar till en orättvis bostadsmarknad där de som äger sin bostad får subventioner via avdraget medan de som bor i hyresrätter i allmännyttan är med och betalar extra avgifter till det allmänna genom att många kommunala bostadsbolag gör stora vinster. Ränteavdraget bidrar vidare till en uppblåst bostadsmarknad då människor räknar med lägre kostnader för sitt boende än de egentligen har och därmed anser sig ha råd med ett dyrare inköpspris för sin bostad.

Reavinstskatten är idag utformad så att den minskar rörligheten på bostadsmarknaden. Genom att eventuella vinster på den fastighet man flyttar ifrån beläggs med en ränta så kan det i vissa fall, och vissa områden, vara så att det lönar sig att bo kvar i ett boende som man själv uppfattar som för stort. Det är vare sig resurseffektivt eller bra för bostadsmarknaden.

Fi ska verka för ett fast bundet taxeringsvärde från inköpsdagen till försäljningsdagen. Detta för att undvika överraskande höjningar av taxeringsvärden.

Feministiskt initiativ är inte främmande för en höjning av bostadsbidraget, men menar att det måste ske tillsammans med en politik som förändrar de höga hyresnivåerna och utformas på ett sätt så att det inte bara blir en möjlighet för hyresvärdar att ta ut högre hyror.

Feministiskt initiativ anser att staten genom arbetsmarknads- och utbildningspolitiken måste vara med och subventionera att det utbildas fler personer inom bristyrken i byggbranschen. Idag kan det vara svårt att få fram arbetskraft som kan utföra vissa moment på ett bygge och pensionsavgångarna i vissa yrkesgrupper är stora.

29. Fi ska verka för att successivt fasa ut ränteavdraget.
30. Fi ska verka för att fastighetsskatten som en procentsats på taxeringsvärdet återinförs.
Bostadsrätter ska taxeras på samma sätt som fastigheter.
31. Fi ska verka för ett fast bundet taxeringsvärde från inköpsdagen till försäljningsdagen. Detta för att undvika överraskande höjningar av taxeringsvärden.
32. Fi ska verka för statliga subventioner till bostadsbyggande.
33. Fi ska verka för att slopa avkastningskravet i allmännyttan.
34. Fi ska verka för att ROT-avdraget avskaffas.

Proposition 13 – revidering av Kapitel I. En feministisk gles- och landsbygdspolitik

För en feministisk politik, kapitel I. En feministisk gles- och landsbygdspolitik.

Feministiskt initiativ antog i samband med förra kongressen (2015) en helt ny politik i förhållande till gles- och landsbygdsfrågor. Den har nu uppdaterats efter samarbete mellan olika utskott i Skuggriksdagsgruppen.

Partistyrelsen yrkar

Att existerande kapitel I. En feministisk gles- och landsbygdspolitik ersätts i sin helhet med följande text.

I. En feministisk gles- och landsbygdspolitik

Målet för den feministiska politiken är ett samhällsbygge som skapar utrymme för alla människor att utveckla sin fulla potential, i ett jämlikt samspel med andra, oberoende av kön, könsidentitet, ålder, funktionalitet, sexualitet, trosuppfattning, hudfärg, etnicitet eller medborgarskap. Feministiskt initiativ har en vision om ett samhälle där alla kan färdas väl genom livet. Det kräver att samhället i alla avseenden beaktar de mänskliga rättigheterna och tryggar rätten till hälsa, arbete, bostad, utbildning, social omsorg och trygghet. Dessa rättigheter ska aldrig vara villkorade av var i landet en bor. Feministiskt initiativ vill att samhällsservice och trygghet ska göras tillgängligt utifrån idén om byn som bas där makt och inflytande över närområdet behålls lokalt. En feministisk analys av lands- och glesbygder innebär bland annat ett synliggörande av de maktordningar som gör staden till norm och vilka konsekvenser detta får.

Samhället bygger upp förväntningar på att det goda och utvecklande livet levs i större städer. Framförallt unga förväntas söka möjligheter till ett bättre liv i städerna. Idag finns en urban norm där staden representerar utveckling och lands- och glesbygder får stå för avveckling. Staden kan ses som motorn till samhällets överkonsumtion, stress samt stor exploatering av mark och vatten. Staden är inte självförsörjande på de naturresurser som bygger vårt samhälle utan dessa hämtas i stor utsträckning från lands- och glesbygder. Vi ser hur allt mer ekonomisk och politisk makt har kommit att samlas i storstäderna vilket är en utveckling som varken är önskvärd, rättvis eller långsiktigt hållbar. Fi utmanar därför den gängse bilden av en långsamt döende landsbygd och ser istället landsbygder som fundamentet för vår framtid - ekonomiskt, miljömässigt, socialt, demokratiskt och politiskt. Fi vill synliggöra landsbygdens viktiga roll i omställningen till en hållbar samhällsutveckling. (För vår syn på köttproduktion och djurhållning, se kapitel L. Djurpolitik)

En feministisk landsbygdspolitik utgår från själva insikten om att det lokala i alla avseenden samspelar med det globala. En sådan insikt skapar förutsättningar för att gripa tag i möjligheterna som globaliseringen bär med sig. Vi ser idag hur orter och byskolor överlever tack vare nyanlända på orten, vilka också möjliggör relationer till och kontakter med platser i andra delar av världen. Kommunikationstekniken kan om den är väl utbyggd möjliggöra ett liv lokalt, men verka globalt. Vad som behövs är en feministiskt grundad fördelningspolitik som inte endast riktar in sig på relationerna mellan människor utan också på de politiska nivåerna såsom EU, staten, regionerna och kommunerna. Det starka lokala engagemanget runtom i landet behöver också erkännas och tas tillvara.

I.1 Ett hållbart feministiskt naturbruk

Livet grundas på naturtillgångarna. Livet i skogen, marken och havet har avgörande betydelse för människors och djurs överlevnad. Uthuggning, torrläggning och exploatering av mark bidrar till förstörelse av ovärderliga naturvärden. Feministiskt initiativs vision är en hållbar framtid där vi värnar om natur och miljö, där den biologiska mångfalden i skog, mark och hav stärks och där vi ser till kommande generationers möjligheter att leva och verka för hållbara näringar och urfolks fulla rättigheter. Feministiskt initiativ menar att lokaldemokratiska processer i samband med naturbruk, gruvetableringar och jakt behöver stärkas och respekteras. Fi vill se ett ökat lokalt inflytande vid nyetablering och nyttjande av naturtillgångar. Detta för att ta tillvara lokala intressen och kunskap i allmänhet samt nationella minoriteters intressen och kunskap i synnerhet. Dessutom är gles- och landsbygds kommunerna indragna i landets energiförsörjning, vilket inte är helt oproblematiskt för dem. Därför tycker Feministiskt initiativ att landsbygds kommunernas bidrag till samhällsekonomin ska uppvärderas och kompenseras. På det viset kan landsbygders betydelse stärkas och landsbygder ses som en tillgång. Feministiskt initiativ står för en social, ekologiskt och ekonomiskt hållbar jordbrukspolitik som ska säkra matsuveränitet och biologisk mångfald, såväl nationellt som globalt. Feministiskt initiativ stödjer en övergång till mer ekologiskt jordbruk och anser att alla ska kunna investera i ett liv som lantbrukare i landets landsbygder. Genom att stödja ekologiska producenter genom olika former av ekonomiska styrmedel kan vi påskynda övergångsprocessen till ett mer hållbart jordbruk. Fi ska verka för en svensk jordbrukspolitik som beaktar jordbrukets betydelse för ett öppet och varierat landskap med en mångfald av naturliga växt- och djurarter. Feministiskt initiativ står för en långsiktigt hållbar skogspolitik där alla verksamheter som bedrivs i skogen ska ske inom ekosystemets ramar och med hänsyn till de samlade behov som allt levande ställer på fungerande ekosystem. Feministiskt initiativ anser att vi behöver omforma skogspolitiken så att Sverige når de miljömål som satts upp om levande skogar, ett rikt växt- och djurliv, myllrande våtmarker och levande sjöar och vattendrag. Småskaligt och hållbart fiske kämpar för sin fortlevnad samtidigt som industriellt fiske subventioneras, använder destruktiva fiskemetoder och drivs av kortsiktiga vinstintressen. Feministiskt initiativ vill se ett Sverige med livskraftiga stammar av rovdjur. Fi vill utreda möjligheterna att etablera regionala fonder där intäkterna utnyttjas för samhällsbyggande projekt och lokala initiativ.

Jordbruk

1. Fi ska verka för ett klimatsmart, hälsosamt och fossilfritt jordbruk. Ett led i detta är att främja naturlig växtförädling, men även bevara befintliga, naturligt sjukdomsresistenta och köldtåliga sorter som på sikt kan ersätta importerade grödor.
2. Fi ska verka för att jordbrukets negativa påverkan på miljö och vatten ska minimeras. Ett stort ansvar måste tas för att stoppa övergödningen och utsläpp av kemikalier i vattendrag, sjöar och hav.
3. Fi ska verka för att innovationer och forskning som möjliggör ekologisk omställning ska få utökat stöd. Ansvar för hela produktionsledet ska fördelas mellan forskning, stat, näringsidkare och konsumenter.
4. Fi ska verka för en svensk jordbrukspolitik som beaktar jordbrukets betydelse för ett öppet och varierat landskap med en mångfald av naturliga svamp-, växt- och djurarter.
5. Fi ska verka för en kombination av lagar och ekonomiska incitament vad gäller matproduktion. De sämsta produkterna ska förbjudas, det halvdåliga ska missgynnas och det som är bra ska premieras.
6. Fi ska verka för en jordbruksproduktion där folkhälsan, djurvälstånd och bra arbetsvillkor sätts i fokus, såväl nationellt som globalt.

7. Fi ska verka för att EU ska vara en förebild för att utveckla fler verktyg för omställningen till ekologisk, hållbar och småskalig jordbruksproduktion.
8. Fi ska verka för att jordbruk och skogsbruk ska kunna bedrivas på mindre gårdar och i liten skala.
9. Fi vill tillsätta en utredning med syfte att skapa former för att all importerad mat som inte uppfyller svenska miljökrav och arbetssätt ska kompenseras upp till motsvarande nivå, genom exempelvis klimatkompensering, kompensation för djurskyddsinsatser och stöd till arbetsrättsligt arbete. Denna utredning bör även behandla hur vi kan öka landets självförsörjningsgrad.
11. Fi ska verka för uppstart av regionala fonder knutna till orten för att investera i och låna ut pengar till lokala initiativ då alla inte har hunnit bygga upp ett kapital eller har en familj som stöttar ekonomiskt. Alla ska kunna investera i ett liv som lantbrukare, även som ung och inflyttad.
12. Fi ska verka för att på sikt utveckla fossilbränsle fria maskinparker för jord och skogsbruk för att underlätta en omställning till ett klimatvänligt jordbruk.

Skog

13. Fi ska verka för att staten genom sitt skogsinnehav ska ta det största ansvaret för skyddandet av biologisk mångfald.
14. Fi ska verka för att skogen brukas på ett mer hållbart och långsiktigt sätt där dess resurser uppmärksammas och tas till vara.
15. Fi ska verka för att öka skogens tillgänglighet, att turism bygger på ekologiskt hänsynstagande och att jakt inte verkar inskränkande på tillgängligheten.
16. Fi ska verka för att det satsas på skogs- och naturvård inklusive våtmarker m.m. Detta krav driver vi även inom jordbrukspolitiken.

Övriga naturtillgångar

17. Fi ska verka för en sammanhållning mellan stad och land för ett gemensamt utnyttjande av landets resurser, där vinster fördelas jämlikt och med hänsyn till varifrån resurserna tagits.
18. Fi ska verka för ett ökat lokalt inflytande vid nyetablering och nyttjande av naturtillgångar. Lokala intressen och kunskap i allmänhet samt nationella minoriteters intressen och kunskap i synnerhet ska tas tillvara. På det viset kan landsbygders betydelse stärkas och landsbygder ses som en tillgång.
19. Fi ska särskilt verka för att öka den statliga mineralavgiften samt säkra att denna ökning helt eller delvis går tillbaka till området där utvinningsanläggning är etablerad.
20. Fi ska verka för en översyn av beskattning av naturtillgångar och resurser och verka för genomförande av modell där återföring av vinster tillbaka till området där naturtillgången utvinns säkras.

Fiske

21. Fi ska verka för ett stopp av överfisket och verka för hållbara och livskraftiga fiskbestånd, där minskade fiskekvoter för att ge möjlighet till återhämtning för redan utarmade bestånd är en central del.
22. Fi ska verka så att fiskekvoter fördelas rättvist och gynnar fiskare som använder de för miljön och fisken mest skonsamma fiskemetoderna.
23. Fi ska verka för ett hållbart kustnära fiske. De restriktiva fiskekvoterna ska inte kunna säljas vidare. Fi ska verka för att hindra införandet av säljbara kvoter och därmed hindra att fisket koncentreras till stora fartyg på bekostnad av det kustnära fisket. Fi ska verka för ett

landsbygdsinkluderat fiske med närproducerade primärvaror och närhet mellan producenter och konsumenter.

24. Fi ska verka för att EU:s stödprogram ska gå till levande kustsamhällen och slopas för de stora havsfiskeflottorna. Fi ska verka för att fiskekommunföreningar ska kunna förvalta ett mångsidigt och lågkvoterat fiske. Havsfisket utanför Europas kuster, inklusive utanför Västafrika och i synnerhet i Nordsjön och Berings hav ska kraftigt minska sina uttag och bestånden ska vara under ständig kontroll av EU:s fiskerifond tillsammans med Havsnationernas kontroll- och forskningsorgan med skärpta regler för bottentrålning som i Östersjön.
25. Fi ska verka inom EU:s sociala och regionala Tillväxtfonden för utbildning och kompetensförsörjning som ska underlätta ett generationsskifte i fisket med sikte på en jämställdhetsintegrerad näring.

Övrigt

26. Fi ska verka för ett rikt djurliv där inga arter ska utrotas. Rovdjur ska finnas i Sverige, och vid de samhällen där rovdjuren bor ska det vara säkert att leva även för människorna och deras husdjur. Därför behövs mycket bildning i frågan samt ett lokalt ansvar och lokal samverkan.
27. Fi ska verka för en ökad användning av miljö-, rättvis-, och jämställdhetsmärkning av varor och tjänster. Fi ska verka för att märkningen också omfattar djurs levnadsförhållanden när animaliska varor produceras. Certifieringen ska anpassas för att enkelt kunna användas även av mindre producenter.
28. Fi ska verka för att stärka de demokratiska beslutsprocesserna kring jakten och ser behov av att ytterligare involvera och erkänna det stora lokala engagemang som kanaliseras genom vilt- och jaktvårdsområden i Sverige idag

I.2 Infrastruktur, demokrati och tillgänglig samhällsservice

En fungerande och effektiv infrastruktur är en grundläggande förutsättning för ett demokratiskt och jämlikt samhälle där människor kan färdas väl genom livet. Infrastruktur omfattar kollektivtrafik, vägar, järnvägar, telefon, bredband, elektricitet, vatten, avlopp, vård, skola, omsorg, handel, postombud och allas likvärdiga tillgång till dessa. Feministiskt initiativ tror på ett energieffektivt och hållbart transportsystem utan klimatpåverkan. Detta kräver kraftig utbyggnad av spårtrafiken och satsningar på utbyggnad och underhåll av spårtrafiken. De snabbt växande utsläppen från lastbils- och flygtransporterna behöver minimeras genom övergång till tågtransport. Vi ska också ha en tillgänglig kollektivtrafik i hela landet, där tåg är billigare än flyg och hela tågnätet byggs ut. Målet med planeringen av kollektivtrafiken är att en ska kunna leva ett fritt liv utan egen bil. Det är dock viktigt att politiken tar hänsyn till de skilda förutsättningar som finns i landet och landsbygdsbarns behov behöver tas hänsyn till vid omställning till ett fossilfritt och hållbart samhälle.

Medielandskapet i Sverige genomgår stora förändringar. Många lokala redaktioner läggs ned i Sverige idag. Antalet journalisttjänster har minskat markant nationellt och på flera håll i landet råder det idag så kallad medieskugga. Mer än varannan journalist bor i de tre storstäderna, och fyra av tio finns i huvudstaden. En femtedel av Sveriges kommuner saknar i dag lokaltidning. Detta får stora konsekvenser, dels för hur det lokala politiska och ekonomiska livet granskas och bevakas. Dels i vilken mån landsbygdernas liv och verklighet porträtteras och förhållanden och villkor lyfts medialt. Denna utarmning av lokal journalistisk bevakning och rapportering byggd på förstahandskällor är ett allvarligt demokratiskt problem som Fi menar måste lösas med politiska

medel. Detta problem tangerar också frågor om distribution av tidskrifter till återförsäljare. Eftersom det finns ett fåtal aktörer som sätter priserna och bestämmer förutsättningarna skapas stora problem för små tidskrifter. Det blir helt enkelt dyrare och svårare att distribuera mindre tidskrifter till sina läsare, vilket också bidrar till att begränsa den yttrande- och tryckfrihet som det demokratiska samhället vilar på.

Tillgång till internet och trygg försörjning av el, vatten och avlopp ska vara en självklarhet. Vidare menar Fi att tillgång till välfärd och service ska finnas nära där människor lever sina liv. Skolor, vårdcentraler, äldreboenden, sjukhus, apotek och myndigheter ska därför också vara spridda över landet. Detta berör också bankväsendet och behoven av att ha tillgång till kontanthantering, inte minst för dem som är äldre. Det handlar både om att minska resandet över stora geografiska områden men också om att stärka demokratin och se till att tillgången till nödvändig samhällsservice är jämlikt och rättvist fördelad i hela landet.

29. Fi ska verka för att principen om närhet lanseras och genomförs. Denna princip främjar ett fungerande samspel mellan arbete, fritid, samvaro och familjeliv.
30. Fi ska verka för att detalj- och regionplaner samt stadsbildningar vilar på ett jämlikt, jämställt och resurshushållande samhällsbyggande.
31. Fi ska verka för att alla personer som på olika nivåer är involverade i samhällsplaneringen ska tillägna sig baskunskaper i jämställdhet. För detta ändamål ska kurser regelbundet anordnas på central, regional och lokal nivå.
32. Fi ska verka för att den urbana normen synliggörs och utmanas i policys som rör hållbar samhällsutveckling och samhällsbyggnad.
33. Fi ska verka för att blandade och flexibla lösningar vad gäller samhällsplanering utvecklas så att arbetslokaler, service, skolor med mera kan rymmas inom samma närområde, kanske rent av i samma fastighet.
34. Fi ska verka för att alla grupper som förbereder och som tar samhällsbyggande beslut ska ha en representativ fördelning. Dessa organ ska ha en bred demokratisk och lättillgänglig remissprocess.
35. Fi ska verka för att alla ska ha tillgång till offentlig service samt informationsteknologi oavsett var i landet en väljer att bosätta sig.
36. Fi ska verka för att mataffärer, apotek, banker och postombud finns i människors närmiljö.
37. Fi ska verka för att presstödet utreds så att det säkerställer en levande lokaljournalistik, även utanför storstäderna, med hjälp av bland annat distributionsstöd.
38. Fi ska verka för aktiva lokalmedieredaktioner i hela landet då det är en förutsättning för demokratin i Sverige.
39. Fi ska verka för att tillgången till vård, skola och omsorg blir jämlikt och jämt fördelad över landet. Särskilda satsningar ska göras på distriktssköterskemottagningar, familjecentraler och öppna förskolor så att dessa finns tillgängliga i landsbygder.
40. Fi ska verka för satsningar på utbildningstillfällen i hela Sverige, från grundskola till högskolestudier.
41. Fi ska verka för att alla kommuner ska vara skyldiga att inrätta ungdomsmottagningar. Alla ungdomsmottagningars lokaler ska vara anpassade utifrån människors olika fysiska behov och funktionalitet.
42. Fi ska verka för prioriterade upplåtelseformer till ungdomar i alla kommuner.
43. Fi ska verka för att skyddade boenden för våldsutsatta personer även finns lokalt över hela landet.. Kommuner ska inte kunna neka våldsutsatta som önskar komma dit. Resurser till detta ska tryggas och prioriteras.
44. Fi ska verka för ett jämlikt utbud av äldreboenden och demensboenden över hela landet. Äldre ska ha rätt att bo kvar hemma, men lika viktigt är att de som vill har möjlighet att bo i

- pensionärsbostad eller gruppboende får göra det. Förebyggande insatser, en god boendemiljö och en stimulerande tillvaro ska känneteckna äldreomsorgen oavsett var i landet du bor.
45. Fi ska verka för att byskolor bevaras och utvecklas utifrån lokala behov. Fi ska också verka för att förändra normerna om att det alltid är landsbygders barn som ska behöva flytta på sig.
 46. Fi ska verka för att utveckla den kommunala demokratin genom att kommunbygderåd som tillvaratar byarnas intressen i samarbetet med kommunerna ska etableras i alla landsbygdskommuner.
 47. Fi ska verka för att förenkla för bygder att inrätta partipolitiskt obundna kommunala nämnder och områdestyrelser med ekonomiskt ansvar. Dessa kan erbjuda alternativa vägar till invånares lokala representation och genomförande av lokal service.
 48. Fi ska verka för att ökade resurser från Nordiska Rådet och EU ställs till förfogande för nordiska och europeiska nätverk som arbetar med allmän landsbygdsutveckling.

Kollektivtrafik och transporter

49. Fi ska se till att hänsyn tas till lokala förutsättningar på landsbygder när omställningen till ett förnyelsebart och fossilfritt samhälle genomförs.
50. Fi ska verka för att kollektivtrafik och transportpolitik möjliggör ett liv i landsbygder.
51. Fi ska verka för införandet av anropsbundna transporter för att öka tillgängligheten för barn, ungdomar, familjer med barn, äldre och personer med funktionsvariationer. Dessa transportbolag kan även fungera som bilpooler i landsbygder.
52. Fi ska verka för ett välutvecklat skolbuss-system som möjliggör byskolornas likvärdiga förutsättningar.

Tillgång till internet, el och vatten

53. Fi ska verka för att alla människor oavsett var de bor har tillgång till internet, energi, vatten och avlopp som förvaltas med hänsyn till resurshushållning och ekologi. Kostnaderna ska fördelas solidariskt och för den enskilda ska det inte skilja sig beroende på om en väljer att bo i tätort eller landsbygd.
54. Fi ska verka för att trådbundet bredband ska finnas i varje hem. Dessa investeringar ska finansieras av det offentliga så att inte tillgången till information är villkorat var du väljer att bo eller vilken ekonomi du har.
55. Fi vill utreda konsekvenser av mobilstrålningen samt stödja forskningen på området.
56. Fi ska verka för inrättandet av ett nationellt supportkansli för de lokala fiberföreningarna, där de kan få stöd under hela processen och de resurser som krävs för att genomföra detta.
57. Fi verkar för att landets kommuner ska få i uppgift att ta en initiativtagande och samordnande roll för bredbandsutbyggnad, med målet att ge hushåll och företag (både i och utanför tätorterna) en möjlighet att ansluta sig till bredband via fiber till en rimlig kostnad.

I.3 Kultur, turism och föreningsliv

Feministiskt initiativ menar att i långsiktigt hållbara samhällen är ett rikt och blandat kultur- och föreningsliv viktiga fundament. Med sitt ursprung i den feministiska och antirasistiska folkrörelsen delar Feministiskt initiativ grundvärderingar med de idéburna organisationer som kämpar världen över för miljö, demokrati och mänskliga rättigheter. Lokala, regionala och internationella kvinnorättsorganisationer, hbtq-organisationer och antirasistiska organisationer har därför en central roll för att förebygga och lösa konflikter samt delta i fredsbyggande arbete. Fi menar att en bredd av kulturella verksamheter kan bidra till att förena människor, odla möten, självförtroende och

framtidstro. Kultur kan ur ett feministiskt perspektiv därför inte ses som ett isolerat område utan genomsyrar alla politikområden. Fi har därför en kulturpolitik som präglas av helhetssyn, kontinuitet och möjlighet till långsiktig planering i hela landet. (Se vidare kapitel J. Kultur)

Tillgängligheten till kultur är inte jämlikt fördelad över hela landet. Merparten av landets kulturarbetare bor och verkar i storstäderna där huvuddelen av statliga, kommunala och landstingsdrivna kulturinstitutioner finns. Även fria dans- och teatergrupper samt konstnärsdrivna gallerier och plattformar är betydligt fler i storstäderna än i övriga landet. 40 % av Sveriges företag inom de kulturella sektorerna finns i Stockholmsområdet, de nationella scenerna och museerna i storstäderna får en stor andel av de statliga kulturbidragen och den summa som landets kommuner väljer att satsa på kultur per invånare varierar kraftigt. Såväl offentliga som privata bidragsgivare får kontinuerligt in fler ansökningar om projekt i storstäderna än från övriga landet. Sammantaget leder detta till en ojämlig tillgång till kultur för landets invånare liksom ojämliga arbetsvillkor för kulturarbetarna. Tillgången till en mångfald av estetiska kvaliteter och verksamheter oavsett bostadsort är en demokratifråga. Därför måste kunskapen om kulturens betydelse och egenvärde höjas för att skapa långsiktig hållbarhet samtidigt som kulturverksamheter utanför storstäderna främjas. Detta berör kulturarbetares arbetsvillkor som måste förbättras. Det ska vara möjligt att verka som professionell och fri kulturarbetare i hela landet.

I Feministiskt Initiativs kulturpolitik har landsbygderna en självklar plats både som producent och konsument. Fi ser de demokratiska institutionerna som verktyg för att genom decentraliserande och decentraliserad fördelning av resurser, skapa förutsättningar för en fri och tillgänglig kultursektor. Decentraliserade satsningar på kulturen genomsyrar därför politiken från EU-nivå till den kommunala politiken. Nästan samtliga myndigheter inom kulturområdet finns idag i Stockholm. För en mer jämlik spridning över landet vill Fi verka för en decentralisering av dessa myndigheter. Fi vill även undersöka möjligheten att uppdatera och vidareutveckla den tidigare modellen att ge roterande nationella uppdrag till olika institutioner och fria aktörer för att ytterligare bryta storstädernas dominans inom kulturområdet. Kultursamverkansmodellen som infördes 2011 har som mål att öka utrymmet för regionala prioriteringar och variationer. Denna har medfört en mer decentraliserad kulturpolitik, men har visat sig fungera sämre för den ideella sektorn. Kultursamverkansmodellen är en nyckelfråga för ett jämlikt kulturliv. Om modellen fortsatt ska utgöra fundamentet i den regionala fördelningen av kulturmedel måste den utvecklas på flera punkter för att främja likvärdighet och goda villkor över hela landet.

Fi ser flera möjligheter för kommunerna att uppmuntra det lokala kulturlivet på flera sätt. Biblioteken fyller en avgörande funktion i samhället både som mötesplats och i bildningssyfte. Sedan början av 1990-talet har antalet biblioteksfilialer i Sverige minskat med 25 %. Det är en utveckling som Fi menar behöver vändas. Att utveckla nya former av bibliotek i landsbygdsområden med utökad service är nödvändigt, där en fortsatt utbyggnad av verksamheter som lärcentra är viktiga som en brygga mellan kulturen och lärande.

58. Fi ska verka för ökade resurser till den ideella sektorn såsom föreningslivet och folkbildningen, där medelfördelningen ska ta hänsyn till intersektionella perspektiv och fungera utjämnande.
59. Fi ska verka för att kulturplanerna tillämpar genusbudgetering och en intersektionell analys av hur medlen fördelas.
60. Fi ska verka för att det ska vara möjligt att verka som professionell och fri kulturarbetare i hela landet.
61. Fi ska verka för att arvoderade kulturarbetarsamråd finns i varje region. Kulturarbetarsamråden ska bidra med kompetens i bedömningar kring hur medel ska fördelas, samt delta i utformningen av kulturplanerna. De ska ha jämlik och jämställd representation.

62. Fi ska verka för en utvecklad kultursamverkansmodell, där mindre landsting/regioner prioriteras i resursfördelningen av pengarna, där krav om att hela länet måste omfattas ställs, och där den ideella sektorn och fria kulturaktörer ges större inflytande.
63. Fi ska verka för en kontinuerlig uppskrivning av statens del av samverkansmodellen, samt en bättre dialog från statens sida.
64. Fi ska verka för att nationella riktlinjer och strategier för mindre etablerade kulturområden skapas mellan landstingen/regionerna och staten.
65. Fi ska arbeta för att kulturetsekreterare och kulturlotsar kan anställas i varje landsting och region.
66. Fi ska säkerställa att landstingen/regionernas kulturplaner följs upp.
67. Fi ska se till att kommuner har tillräckliga resurser så att de kan fungera som partner och medfinansierare av arrangemang tillsammans med kulturbärande organisationer.
68. Fi vill verka för att tillgänglighetsanpassa och utrusta mötesplatserna på landsbygden med modern teknik för att täcka de behov som kulturevenemang kräver. Även små lokaler ska få chansen med de möjligheter som en utrustad och tillgänglig lokal kan erbjuda.
69. Fi ska verka för utbyggda och utvecklade bibliotek på landsbygden. En fortsatt utveckling av lärcentrum är viktiga åtgärder för att möjliggöra det livslånga och livsvida lärandet.
70. Fi ska satsa på en avgiftsfri kulturskola med öppen inbjudan för att arbeta med kultur över hela landet.
71. Fi menar att det krävs regionala satsningar på en digitalisering av de små samlingslokalerna runt om i landet.
72. Fi ska verka för att öka tillgången till kulturens öppna arenor och mötesplatser såsom ateljéer, verkstäder, replokaler, scener, mötesplatser, caféer och gallerier.
73. Fi ska verka för att kommuner och regioner tillhandahåller lättillgänglig information om hur ideella organisationer bildas och vilka möjligheter till stöd som finns samt att alla oavsett förutsättningar får ökad tillgång till lokaler för föreningsverksamhet.
74. Fi vill behålla momsfriheten för ideella föreningar.

I.4 Arbete, företagande och nyinflyttning

Fi ser lands- och glesbygder som fundamentet för vår framtid - ekonomiskt, miljömässigt, socialt, demokratiskt och politiskt. På så vis utmanar vi dels bilden av att karriären och nyföretagandet finns i storstaden men också bilden av att alla människor vill bo och leva där. Vi menar att lika stora möjligheter finns i landsbygder men att våra fördelningssystem idag missgynnar landsbygder. Fi erkänner och utmanar detta skeva maktförhållande och för en politik som syftar till att motverka denna utveckling.

Grundläggande för levande landsbygder är att kunna försörja sig och bo i landsbygder. Fi vill därför verka för ökad omflyttning av offentlig verksamhet samt att välfärden byggs ut lokalt vilket skapar arbetsplatser. Offentlig upphandling av lokala varor och tjänster är ytterligare åtgärder som kan användas för att stärka den lokala ekonomin och bidra till ett mer hållbart samhälle. Fi vill även förenkla administrationen för fåpersonsföretagande och skapa bättre förutsättningar för distansarbete och distansutbildning. Landsbygder ska ha ett brett spektrum av arbetstillfällen och ingen ort ska behöva vara beroende av enbart en industri eller myndighet. Fi ser också invandring som nyckel till en levande landsbygd, och landsbygder som nyckel till integration då inflyttning av familjer kan rädda byskolor.

I ett hållbart dynamiskt samhälle planeras slutligen boende med sikte på hälsa, trygghet och oberoende. Alla, oberoende av kön, sexuell läggning, trosuppfattning, funktionsvariation, etnicitet, könsidentitet, ålder, hudfärg och medborgarskap ska kunna känna sig säkra i sin omgivning. En feministisk politik kräver därför också nya normer för bostadsbyggande och samhällsplanering. Fi

förstår att en inte alltid kan försörja sig på en och samma sak året runt utan att mycket av livet i landsbygder bygger på växelbruk och anpassning efter årstiderna. Fi vill därför ha ett socialt skyddsnät som passar dessa mångsysslare.

75. Fi ska verka för att förenkla skattesystemet för små företag, se över arbetsgivaravgifter för fåpersonsföretag samt minska trösklarna till sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen för enpersonsföretag och frilansare.
76. Fi ska verka för att geografiskt differentierad arbetsgivaravgift i Sverige utreds och införs.
77. Fi ska verka för en ökad lokal produktion och konsumtion av varor och livsmedel med låg miljö- och klimatpåverkan.
78. Fi ska verka för att kommuner och myndigheter vid offentlig upphandling prioriterar lokalt producerade varor och tjänster.
79. Fi ska verka för en ökad omlokalisering av statliga myndigheter och ämbetsverk.
80. Fi ska verka för att satsa på ökat stöd, utbildning och nätverkshjälp till små företag på både kommunal och regional nivå.
81. Fi ska verka för att öka och ta tillvara på kunskapen om andra former av företagande, till exempel idéburet företagande, hos berörda aktörer, som arbetsförmedlingen och försäkringskassan.
82. Fi ska verka för ett ökat idéburet företagande genom skattelättnader för företag som utgår från non-profit principer.
83. Fi ska verka för ett klimatsmart arbetsliv, där distansarbete underlättas. Fi vill se över arbetsmiljölagstiftningen för att tydliggöra gränser för arbetsgivarens ansvar vid hemarbete.
84. Fi ska verka för att det i hela landet finns mikrofonder för lokala satsningar. Dessa fonder ska utgå från stärkt jämlikhet och jämställdhet i sina satsningar.
85. Fi ska verka för att banker ska ta socialt och ekologiskt ansvar för sina investeringar vilket kommer att gynna lokala företag.
86. Fi ska verka för att det finns tillgång till landsbygdsutvecklare i varje kommun som ska fokusera på både företag och föreningsliv.
87. Fi ska verka för att EU:s definitioner av små-, medelstora- och mikroföretag förändras så att fler kan omfattas av strukturfonderna samt se till att kollektivavtal görs normerande för att kunna ta del av dessa resurser i Sverige.
88. Fi ska verka för att stärka de regionala högskolorna genom höjda basanslag till forskning och utbildning.
89. Fi ska verka för att möjliggöra för småskaliga handlare att etablera sig i stadskärnorna. Bördig åkermark ska värnas.
90. Fi ska verka för ett fast bundet taxeringsvärde från inköpsdagen till försäljningsdagen. Detta för att undvika överraskande höjningar av taxeringsvärden.
91. Fi ska verka för mer variationsrika boendeformer såsom servicehus, kollektivboende, gruppboende och en ny variant av ”äldrehem”. Bostäderna ska placeras på centralt belägna platser i kommunerna, dels för att de boende ska kunna delta i det omgivande samhällslivet, och dels för att underlätta för människor som vill besöka vänner och/eller delta i olika aktiviteter.
92. Fi ska verka för att det inte ska vara möjligt att kringgå bygglagen för att kunna bygga otillgängliga bostäder.
93. Fi vill att etableringsersättning till nyanlända och asylsökande ska finnas lokalt och regionalt. Fi vill verka för att överenskommelser tecknas inom integrationsområdet på regional och kommunal nivå med långsiktig finansiering och att dessa ska föregås av ordentliga dialogprocesser samt bygga på stärkt samverkan mellan civilsamhället och det offentliga.

Proposition 14 – Revidering kapitel J. Kulturpolitik

För en feministisk politik, kapitel J. Kulturpolitik.

Feministiskt initiativs kulturpolitik har hittills varit relativt kortfattad och övergripande. Med tanke på att Fi ofta återkommer till att kulturpolitiken är mycket viktig för partiet, finns ett behov av utveckling, konkretisering och utvidgning av det kulturpolitiska avsnittet.

Den tematiska kulturpolitiska arbetsgruppen bildades hösten 2015. Ett öppet mobiliseringsmöte hölls på Tensta konsthall i Stockholm i oktober 2015. Cirka femtio personer deltog och bidrog med sina idéer och femton personer anmälde sedan intresse att bilda en kulturpolitisk arbetsgrupp. Under de senaste månaderna har fem till åtta personer arbetat aktivt i gruppen.

Sex personer från arbetsgruppen gick i samband med Gladsax 2016 även in som politiska sekreterare i Skuggriksdagsgruppen. Kulturutskottet överlappar i dagsläget således nu den kulturpolitiska arbetsgruppen. Politikavsnittet har även skickats till ett antal externa referenspersoner med stor erfarenhet av kulturpolitik.

Det politikavsnitt som arbetats fram är helt nytt, och föreslås ersätta det gamla avsnittet i sin helhet. Avsnitt J.4 Media, är ett förslag till uppdaterad mediepolitik som bygger vidare på, och föreslås ersätta, det nuvarande avsnittet J.1 Makt och media.

Som framgår av dokumentet har en strategi varit att få in kulturfrågor även i andra politikområden. Detta har skett i dialog med olika utskott och arbetsgrupper, och vissa av förslagen finns med i förslag till propositioner från dessa grupper (till exempel landsbygds politik), medan andra kommer att inkomma som motioner från de berörda utskotten gemensamt (till exempel utbildnings politik).

Partistyrelsen yrkar

Att existerande avsnitt J. Kulturpolitik ersätts med följande avsnitt:

J. En feministisk kulturpolitik innehållande följande avsnitt J. En feministisk kulturpolitik, J.1 Kultur för alla, J.2 Kulturens roll inom andra politikområden, J.3 Civilsamhället; ideell sektor och organisering, samt J.4 Media.

J. En feministisk kulturpolitik

Precis som feminismen vill bekämpa konservativa ideal om identitet som enhetlig och stabil, ska en feministisk kulturpolitik verka för att låta kulturen vara mångtydig och föränderlig. Att avgränsa ett begrepp som "kultur" till ett politikområde är varken enkelt eller självklart. I bred bemärkelse omfattar det allt som har att göra med hur människor lever och ser på världen. Likväl är kulturpolitiken ett avgränsat område, som utgår från ett estetiskt kulturbegrepp och som innefattar en mängd frågor som är fundamentala för en levande demokrati. I sin bästa form är kulturens politikområde ett fält för öppensinnade processer och möten mellan kunskaper och kvaliteter, erfarenheter och uttryck. Men det är också ett fält som i hög grad genomsvärs av segregering, maktstrukturer, som kan bygga exkluderande och homogena rum och (åter)skapa diskriminering och marginalisering.

En feministisk och antirasistisk kulturpolitik ska verka för ett demokratiskt, jämlikt och inkluderande kulturliv. Kulturen ska ge utrymme för en mångfald av idéer och möjlighet till både

identifikation, överskridande och olikhet. Vår politik bygger på kunskap om kulturers och människors grundläggande interaktion, rörlighet och sammanblandning. Feministiskt initiativ utgår från alla människors rätt till medskapande och deltagande, liksom en demokratisk fördelning av resurser oberoende av kön, klass, föreställningar om ras/etnicitet, sexuell läggning, funktionalitet, religion eller trosuppfattning, könsuttryck, könsidentitet, ålder eller medborgarskap.

Feministiskt initiativs övergripande kulturpolitiska mål

Fi ska inom alla kulturpolitiska områden verka för:

- 1 Att minst 1 procent av statens utgifter avsätts till det kulturpolitiska området. Det fria kulturlivet och småskaliga aktörer ska prioriteras.
- 2 Att förverkliga en reell och fördjupad demokratisering av kulturlivets alla deltagande och utövande aspekter, inflytande och resursfördelning. Detta gäller inte minst jämställdhet och jämlikhet ur intersektionella perspektiv, samt jämlik kultur i hela landet.
- 3 Att främja en mångfald av konstnärliga kvaliteter och verksamheter.
- 4 Att principen om en armlängds avstånd alltid efterföljs av politiker såväl nationellt som regionalt och kommunalt.
- 5 Att samordnade satsningar görs inom hela kulturområdet och civilsamhället för att fånga upp nyanlända kulturarbetare.
- 6 Att undersöka möjligheter och former för att lagstadga allas rätt till kultur.

J.1 Kultur för alla

Som i alla samhällsområden finns ojämna maktförhållanden och strukturell diskriminering, även inom kulturområdet. Den som tillskrivs eller hävdar tillhörighet i en underrepresenterad grupp får ideligen agera representant för den gruppen snarare än människa. Ojämställdhet, homogenitet och segregering präglar stora delar av kulturlivet, även om viljan att göra upp med detta ofta är stor. Feministiskt initiativ vill skapa verktyg som omformar den politiska viljan till verklighet.

Fi verkar för en rättvis kulturpolitik där alla ges samma rättigheter och jämlika möjligheter till makt, inflytande och resurser. En kulturpolitik som bygger på demokrati och mänskliga rättigheter. Fi vill ge Kulturdepartementet och Statens kulturråd i uppdrag att åtgärda snedrekryteringen inom offentligt finansierade kulturverksamheter och -myndigheter så att de demokratiseras och speglar samhället i sin helhet. Störst krav ska ställas på aktörer med störst resurser. Mindre aktörer ska tillföras resurser för att arbeta med kompetensutveckling och breddad, icke-diskriminerande rekrytering. I andra europeiska länder har aktivt arbete med att motverka snedrekrytering gett resultat tack vare tydliga målbeskrivningar och ekonomiska incitament som kommit med kraven på förändring. Därför bör utebliven förändring av snedrekryteringen innebära ekonomiska sanktioner för institutionerna.

Projekt för breddad representation löper risk att bli kortsiktiga om de inte kompletteras med ytterligare insatser. Samhällets ekonomiska, bostadspolitiska och utbildningsmässiga ojämlikheter, samt bristen på tillgänglighet utgör fundamentala faktorer när det gäller människors ojämlika tillgång till och deltagande i kulturlivet. Därför behöver även andra politikområden ta ansvar för att uppnå demokratiska och kulturpolitiska mål som är omöjliga för kulturpolitiken att uppnå på egen hand.

Kulturlivet präglas även av gamla och trögrörliga hierarkier som gör fördjupad demokratisering svårt att förverkliga. Inte minst leder dessa strukturer till att små aktörer har svårt att verka med goda villkor. De innebär dels en odemokratisk centralisering av makt, dels en stark Stockholms- och

storstadscentrering i vad som syns, hörs och diskuteras. Även om många demokratiserande förändringar skett bärs strukturerna fortfarande upp av högkulturella ideal, kungliga institutioner och makteliter som bestämmer vad som anses vara kvalitativ och värdefull konst och kultur. Olika konstformer och uttryck ses som olika värda att främja och tillgängliggöra, och en kvalitativ mångfald försvåras.

Tillgängligheten till kultur är inte jämlikt fördelad över hela landet. Merparten av landets kulturarbetare bor och verkar i storstäderna där huvuddelen av statliga, kommunala och landstingsdrivna kulturinstitutioner finns. Även fria dans- och teatergrupper samt konstnärsdrivna gallerier och plattformar är betydligt fler i storstäderna än i övriga landet. 40% av Sveriges företag inom de kulturella sektorerna finns i Stockholmsområdet, de nationella scenerna och museerna i storstäderna får en stor andel av de statliga kulturbidragen och den summa som landets kommuner väljer att satsa på kultur per invånare varierar kraftigt.

Fi ska verka för:

- 7 Att kulturområdet ska ingå i den nationella jämställdhetspolitiken som syftar till allas lika rätt till makt och inflytande, och inte som idag ha separata jämställdhetspolitiska mål. De nationella målen ska förtydligas och kraven på återrapportering skärpas.
- 8 Att alla beslutsfattande och rådgivande organ som tillsätts politiskt inom det offentligt finansierade kulturområdet såsom styrelser, jurys och referensgrupper ska demokratiseras och spegla samhället i sin helhet.
- 9 Att alla statliga kulturinstitutioner och -myndigheter ska ges fortbildning i icke-diskriminerande rekrytering av personal och andra icke-politiskt tillsatta personer, och ha som målsättning att anställd personal inom dessa verksamheter ska spegla samhället i sin helhet.
- 10 Att konstnärliga kvalitetskriterier ska vara definierade och transparenta i varje sammanhang där de ligger till grund för bedömningar av kulturanslag, samt att motiveringar till beslut alltid ska vara offentligt tillgängliga.
- 11 Att särskilt riktade chefsutbildningar och mentorskapsprogram, som tidigare gett god effekt vad gäller jämställdhet, ska genomföras för fler underrepresenterade grupper. Ett intersektionellt perspektiv ska genomsyra framtida ledarskapsutbildningar.
- 12 Att kraven på fungerande likabehandlings- och antidiskrimineringsarbete ska skärpas inom hela kulturområdet, och att utbildningssatsningar görs för aktörer med små resurser.
- 13 Att Kulturdepartementet i dialog med underrepresenterade grupper utformar långsiktiga insatser för att komma tillrätta med ojämna maktförhållanden och strukturell diskriminering inom kulturområdet, med utgångspunkt i vetskapen om att alla grupper innefattar olika och ibland motstridiga intressen.
- 14 Att demokratiska och icke-diskriminerande gräsrotsinitiativ som organiseras av unga och marginaliserade grupper ska ha möjlighet till substantiell och långsiktig finansiering.
- 15 Att stärka kultur för, av och med barn och unga, utifrån FN:s barnkonvention.
- 16 Att konstnärliga och humanistiska utbildningar ska få stöd till att ta fram strategier och arbeta uppsökande gentemot underrepresenterade grupper för att bredda underlaget till antagningarna. Studier behöver genomföras för att öka kunskapen kring vilka faktorer som avgör vilka som söker och vilka som inte söker till utbildningarna, och verksamheterna ska ha möjlighet att omformas för att tillgodose nya och olikartade intressen och behov. Undervisande personal på utbildningarna ska utbildas i icke-diskriminerande och inkluderande språkbruk.

- 17 Att biljettpriser och inträdesavgifter sänks på offentligt finansierade verksamheter. Satsningar på billigare inträde ska kompletteras med breda informationssatsningar för att inte enbart stärka redan befintliga publikgrupper.
- 18 Att intensifiera insatserna för att kulturlokaler ska anpassas för personer med fysiska och andra funktionsvariationer, både i egenskap av besökare och utövare.
- 19 Att mer resurser ges till ökad tillgänglighet i form av textning av föreställningar på andra språk än svenska samt liknande översättningsinsatser.
- 20 Att Myndigheten för kulturanalys ska ges övergripande ansvar för kontinuerlig insamling av jämlikhetsdata och uppföljning av statliga kulturinstitutioner och –myndigheters insatser enligt ovan.
- 21 Att initiera en sammanhållen maktutredning inom det kulturpolitiska området för att synliggöra och ge möjlighet till omförhandling och demokratisering av kulturlivets grundläggande maktstrukturer och hierarkier.
- 22 Att professionella och fria kulturarbetare ska ha möjlighet till att verka i hela landet och utanför storstäderna.

Heterogena och demokratiska kulturarv

Traditionellt har kulturarvet definierats som ett enhetligt arv som ska spegla ett gemensamt nationellt förflutet. Ett sådant synsätt på kulturarv leder till en ofullständig bild av det förflutna, då det reproducerar en föreställning om att alla i Sverige lever med samma erfarenheter, liksom en syn på kultur som statisk och isolerad från omvärlden. Dessutom tenderar detta sätt att se på historien att både osynliggöra och normalisera sexism, rasism, funkofobi, transfobi, homofobi, militarism och kolonialism inom kulturarven. Därför har kulturarvsinstitutioner på senare år börjat arbeta på mer inkluderande sätt.

Det förflutna används i samtiden för att skapa tillhörighet och makt, och därför utgör kulturarvet ofta en arena för politisk konflikt. Kulturarvsarbete innebär dynamiska urvalsprocesser som ständigt utvecklas, beroende på kontext. Värderingar och ideologier har historiskt satt agendan för vad som ansetts vara kulturarv. Idag skrivs och konstrueras kulturarv i förhandlingar mellan aktörer med makt och inflytande, dessa förhandlingar sker på global, såväl som lokal nivå. Experter inom internationella organ som Unesco och ICOMOS sätter reglerna för hur samtalet kring kulturarven ska ske och hur definitionen av museerna ser ut. Allmänheten står i regel utanför, och har inte makt att påverka dessa förhandlingar. Samtidigt pågår ett aktivt arbete bland engagerade aktivister, kulturarbetare, journalister, hembygdsföreningar, arkivarier och forskare att belysa olika historiska fenomen, rörelser, levnadssätt och grupper som tidigare osynliggjorts.

Fi ska verka för:

- 23 Att främja de spretiga, brokiga, heterogena, rörliga och gränslösa kulturarven – underifrån, i plural och i förändring – i ett aktivt samtal om det förflutna och dess historieskrivningar.
- 24 Att främja det inkluderande och demokratiserande kulturarvsarbetet för att belysa olika historiska fenomen, levnadssätt och grupper som tidigare osynliggjorts. Här ingår även immateriella kulturarv såsom muntliga traditioner, danser och så vidare.

- 25 Att stärka folkkulturella former så att dessa kan fortsätta utvecklas, breddas och inkludera fler kulturyttringar. De folkliga kulturerna är dynamiska processer som i relation till globala utbyten skapar en vidareutveckling av de lokala traditionerna. Hembygderna i sin stora mångfald är inte en symbolisk grogrund för nationalism eller främlingsfientlighet, utan kulturella arenor där alla ska kunna ta plats.
- 26 Att statliga institutioner återlämnar otillbörligt införskaffade objekt.

Konstnärlig frihet

Politiken måste ovillkorligen följa principen om en armlängds avstånd, dvs får aldrig styra det konstnärliga innehållet. Den har ett särskilt ansvar för en stark demokrati och yttrandefrihet, inte minst i tider då antidemokratiska krafter växer sig allt starkare i politiken. Idag finns flera exempel på kulturarbetare och kulturevenemang i Sverige som bromsats av politiker och myndighetsutövare enbart på grund av budskap som de ansett vara kontroversiella eller för politiska. Vi ser också hur hot, hat och trakasserier mot kulturarbetare och journalister ökar och leder till självensur och kulturarbetare som inte vågar, orkar eller kan vara en del av den offentliga debatten.

En relaterad problematik är att antidemokratiska krafter strategiskt och framgångsrikt missbrukat begrepp som yttrandefrihet och konstnärlig frihet för att skapa utrymme i offentligheten för att sprida hat och hot mot särskilda grupper, och för att manipulera den breda opinionen i riktning mot en normalisering av rasism och sexism. Ifråga om konstnärlig frihet och juridiska påföljder är det viktigt att skilja på aktörer som talar fritt och kritiskt, och aktörer som strävar efter att undergräva grundläggande mänskliga värden genom att hetsa, skada och hota.

Fi ska verka för:

- 27 Att bedömningsprocesser kring anslag till konstnärliga verksamheter ska göras av fristående bedömare. Dessa bedömare ska spegla samhället i sin helhet. Politiker och tjänstepersoner på förvaltningar och liknande beslutar om storleken på anslag, men ska aldrig påverka konstnärligt innehåll.
- 28 Att en handlingsplan mot hot, hat och trakasserier mot kulturarbetare och journalister tas fram av relevant råd eller myndighet.
- 29 Att stimulera fler kommuner till att bli fristäder för kulturarbetare och journalister som hotas och förföljs i sina hemländer.

En feministisk kulturpolitik är gränsöverskridande

Precis som att samtida och intersektionellt grundad feminism vill ge oss friheten att överskrida gränser av snäva identitetskategorier ska en feministisk kulturpolitik ge oss friheten att överskrida gränser vad gäller roller, estetik och arbetssätt. Precis som feminismen vill bekämpa konservativa ideal om identitet som enhetlig och stabil, ska en feministisk kulturpolitik verka för att låta kulturen vara mångtydig och föränderlig.

Ofta missar de oflexibla kulturpolitiska strukturerna att fånga upp experimentella uttryck som inte är så lätta att kategorisera. Dessutom är en stor del av de kulturpolitiska medlen uppboundna till på förhand bestämda ändamål, vilket också är hämmande för bredd, spets och omvandling. Feministiskt initiativ vill därför satsa på nya kulturpolitiska medel till tvärkonstnärliga och svårplacerade konstnärliga praktiker, samt till fria medel som flexibelt kan användas till projekt och verksamheter som har potential, men som i utvecklingsfasen inte är så lätta att kategorisera.

En annan aspekt av gränsöverskridande är kulturarbetarnas geografiska mobilitet. Att verka långsiktigt i en global kontext är avgörande för ett levande idéutbyte och relationsskapande, liksom för att nyansera bilder av olika platser, regioner och sammanhang.

Fi ska verka för:

- 30 Att nya medel tillförs tvärkonstnärliga stöd och verksamheter, genom uppdrag och utökade medel till statliga myndigheter.
- 31 Att nya fria medel tillförs för att öka flexibiliteten i att satsa på ny och mer svårplacerade konstnärliga projekt, praktiker och verksamheter.
- 32 Att en mångfald och bredd av kulturverksamheter ges möjlighet till långsiktiga internationella utbytesprojekt, arbetsperioder och turnéer, samt att de globala relationerna vidgas till geografiska områden som idag står utanför de västerländska kulturnätverken.

Kulturarbetares villkor

De sociala trygghetssystemen är generellt uppbyggda utifrån tanken om en fast anställning. Då kulturområdet präglas av kombinationer av korta projektanställningar, egenföretagande och föreningsverksamhet, faller kulturarbetare ofta utanför systemen. Redan prekära förhållanden förstärks, inte minst inom det fria kulturlivet. För att främja kulturarbetares trygghet och sysselsättning behöver en nationell handlingsplan tas fram. Trygghetssystemen måste omfatta alla verksamma inom kulturområdet, från administratörer till upphovspersoner. Osäkra ekonomiska förhållanden utgör också en betydande barriär för människor som saknar ekonomiska buffertar eller som inte kommer från privilegierade familjer.

Ofta konstrueras ett lapptäcke av nödlösningar för särskilda yrkesgrupper, vilket är positivt för det fåtal som omfattas, men negativt för en mer generell trygghet för alla. Eftersom många kulturarbetare arbetar rörligt med flera uttryck blir det också begränsande när olika trygghetsmodeller endast omfattar vissa konstformer. Regelverken – inte minst vid internationell verksamhet – blir alltmer komplicerade och omfattande, vilket leder till att mer resurser går till administration. Feministiskt initiativ vill ta ett helhetsgrepp kring kulturarbetarnas villkor, dels genom en politik för fler och bättre anställningar, och dels genom heltäckande och generella trygghetssystem.

Fi ska verka för:

- 33 Att stöden till offentligt finansierade kulturverksamheter räknas upp i takt med lönerörelserna, och att arbetet för jämställd och jämlik fördelning av resurser ska förstärkas.
- 34 Det fria kulturlivet ska prioriteras och räknas upp kraftigt, liksom stöd för produktion och turné.
- 35 Att säkerställa att offentligt finansierade kulturinstitutioner och verksamheter arvoderar enligt ingångna ramavtal med kulturarbetares fackförbund och intresseorganisationer. Samt prioritera att avtal tas fram för alla konstområden där det idag saknas. Ojämställda och ojämlika strukturer i fördelningen av uppdrag och arvoden ska korrigeras.
- 36 Att trygghetssystemen såsom pension, a-kassa, sjukpenningsgrundad inkomst (SGI) och avdragsrätt reformeras och anpassas för att innefatta alla olika typer av konstnärlig verksamhet, enligt en nationell handlingsplan.
- 37 Att främja kulturarbetarägda, allmännyttiga kooperativa verksamhetsformer där kulturarbetare kan behålla sin roll som anställd.
- 38 Att inrätta ett tvärpolitiskt samverkansråd för kulturarbetares arbetsvillkor, med uppgift att kartlägga strukturer som försvårar för konstnärlig verksamhet – regelverk för beskattning, företagande, trygghetssystem och så vidare – inte minst vid internationellt arbete. Rådet bör

- bestå av representanter från berörda myndigheter såsom Skatteverket, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Konstnärsnämnden, fackförbund och centrumbildningar samt jurister. Rådet ska kartlägga hur regelverken kan förbättras och förenklas, samt utgöra en samlad rådgivande instans för både kulturarbetare och uppdrags-/arbetsgivare.
- 39 Att tariffer och fördelningsmodeller i licenser och avtal skrivs till fördel för de som skapar innehållet, liksom att upphovspersoners ställning gentemot industri (digitala plattformar, teknikföretag, distributörer, mediabolag med flera) stärks i lagen, inte minst rätten till kollektiva förhandlingar.
 - 40 Att utreda huruvida upphovsrätten för avlidna personer kan gälla dödsboet en kortare tidsperiod än idag, för att sedan tillfalla en fond som fördelar stipendier till nu levande kulturarbetare.
 - 41 Att forskningsmedel riktas till att utveckla framtida system för försörjning för producenter av konstnärligt material som kan spridas digitalt utan att gå via exploaterande storföretag.
 - 42 Att ett nationellt digitalt bibliotek ska utvecklas för utlåning av flera typer av konst och olika typer av digitalt material, med ersättningsmodeller inspirerade av biblioteksersättningen.
 - 43 Att en viss procentsats av kommersiell vidareförsäljning av konst tillfaller en nyinrättad konstnärsfond enligt norsk modell.
 - 44 Att arbetsstipendier ska göras SGI- och pensionsgrundande, och att projektstipendier inte ska kunna leda till dubbelbeskattning. Vid bedömning av stipendieansökningar bör uppgifter om den sökandes ekonomiska förutsättningar inhämtas, inte bara årsinkomst.
 - 45 Att insatser görs för att minska administration och byråkrati inom hela kulturområdet, till exempel genom att utreda hur New Public Management-styrningen av myndigheter, förvaltningar och institutioner kan stå tillbaka till förmån för kompetens- och tillitsbaserade modeller. Kvantitativa mätmetoder bör stå tillbaka för kvalitativa sätt att utvärdera konstnärlig verksamhet.
 - 46 Att de fria kulturaktörernas organisationer stärks.

Kultursamverkansmodellen

Kultursamverkansmodellen är en nyckelfråga för ett jämlikt kulturliv. Om modellen fortsatt ska utgöra fundamentet i den regionala fördelningen av kulturmedel måste den utvecklas på flera punkter för att främja likvärdighet och goda villkor över hela landet.

Fi ska verka för:

- 47 Att en uppräknig av statens del av samverkansmodellen sker och att dialogen från statens sida förbättras.
- 48 Att mindre landsting/regioner prioriteras i resursfördelningen av pengarna.
- 49 Att nationella riktlinjer och strategier för mindre etablerade kulturområden skapas mellan landstingen/regionerna och staten.
- 50 Att stärka inflytandet från det fria kulturlivet och civilsamhället i samverkansmodellen.
- 51 Att arvoderade kulturarbetarsamråd ska finnas i varje landsting/region. Samråden ska bidra med kompetens i bedömningar kring hur medel ska fördelas, samt delta i utformningen av kulturplanerna. De ska ha jämställd och jämlik representation samt tillsättas med både öppen och uppsökande rekrytering.
- 52 Att kulturplanerna ska tillämpa genusbudgetering och en intersektionell analys av hur medlen fördelas.
- 53 Att kultursekreterare och kulturlotsar ska anställas i varje landsting/region.

J.2 Kulturens roll inom andra politikområden

Det är sedan länge känt att deltagande i kulturaktiviteter gynnar hälsan och ökar livskvaliteten, att det innebär lärande och mognad, att kultur är en bärande del inom mjuk diplomati och fredsbyggande arbete, och att kultur är integrerat i stadsbyggande och offentliga rum. Kulturen är ett fundamentalt verktyg för sammanhang, språkinläring och möten för nyanlända, och en grundläggande aspekt av att hela Sverige ska leva och utvecklas. Istället för att tala om kulturens instrumentalisering vill vi vända på ekvationen och hävda att andra politikområden ska avsätta större resurser för att använda sig av kulturens goda effekter inom sina respektive områden.

Feministiskt initiativ förlägger av dessa anledningar frågor som gäller kultur i skolan, kultur i vården, kulturens roll i en jämlik relation mellan storstäder och landsbygder, en bostadspolitik som möjliggör jämlikt kulturdeltagande och ett levande lokalt kultur- och föreningsliv, en näringspolitik som främjar hållbara verksamheter inom kulturen, och kulturens roll i urfolkspolitik och säkerhetspolitik, inom ramen för dessa respektive politikområden. Vad gäller den ekonomiska politiken står det klart att en ökad generell jämlikhet är nödvändig för ett mer jämlikt deltagande i kulturlivet.

J.3 Civilsamhället; ideell sektor och organisering

Begreppet "civilsamhället" introducerades i svensk kulturpolitik i samband med den borgerliga regeringens kulturutredning 2008, och ersatte då det tidigare etablerade begreppet "folkrörelser", som har sina rötter i arbetarrörelsen. Civilsamhället definieras idag som en arena skild från staten, marknaden och de enskilda hushållen – grupper och organisationer som agerar tillsammans för gemensamma intressen.

I retoriken säger sig alla partier värna om ett starkt civilsamhälle samtidigt som utvecklingen visar på hur aktörer på området i praktiken hotas i sitt självbestämmande. Ett exempel är att de till följd av neddragna förenings- och folkbildningsstöd från kommunernas sida tvingas bli uppdragsleverantörer för att överleva, ett annat att kommuner tar över och styr tidigare självorganiserade verksamheter. Feministiskt initiativ vill verka för ökat självbestämmande för de civilsamhälleliga aktörer som grundas i värderingar om alla människors lika värde.

En social kultur

I vårt samhälle finns en utbredd upplevelse av ensamhet och isolering. Många människors vardag präglas av en strävan efter att få tillträde till gemenskap och livskraft. Enligt Röda Korset upplever nästan hälften av landets invånare en känsla av ensamhet. Gemenskap och mening är i hög grad kopplat till lönearbete, vilket kan leda till ensamhet och depression om arbetslivet av olika anledningar inte fungerar. Feministiskt initiativ vill vidga synen på vad som ger livet mening och kulturen spelar här en viktig roll.

Diskriminering och bristande inkludering är en annan anledning till isolering. Strukturella och sociala problem, könsnormer, rasism och en oförståelse inför funktionsvariationer skapar skillnader mellan människor och bidrar till exkludering. Forskning visar att till exempel män generellt sett har svårare att visa att de behöver samtal och närhet, och många med utländsk bakgrund och andra typer av bakgrunder vittnar om att det är svårt att ta sig in i majoritetssamhället.

Feministiskt initiativ vill inrätta ett nytt tvärpolitiskt område med utgångspunkt i kulturpolitiken – en social kultur. Det finns idag en mängd verksamheter och initiativ av stor betydelse som har svårt att överleva och växa för att de befinner sig mitt i gränslandet mellan kulturell och social verksamhet. Inte sällan drivs denna typ av verksamhet ideellt av och för kvinnor eller

marginaliserade grupper. Många verksamheter som idag räknas som sociala saknar å sin sida de estetiska och intellektuella dimensioner som är positiva för att ensamma, utsatta eller marginaliserade människor ska uppleva en känsla av värdighet, ömsesidighet och respekt. Att som nyanländ under SFI-utbildning få möjlighet att delta i konstnärliga och intellektuella sammanhang. Att som äldre invandrad person få diskutera historia, poesi, konst och filosofi på hemspråket och göra historiska jämförelser med europeisk och svensk konst och poesi. Att som hemlös eller missbrukare få generös tillgång till forum som inte bara fokuserar på de mest akuta praktiska behoven, utan som också handlar om själen/kroppen/människan. Feministiskt initiativ vill verka för nya sätt att se till hela människans komplexa behov, och ta initiativ till en dialog mellan departement samt mellan stat, regioner och kommuner om utformningen av ett program för en social kultur.

Fi ska verka för:

- 54 Att främja estetiska, filosofiska och kulturella sammanhang inom socialt arbete och inkluderingsarbete.
- 55 Att i större utsträckning organisera offentliga mötesplatser utifrån diskriminerade gruppers behov och önskemål för att främja trygghet och jämlikhet i det offentliga rummet.
- 56 Att satsa på socialt definierade och generationsöverskridande kulturella verksamheter som inte primärt skapar professionell konst och kultur, till exempel sociala center för hantverk, mat, konst, språk, filosofi eller politisk orientering. Att främja offentliga kök och matsalar för gemensamma matstunder, matlag, workshops och utbyte.
- 57 Att utveckla fler former för kollektivt boende och utvidga offentliga utomhusmiljöer för samvaro.
- 58 Att möjliggöra för småbarnsföräldrar att vara socialt, kulturellt och politiskt engagerade genom organiserad barnpassning i offentliga samlingslokaler och på kulturinstitutioner.
- 59 Att främja effektiva metoder för inkludering och sänkta trösklar till konstnärliga, kulturella och folkbildande mötesplatser.
- 60 Att främja samverkan mellan offentliga aktörer som bibliotek, kulturhus, museer, scener, socialtjänst, SFI, studieförbund, medborgarservice, arbetsförmedling, försäkringskassa, vård etc.
- 61 Att främja ett restaurang-, klubb-, natt- och nöjesliv för alla som är tillgängligt, heterogent, generationsöverskridande och tryggt. Det ska vara möjligt med ett nattliv som inte är primärt finansierat av alkoholförsäljning och därför vill vi utforma offentliga stöd till innovativa nattlivsinitiativ samt främja förlängda öppettider för verksamheter som endast är öppna på dagen; museer, bibliotek, simhallar, kulturhus och så vidare.
- 62 Att främja mötesplatser för samtida och traditionell spontan- och deltagarkultur såsom makerspaces, sömnad, slöjd och hantverk, cykelkök, matlag, hackerspaces, återbruksverkstäder, öppna scener och så vidare, samt verka för att dessa rörelser är jämställda och inkluderande.
- 63 Att främja sociala arrangemang runt konstnärliga evenemang – till exempel inkluderande diskussioner, föreläsningar och debatter – samt främja pedagogiska satsningar för att tillgängliggöra och levandegöra konst och kultur i sin oändliga mångfald.

Kulturhus och öppna samlingslokaler

Lokala mötesplatser för kultur och samhällsengagemang är en grundbult i det demokratiska samhället, och behöver finnas i såväl offentligt ägda som föreningsdrivna och självorganiserade former. En feministisk och antirasistisk kulturpolitik bör drivas av detta demokratiska behov av en mångfald olikartade och trygga mötesplatser, samt prioritera olika lokala, fria och småskaliga initiativ framför storskalig arenakultur och regionala varumärkesstrategier. Feministiskt initiativ ser

god och jämlik tillgång till icke-kommersiella möteslokaler som en demokratisk rättighet som ska tillgodoses i hela landet.

Lokaler behövs för offentliga evenemang, självorganiserad bildningsverksamhet och kultur, demokrati- och fredsrörelser mobilisering, inkludering av nyanlända liksom exkluderade äldre personer med utländsk bakgrund och hemlösa, möten över generationsgränser, samt möten mellan professionell och ideell kultur. De ska kunna ge möjlighet till trygga separatistiska rum för diskriminerade grupper som organiserar sig för jämlikhet. Öppna samlingslokaler ska dock aldrig utgöra en mobiliserande plattform för rörelser som strävar efter att kränka de mänskliga rättigheterna.

Sverige behöver starka och etablerade folkrörelser med historisk kunskap om politisk mobilisering, samtidigt som de i många fall behöver förnya sina arbetssätt för att fortsätta utgöra relevanta verktyg för nya generationer liksom för grupper som diskrimineras inom arbetarrörelsen. Traditionella plattformar som stelnat till att bevara maktförhållanden behöver återvitaliseras för att bli nya typer av centra för en progressiv samhällsutveckling. Samtidigt ska nya, alternativa och jämlikhetssträvande gräsrotsrörelser ges möjlighet att växa sig starka och långsiktiga. Offentliga rum domineras ofta av män, och samlingsplatser måste därför arbeta aktivt för att bli trygga och välkomnande för alla.

Fi ska verka för:

- 64 Att alla ska ha jämlik tillgång till trygga och icke-kommersiella offentliga mötesplatser.
- 65 Att befintliga och nya mötesplatser ska ha goda resurser och krav på sig att inkludera och välkomna underrepresenterade grupper.

Amatörkultur

Amatörkulturen är en bred arena som rymmer alla kulturella uttrycksmedel och bedrivs av ideella krafter. Inom amatörkulturen skapas naturliga möten mellan generationer liksom mellan professionella kulturarbetare och amatörer. Det finns stor potential inom detta fält att även arbeta för att stärka amatörkulturen som en kreativ och social plats för social inkludering av såväl nyanlända som exkluderade äldre personer med utländsk bakgrund. Eftersom amatörkulturområdet spänner över så många fält – exempelvis folkbildning, ungdomsfrågor, kultur och fritid – faller viktiga initiativ och verksamheter ofta mellan stolarna för olika stödstrukturer. Feministiskt initiativ vill stärka en bred och spretig amatörkultur, med jämlik och jämställd tillgång för alla.

Fi ska verka för:

- 66 Att amatörkulturens organisationer stärks som dialogpartner med staten och regionerna kring hur fältet bäst kan utvecklas strukturellt och främjas resursmässigt.
- 67 Att amatörkulturen ska få samma skatteregler som idrottsområdet.

En ny politik för bildning

Genom politiken för civilsamhälle och kultur – och vidare över utbildningspolitiken, socialpolitiken och arbetsmarknadspolitik – löper möjligheten och behovet av ett uppdaterat bildningsbegrepp. Självorganiserad och bred bildningsverksamhet stärkte arbetarklassen och förändrade maktbalansen i samhället radikalt. Historiskt och fram till idag stärker kvinnor och marginaliserade grupper sina positioner på liknande sätt, men med mer flerdimensionella, kritiska och inkluderande förhållningssätt till begreppet bildning. Dessa förhållningssätt innebär att skapa ökat självbestämmande genom självorganiserade kunskapssammanhang. Konstruktivt, kärleksfullt och

kritiskt tänkande och görande uppmuntras som motstånd till ett alltmer polariserat tankeklimat, där samhällsengagemang odlas som motgift till hopplöshet och politisk depression. Erfarenhet kan utbytas mellan generationer och grupptillhörighet, där vi tillsammans tänker kring vad som kan göra det möjligt att överskrida de ojämlika och ohållbara villkor och strukturer som råder. Odemokratiska aktörer arbetar aktivt för att försvaga bildningsrörelser, eftersom kunskap och sammanhållning underminerar dem.

Fi ska verka för:

- 68 Att initiera en bred bildningsutredning som inkluderar alla relevanta politikområden, med målet att skapa goda förutsättningar för en ny politik för fri, frivillig, jämlik, jämställd, antirasistisk och inkluderande bildning.

Folkbibliotek

Folkbiblioteken riktar sig till hela befolkningen och finansieras med statliga och kommunala medel. Feministiskt initiativ anser att biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Folkbiblioteken befinner sig i en brytningstid. Många bibliotek, framför allt på landsbygderna, har lagts ner och öppettiderna har förkortats. Ökat tryck på e-böcker och annat digitalt material ställer nya krav på ekonomiska resurser. Feministiskt initiativ stödjer den nuvarande bibliotekslagens prioritering av personer med funktionsvariationer, barn och unga samt nya medborgare. Fi ska arbeta för att folkbibliotekens organisation ska utvecklas till att tillgodose alla människors behov av information och kultur. Folkbiblioteken är ett av de sista offentliga rummen öppna för alla.

Fi ska verka för:

- 69 Att öka folkbibliotekens resurser och stärka biblioteken som mötesplats och grund för det demokratiska samtalet bl.a. genom att utöka utbudet på andra språk än svenska.
- 70 Att stärka folkbiblioteken som ett verktyg för social inkludering, till exempel genom att anställa fler yrkesgrupper och kompetenser för att hantera ett ökande socialt tryck på biblioteken som socialt centrum, och samtidigt stärka bibliotekariens fokus på litteratur.
- 71 Att stärka folkbiblioteken som instrument för att motverka digitala klyftor.
- 72 Att lånekort för papperslösa och EU-migranter kan erhållas i hela landet.
- 73 Utökade öppettider och tillgänglighet, med särskild prioritering i landsbygder, mindre städer och underfinansierade förorter.

Studieförbund

Folkbildningen är fri och frivillig. Deltagarna formar verksamheten och politiken ska inte styra hur den organiseras. Feministiskt initiativ vill att studieförbunden fortsatt ska vara en central del i folkbildningsarbetet. Studieförbundens uppdrag kring att arbeta med nyanlända i Sverige är avgörande för nyanländas inkludering i samhället.

Fi ska verka för:

- 74 Att studieförbunden även fortsättningsvis ska stå för en aktiv del i folkbildningsarbetet.
- 75 Att folkbildningsverksamheter ska ha låga deltagarkostnader.

- 76 Att krav ska ställas på studieförbunden att nå och anpassa sig och sin verksamhet till underrepresenterade grupperns behov.

Trossamfund

Tro, religion och andliga praktiker har genom alla tider varit en källa till kraft, hopp, mening och kunskap. Religiös tro och filosofi har spelat en stor roll i många diskriminerade grupperns frigörelsekamper, och är en central del även i det sekulära samhällets föreställningar om att en annan värld är möjlig. Religiösa aktivister kan vara de mest radikala vad gäller att hjälpa utsatta medmänniskor, och religiösa idéer ligger i hög grad till grund för de sekulära samhällenas institutioner och tankesätt. Samtidigt har religiösa institutioner i hela världen varit en källa till konflikt, hat, våld och förtryck. Konservativa religiösa normer går ofta hand i hand med heteronormativ och patriarkal nationalism och militarism.

Att förneka religionens starka och mångbottnade inflytande över nästan hela världens befolkning är omöjligt. Att med öppenhet och nyfikenhet hela tiden fördjupa kunskapen om de religiösa filosofiernas och praktikernas relationer och innebörd är nödvändigt. Att samtidigt bekämpa och motverka brott mot de mänskliga rättigheterna i religionens namn är en självklarhet. (Se mer under avsnitt G.3 Våld och förtryck i namn av heder) Liksom att stärka de feministiska och progressiva krafter som verkar inom trossamfund och föreningsliv för att uppnå jämlikhet och frihet för alla.

Fi ska verka för:

- 77 Att främja samverkan och dialog mellan olika trossamfund, religiösa och sekulära grupper, interreligiösa initiativ och mötesplatser.
- 78 Att främja folkbildande insatser för fördjupad samhällelig kunskap kring de religiösa filosofiernas kopplingar, likheter, tolkningar, teologiska debatter, samt dess historiska feministiska och demokratiserande förändringsprocesser.
- 79 Att inga offentliga stöd ska gå till trossamfund som uppmuntrar, sanktionerar eller praktiserar kvinnodiskriminering, våld, homofobi, transfobi, rasism, eller som på andra sätt bryter mot de mänskliga rättigheterna i ord eller handling.
- 80 Att främja feministiska, progressiva och demokratiserande förändringsprocesser inom trossamfunden.
- 81 Att främja platser och verksamheter för existentiella samtal och ceremonier för icke-troende.

J.4 Media

Media har stor makt och inflytande över hur vi uppfattar vår omvärld. Bilden av världen och av oss själva formas till stor del av de berättelser och bilder media presenterar, definierar som normalt och värt att sträva efter. Stereotypa bilder av män, kvinnor och transpersoner motverkar på många plan en progressiv utveckling för jämställdhet och jämlikhet. Rådande patriarkala maktförhållanden i samhället blir också tydliga i medievärlden, i allt från medieägande och styrelserepresentation till distribution, innehåll och tilltal.

Vid FN:s fjärde världskonferens för kvinnor 1995 fastslogs två mål avseende media: Att öka deltagande och tillgänglighet för kvinnor både vad gäller uttryck och beslutsfattande genom media, samt att främja en balanserad och icke-stereotyp porträttering av kvinnor i media. Målen är fortfarande långtifrån uppfyllda. För att medierna ska bidra till att uppfylla dessa mål behövs fungerande former för att med fast förankring i yttrande- och informationsfriheten analysera mediastruktur- och logik samt föreslå och genomföra konkreta och verksamma åtgärder. Den kunskap som finns idag bygger ofta på tillfälliga projekt eller är beroende av ideella krafter.

Eftersom medierna själva ogärna är öppna med sina brister på området finns stort utrymme för förbättrat underlag och statistik.

Beskrivningen av bristande jämställdhet är även giltig för andra typer av grupper. Vi upplever till exempel hur medier har bidragit till normaliseringen av rasism och blivit plattform för främlingsfientliga och rasistiska budskap. Vi ser hur militaristiska perspektiv och expertis lyfts fram på bekostnad av expertis inom nedrustning och omställning. Vi ser hur ett nationellt perspektiv dominerar på bekostnad av en nyanserad bild av Sverige ur övriga världens perspektiv. På liknande sätt dominerar ett storstadsperspektiv på bekostnad av hela landet, och ett innerstadsperspektiv på bekostnad förorterna. För tillfället dominanta problemformuleringar och analysmodeller tränger ofta ut möjligheten till en mångfald av alternativa tankesätt och idéer kring lösningar på komplexa problem.

Medielandskapet i Sverige genomgår stora förändringar. Många lokaltidningsredaktioner i Sverige tvingas lägga ned. Antalet journalisttjänster har minskat markant nationellt och på flera håll i landet råder det i dag så kallad medieskugga. Mer än varannan journalist bor i de tre storstäderna, och fyra av tio finns i huvudstaden. En femtedel av Sveriges kommuner saknar i dag lokaltidning. Detta får stora konsekvenser, bland annat för hur det lokala politiska livet granskas och bevakas. Utarmningen av lokaljournalistiken är ett allvarligt demokratiskt problem som Fi menar behöver lösas med politiska medel.

Även distributionen av tidskrifter till återförsäljare är ett stort problem för små tidskrifter, eftersom ett fåtal aktörer sätter priserna och bestämmer förutsättningarna. Det blir helt enkelt dyrare och svårare att distribuera mindre tidskrifter till sina läsare, vilket begränsar den yttrande- och tryckfrihet som ett demokratiskt samhälle vilar på. Yttrande- och tryckfrihet i lag leder inte alltid till den demokratiska och jämlika kommunikation som eftersträvas, eftersom alla inte kan nå eller tillämpa rättigheterna i lika hög grad.

Fi ska verka för

- 82 Att Sverige ska uppfylla FN:s mål om ett jämställt deltagande och tillgänglighet vad gäller uttryck och beslutsfattande genom media, samt att främja en balanserad och icke-stereotyp porträttering i media. Målen ska även breddas till att gälla jämlikhet utifrån en intersektionell analys.
- 83 Att utreda hur riktlinjer för jämställd media som tagits fram av Unesco, Europarådet för de mänskliga rättigheterna samt den internationella journalistfederationen, "IFJ", kan anpassas till svenska förhållanden.
- 84 Att utreda förutsättningar för att ge en befintlig aktör såsom Statens medieråd, Myndigheten för press, radio och tv och/eller Nordicom ett utökat uppdrag som innefattar att kontinuerligt ta fram statistik och jämlikhetsdata – inom ägande, styrelsrepresentation, på chefs- och redaktionsnivå, samt representation vad gäller innehåll och porträttering i medier.
- 85 Att utreda förutsättningar för ett granskningsråd fristående från staten, till exempel i form av en oberoende stiftelse, som genom forskning kan analysera, granska och tillgängliggöra kunskap om maktperspektiv inom media, med särskilt fokus på jämställdhet, jämlikhet, mänskliga rättigheter och fred. Informationen ska tillgängliggöras till skolor, utbildare, föreningar och allmänhet.
- 86 Att journalist- och medieutbildningar liksom mediekunskap och samhällsundervisning i grund- och gymnasieskolan innefattar kunskaper och olika kritiska perspektiv på jämställdhet, jämlikhet, mänskliga rättigheter och fred; samt stärkta kunskaper om källkritik, granskning och analys.

- 87 Att Myndigheten för press, radio och tv stärker sin information till allmänheten om möjligheterna att anmäla medier som gör sig skyldiga till sexism, rasism och så vidare, liksom om program som fälls och frias.
- 88 Att stärka kulturredaktionerna nationellt och säkerställa utrymmet för kulturdebatt och -kritik.
- 89 Att källskyddet och allmänhetens rätt att anonymt kontakta journalister stärks och skyddas. Lagar som FRA, Ipred och datalagringslagen innebär stora hot mot detta och bör utredas.
- 90 Att visseblåsare, det vill säga personer som avslöjar missförhållanden, skyddas genom stärkta efterforsknings- och repressalieförbud även inom privata bolag.
- 91 Att presstödet utreds så att det säkerställer en levande lokaljournalistik, även utanför storstäderna, med hjälp av bland annat distributionsstöd. Även konkurrenssituationen i distributionsledet bör utredas.

Public service

Public service har en särställning bland medierna och ska alltid ligga i framkant vad gäller högkvalitativ nyhetsförmedling, samhällsanalys, kritisk granskning av politiska, ekonomiska och kulturella makthavare, och kultur. Studier visar ett samband mellan stark public service, högt valdeltagande och pressfrihet. Den visar också att högerextremismen är lägre i länder med stark public service.

Ur granskningssynpunkt har public service-bolagen långt hårdare krav på sig än kommersiella aktörer, liksom vad gäller krav som att värna alla människors lika värde. Public service ska ha resurser att sända högkvalitativt innehåll till både breda och smala målgrupper, inte bli en imitator av kommersiella kanaler. Offentligt ägd media ska stå fri från kommersiella och politiska intressen och ha resurser till såväl goda arbetsvillkor för sina anställda, fortbildning och arbetskrävande researcharbete.

Fi ska verka för:

- 92 Att public service ges en stark och långsiktig statlig finansiering, med strikta krav på en armlängds avstånd från staten, liksom ett stabilt system för en garanterad ekonomi.
- 93 Att public service har ordentliga resurser till goda arbetsvillkor, kritiskt granskande journalistik – även vad gäller nyhetsrapportering där tempot är högt – liksom en mångfald av konstnärligt och kulturellt innehåll. Målen för goda arbetsvillkor ska även gälla de fristående produktionsbolag som levererar innehåll till public service.
- 94 Att public service-bolagen ska ges fortbildning i icke-diskriminerande rekrytering av personal och andra icke-politiskt tillsatta personer, och ha som målsättning att anställd personal inom dessa verksamheter ska spegla samhället i sin helhet.
- 95 Att demokratiparagrafen om alla människors lika värde, liksom förbudet mot uppenbart kränkande inslag, i uppdraget till public service-media ska skärpas och ha företräde framför paragrafen om opartiskhet – public service ska inte vara opartisk i värnandet av alla människors lika värde.

Proposition 15 – Revidering kapitel K.2 Energi och Transporter

För en feministisk politik, kapitel K2. Energi och transporter.

Feministiskt initiativ har idag en välgjord politik för energi och transport. Vi ser dock att denna tjänar på att uppdateras, utvecklas och förtydligas. Framför allt delas energi och transport upp i två separata avsnitt. Brödtext och punkter uppdateras för att följa nya politikdokument såsom landsbygdspolitiken, samt ta ställning i aktuella samhällsdiskussioner som den om satsningar på höghastighetståg.

Partistyrelsen yrkar

Att existerande avsnitt K.2 Energi och transport ersätts med följande avsnitt K.2 Energi och K.3 Transport.

K.2 Energi

Feministiskt initiativ verkar för ett hållbart energisystem byggt på förnybara resurser och ett minimalt utsläpp av växthusgaser. Det är ett system där vi hushållar med resurser och fördelar dessa rättvist mellan människor och i solidaritet med framtida generationer. I Sverige har vi med våra stora förnybara naturresurser och vår glesa befolkning ovanligt goda förutsättningar att skapa ett hållbart energisystem och därmed också ett stort ansvar för att verkligen göra detta. En progressiv energipolitik är ett viktigt verktyg för att minska utsläppen och på så sätt minimera de effekter av den globala uppvärmningen som syns redan idag.

Framtidens energisystem är ett decentraliserat system där det är enkelt och billigt för privatpersoner, bostadsrättsföreningar, kooperativ och företag att vara småskaliga producenter av förnybar elektricitet och värme. Samtidigt bär offentliga aktörer det största ansvaret för omställning och effektivisering. Att investera i förnybara energikällor, driva statliga och kommunala bolag miljömässigt hållbart, samt avsluta subventionering av verksamheter med negativ klimatpåverkan är exempel på detta. En viktig del i ett hållbart energisystem är ett aktivt arbete med energieffektivisering och energiminskning då all producerad energi har någon typ av miljöpåverkan. Den mest miljö- och klimatvänliga energin är den som inte används.

19 Fi ska verka för att Sverige får ett energisystem som är 100 % förnybart senast år 2030.

20 Fi ska verka för att Sverige antar ambitiösa mål för en minskning av energianvändningen.

21 Fi ska verka för en utbyggnad av vindkraft och solenergi samt för utveckling av framtida förnybara energikällor.

22 Fi ska verka för införande av styrmedel som gör det ekonomiskt rimligt och möjligt att installera småskalig förnybar elproducerande teknik; exempelvis nettodebitering.

23 Fi ska verka för att ingen ny storskalig vattenkraft byggs i Sverige och att det säkerställs att hänsyn tas till den biologiska mångfalden vid de vattenkraftverk som redan är byggda.

24 Fi ska verka för att alla direkta och indirekta subventioner till fossil energi avvecklas.

25 Fi ska verka för en avveckling av den svenska kärnkraften. Skadeståndsansvaret bör öka till minst 100 miljarder kronor och avgiften till kärnavfallsfonden bör höjas.

26 Fi ska verka för att Vattenfall ställer om till ett hållbart energibolag genom att alla nya brunkolsgruvor stoppas, all fossil energi fasas ut, samt att bolaget får ett nytt mål om 100 % förnybar energiproduktion.

27 Fi ska verka för att de nationella byggnormerna skärps. Från dagens nivå krävs en halvering av den tillåtna tillförda energin per kvadratmeter i nya byggnader vilket sedan bör följas av successiva skärpningar så att den snarast ligger nära noll.

- 28 Fi ska verka för att staten gör en storskalig satsning på energieffektiviseringar i den befintliga bebyggelsen med fokus på områden med åldrande byggnader och stora behov såsom miljonprogramsområdena.
- 29 Fi ska verka för en energieffektivisering inom industrin genom kombination av åtgärder som gynnar de företag som genomför energieffektiviseringsåtgärder och en ökad energiskatt.
- 30 Fi vill att ekonomiska överskott i elnäten ska återinvesteras och att fokus istället ska ligga på miljövänlig distribution och säker leverans.

K.3 Transport

Möjligheten att resa och på vilket sätt vi reser är tätt sammanhängande med faktorer som kön, klass och funktionalitet. Feministiskt initiativ ser att det finns en trafikmaktordning där bilen har företräde före kollektivtrafik, cykel och fotgängare och där de olika trafikslagen tilldelas olika mycket resurser, utrymme och status. Bilen är också starkt förknippad med individens rörlighet och frihet. Bilvägarna som passerar genom våra städer och samhällen försämrar stadsbilden och isolerar människor från varandra. Mobilitet är också en stark statusmarkör, och den ekonomiska möjligheten att äga en bil, flyga utomlands på semester, eller för den delen bo centralt med möjlighet att resa kollektivt, förstärker klasskillnader och skapar normer som är skadliga för klimat och miljö. Ett inkluderande samhälle är byggt med människor i fokus och ska vara tillgängligt för alla, oavsett förutsättningar.

För att skapa det energieffektiva och hållbara transportsystem utan klimatpåverkan som Feministiskt Initiativ vill se, måste resurser flyttas från vägar och parkeringar till järnvägar och kollektivtrafik. Det krävs en kraftig utbyggnad av gång- och cykelvägar, samt kollektiv tråd- och spårtrafik som på sikt ska kunna ersätta privatbilismen i städerna. Även i mindre samhällen behövs bättre transportsystem, där kollektiva trafiklösningar och cykelvägar är utgångspunkten. Feministiskt initiativ vill även verka för att minimera behovet av resor i staden, byn och tätorten. Detta ska ske genom den så kallade 15-minutersprincipen vilken bygger på en samhällsplanering som garanterar invånarna tillgång till vardaglig service i nära anslutning till arbete, skola och bostad. På landsbygden blir detta rimligt genom samhällsplanering för möjligheten att transportera sig till dessa platser på ett miljövänligt sätt. I en öppen stad måste bilarnas inflytande minska och parkeringar ersättas av grönområden och bostäder. Där bilen inte går att ersätta med kollektiva lösningar, eller där bilen är det enda tillgänglighetsanpassade färdmedlet, ska bränsle och biltillverkning ha minimal påverkan på klimat och miljö.

Vidare måste utsläppen från lastbil- och flygtransporter minimeras genom övergång till tågtransport med hjälp av satsningar på utbyggnad och underhåll av järnvägen. Feministiskt initiativ ifrågasätter rådande system där det är billigare för gods att vara på väg än att placeras i lager, och där det är ekonomiskt försvarbart att skicka varor över hela världen istället för att förlägga hela produktionskedjan till en och samma plats. Detta går även att problematisera ur ett kolonialt perspektiv. (Se även Kapitel Q om internationellt samarbete). Vi vill se en generell minskning av transporter genom effektivisering, samordning och satsningar på lokal produktion. Detta avlastar transportnätet och ökar chansen att nå fossilfrihet och minimerade utsläpp.

Feministiskt initiativ vill ifrågasätta flygets roll som dominerande transportmedel för exempelvis dag- och veckopendling, samt semesterresor. Vi vill öka tågets konkurrenskraft gentemot flyget. I dagsläget är flyget i vissa fall en nödvändighet för transporter till och från orter i glesbygden. Målet är att kunna bo var som helst i Sverige och ändå kunna resa miljövänligt. Detta måste ske genom gradvis skifte från flyg till hållbara lösningar som inte äventyrar välfärden för människor som bor på landsbygden.

- 31 Fi ska verka för att det i varje nationell budget så ska satsningar på miljövänliga och kollektiva transportslag kraftigt överstiga satsningar på ohållbara, individuella transportlösningar.
- 32 Fi ska verka för en samhällsplanering som prioriterar cyklister, fotgängare, kollektivtrafik och bilpooler, samt försvårar för bilresor in i stadskärnan.
- 33 Fi ska verka för införandet av öronmärkta pengar för investeringar i gång- och cykelinfrastruktur på nationell och regional nivå, samt för att kommuner ska kunna söka statsbidrag för gång och cykelinvesteringar. Gång- och cykelvägar ska i större utsträckning ta hänsyn till människors olika behov. Lokala och regionala gång- och cykelplaner ska vara obligatoriska.
- 34 Fi ska verka för att bilismen minskar och att privatbilismen främst i storstäder ersätts med cykel, gång, bilpooler och kollektiva färdmedel, genom högre kostnader såsom dyrare parkeringsplatser samt stopp av motorvägsbyggen.
- 35 Fi ska verka för att kollektivtrafiken ska byggas ut och göras avgiftsfri och tillgänglig. I ett första steg vill vi införa en statlig nolltaxefond där kommuner, landsting och regioner kan söka pengar för att finansiera införandet av en avgiftsfri kollektivtrafik.
- 36 Fi ska verka för en prissättning där inrikesresor med tåg alltid är billigare än att ta bil eller flyg.
- 37 Fi ska verka för att järnvägen får högre prioritet inom transportsystemet. Tågens turtäthet och pålitlighet ska öka genom fler dubbelspår, samtidigt som priserna ska sänkas bland annat genom sänkta banavgifter. Om ekonomi och teknologi tillåter kan vi på sikt se en eventuell utbyggnad av höghastighetståg.
- 38 Fi ska verka för att Sverige upphör med alla subventioner till flygplatser och flyg i städer och storstäder, att en avreseskatt införs på svenska flygplatser, samt för införandet av en global skatt på flygbränsle
- 39 Fi ska verka för att alternativa drivmedel till fossila bränslen tas fram och utvecklas samt beskattas lägre. Prioritering ska ges till elektriska transportmedel, bränsleceller och framtida resurseffektiva energikällor. Bilar med låga utsläpp ska belastas med lägre avgifter på bekostnad av bilar med höga utsläpp.
- 40 Fi ska verka för att godstransporten flyttas över från lastbilar till järnväg och sjöfart. Detta ska göras möjligt genom en ökad kostnad för fossila bränslen samt en utbyggnad av järnvägsnätet.
- 41 Fi ska verka för en omställning av sjöfarten för godstransport till socialt och ekologiskt hållbara alternativ, där beskattningen av svavel- och kväveutsläpp måste stärkas och sektorn stimuleras för en omställning till minskade utsläpp. Arbete för en sjöfart som drivs på förnybara energislag bör skyndas på.
- 42 Fi ska utreda möjligheterna att återförstatliga järnvägen, där vinstkravet på SJ och de kommunala kollektivtrafikbolagen avskaffas och ersätts av ett tydligt samhällsuppdrag.

Proposition 16 – Nytt kapitel L. Djurpolitik

För en feministisk politik, nytt kapitel L. Djurpolitik.

Under Kongress 2015 blev det tydligt att ett samlat kapitel om Djurpolitik saknades. En politik kring djurrätt och djurskydd med tydliga ställningstagande för viktiga sakfrågor.

Partistyrelsen yrkar

Att kapitel 1 och 2 nedan skapar ett nytt kapitel L. Djurpolitik

Att kapitel 3 *Djurpolitik inom EU*, läggs till kapitlet om EU-politik.

L. Djurpolitik

I Feministiskt initiativs vision om ett bra samhälle ska även djur omfattas av hänsyn, medkänsla och respekt. Djur är levande och kännande varelser med intressen och behov som måste tillgodoses. Människor har idag stor makt över djur men makt ger inte per automatik rätt. Människor kan göra moraliska val och har därmed ett särskilt ansvar för sina medvarelser.

Djur ska kunna leva på ett sätt som ger dem utlopp för sina naturliga beteenden, i enlighet med sina specifika behov. I ett sådant samhälle föds betydligt färre djur upp för mat eller kläder och den djurhållning som finns utgår från djurens behov där plågsamma djurförsök inte förekommer utan har ersatts av djurfria metoder.

Feministiskt initiativ vill se en grön omställning inom livsmedelsindustrin. En omställning som behövs av flera anledningar då dagens samhälle utsätter djur för stort lidande. Många bönder anstränger sig för att skapa högkvalitativt lantbruk redan idag och den kraften bör tas tillvara. I takt med att storskalig uppfödning av djur minskar vill vi se att odlingen av vegetabilier och framställningen av vegetarisk mat i Sverige och övriga Europa expanderar. Det kommer att gynna både djuren, landsbygden, lantbruket och klimatet.

Feministiskt initiativs vision ligger längre fram i tiden. Förändringen kan ske stegvis genom att fler människor och verksamheter minskar sitt beroende av produkter med animaliskt ursprung och genom stegvis lagstiftning utifrån djurs rättigheter. Det är angeläget med ett internationellt perspektiv på djurpolitik. Sverige har möjlighet att vara en förebild för andra genom regleringar som skyddar djur här i Sverige. Parallellt med detta ska vi driva djurfrågor på EU-nivå för att minska risken att högre krav på djurhållningen i Sverige leder till att kött som är producerat efter sämre villkor importeras.

I avsnittet Djurrätt beskriver vi punkter som handlar om de grundläggande systemskiften som behövs i enlighet med Feministiskt initiativs djurrättsliga vision. Att föra en djurrättslig politik som ifrågasätter utnyttjande av djur i stort är nödvändigt för en långsiktig förändring till ett samhälle som respekterar djurs rättigheter. Av hänsyn till de djur som idag lider under mänskligt utnyttjande ser vi dock djurskyddsreformer som en viktig del i det politiska arbetet. I avsnittet Djurskydd beskrivs de regleringar Feministiskt initiativ vill göra i nuvarande system. I och med dessa reformer kan vi på kort sikt försöka minska och reglera det mest extrema lidandet inom människans exploatering av djur.

Förmågan att uppleva samt att känna smärta och lust är gemensam för både djur och människor. Vilket är väl vetenskapligt belagt för alla ryggradsdjur. "Djur" i detta dokument syftar på ryggradsdjur.

L.1 Djurrätt

Feministiskt initiativ står för en syn på djur där djur finns för sin egen skull. Då är det viktigt att branscher, såsom underhållning m.fl., inte förmedlar en syn om att djur finns för människors skull. Språkbruket ger även den en felaktig syn på djur då det förekommer benämningar på djur som exempelvis "värphöns" och "slaktdjur". Då framställs hönor som att de är till för att värpa och grisar för att slaktas.

För att samhället ska utvecklas i riktning mot mer empati för djur menar Feministiskt initiativ att etiska frågor om djur ska diskuteras redan i skolan. Idag använder en del skolor undervisningsmaterial från djurindustrin som förmedlar en ensidig bild. Som en del i utvecklingen behövs en översyn av vilka budskap om människors förhållande till djur som förmedlas i skolornas verksamhet.

Vegetarisk kost gynnar både människor, djur, miljön och klimatet. Feministiskt initiativ ser gärna att den offentliga sektorn ska sprida kunskap och vara en källa till inspiration genom att visa att en vegetarisk kost är fullgod och, i de flesta fall, mer hälsosam än en animalisk kost.

Räv- och chinchillauppfödning inom pälsindustrin har upphört i Sverige men även uppfödning av minkar för päls vilket fortfarande är tillåtet innebär ett stort lidande.

Enligt EUs djurförsöksdirektiv är det yttersta målet att på sikt helt ersätta djurförsök vilket Feministiskt initiativ finner väldigt positivt. Det finns redan många djurfria alternativ inom forskningen, bl.a. celler, vävnader och prover från patienter och från frivilliga försökspersoner, liksom datorsimulering och beräkningsmodeller. Däremot efterlevs i praktiken inte förbudet mot till exempel djurtestade kosmetika- och hygienprodukter. Jordbruksverket har sedan 2016 inrättat ett forskningscenter för fler alternativ till djurförsök men saknar adekvat finansiering till det.

- 1 F! ska verka för djurs rätt att inte utsättas för lidande orsakat av människor. Om djur föds upp för mat ska det ske utan lidande och utifrån en stark hänsyn till djurens intressen och behov.
- 2 F! ska verka för en reducering av storskalig uppfödning av djur för mat.
- 3 F! ska verka för att förbjuda all pälsdjursuppfödning och import av päls inom Sverige och i EU.
- 4 F! ska verka för att förbjuda djur på cirkusar.
- 5 F! ska verka för att innehav och spridning av djurpornografi förbjuds.
- 6 F! ska verka för att öka den finansiella satsningen på utveckling av alternativa metoder till djurförsök.
- 7 F! ska verka för att förbudet mot djurtestad kosmetika- och hygienprodukter även ska gälla produkter, eller råvaror, där djurtester utförs i tredje land.
- 8 F! ska verka för att djurrätts- och djurskyddsfrågor skrivs in i skolans och förskolans läroplaner samt i styrdokument för lärarutbildningen.
- 9 F! ska verka för att skolväsendet ska vara en oberoende opartisk instans där reklam eller gratismaterial från djur- och livsmedelsbranschen i skolorna inte kan ges utan att ha flera perspektiv.
- 10 F! ska verka för att vegetarisk kost ska vara norm inom all kommunala-, landstings- och statliga verksamheter.

L.2 Djurskydd

Idag råder det en stor diskrepans mellan den djurskyddslagstiftning som finns och de förhållanden under vilka många djur lever i Sverige. Självklart är det viktigt att den lagstiftning vi har också efterlevs. Får djuren en högre välfärd av ett starkt djurskydd för det med sig ytterligare en positiv aspekt; mindre användning av antibiotika som i sin tur minskar uppkomsten av nya resistent bakterier.

Idag sköts djurskyddskontroller av länsstyrelserna. På grund av bristande resurser lyckas inte länsstyrelserna nå sin målsättning avseende hur många kontroller som ska genomföras. Feministiskt initiativ vill lyfta djurskyddsfrågorna från Jordbruksverket och återinrätta en djurskyddsmyndighet som har ansvar för bland annat djurskyddskontroller. Resurserna till myndigheten måste vara tillräckliga för att målsättning avseende antalet kontroller kan uppnås. Dessutom måste det säkerställas att djurskyddsinspektörer har en trygg arbetsmiljö fri från hot och våld. Idag dröjer det ofta månader innan beslut om omedelbart omhändertagande av djur kan genomföras på grund av svårigheterna med att få handräckning från polisen. Därför måste även polisens resurser avseende djurskyddsärenden öka.

Det behövs även en öppen information om hur djur har det, att samhället får ta del av saklig och objektiv information om den svenska djurindustrin. En kombination av lagar och ekonomiska incitament vad gäller matproduktion behövs. De sätt att hålla djur som skapar enormt lidande ska förbjudas. De producenter som gör mer än vad lagen kräver kan premieras. Genom en djurskyddsmärkning av varor och tjänster kan detta bidra till högre medvetenhet om ett djurperspektiv på konsumtionen bland privatpersoner, företag och offentliga verksamheter. Kraven för certifiering bör gradvis göras strängare och därmed i slutändan bana väg för ett samhälle utan totalberoende av animaliska produkter.

Det finns en dubbeltydighet i lagstiftningen där djur betraktas juridiskt som egendom samtidigt som det finns lagar mot djurplågeri. Om Sverige skulle samla Djurskyddslagen och andra lagar rörande djur till en djurbalk tror vi att detta på motsvarande sätt skulle bidra till ett säkrare rättsläge och ge förutsättningar för ett avsevärt förbättrat djurskydd.

Lidande är en individuell upplevelse för djuren och är lika viktigt att förhindra oavsett om det uppkommer inom djurindustrin, i trafiken eller i ett enskilt hushåll. I dagens djurskyddslag står det bland annat att djur ska ha möjlighet att utföra sina naturliga beteenden, att de inte ska utsättas för onödigt lidande och att avel som medför lidande för djuren är förbjudet. Om lagkraven efterlevs innebär det att djuren får leva ett liv som de är anpassade för, fritt från onödig stress och lidande. Djurskyddsföreskrifterna anger dock en tolkning som är väldigt tillåtande. Det är i praktiken vanligt att djur inte får möjlighet att bete sig naturligt eller skyddas från lidande. Djuren lever ofta tätt inpå varandra i små utrymmen med för många individer per grupp, utan möjlighet till sitt naturliga beteende och i en miljö som inte är stimulerande vilket leder till stress och försämrad hälsa. Stereotypa beteenden utvecklas t.ex. svansbitning hos grisar. När grisar, som föds upp till slakt i konventionella besättningar, lever i trånga utrymmen på betonggolv utan möjlighet att böka så utvecklas lätt svansbitning som kan leda till djupa sår med allvarliga infektioner.

Att få vara utomhus är en självklarhet för alla vilda djur, men inte för djur som hålls av människor. Såväl i djurindustrier som i privata hem lever djur som aldrig får komma ut. Möjlighet till utevistelse bör öka för husdjur som är anpassade till vårt klimat.

Vi ser många exempel på hur lagen inte efterlevs, både vad gäller djur i industrier och djur som familjemedlemmar. Inom bland annat hund- och kattaveln bedrivs avelsarbete för att få fram särskilda egenskaper hos olika raser, egenskaper som ibland kan betecknas som missbildningar och som får allvarliga konsekvenser och innebär mycket lidande för djuren. Exempel på sådana missbildningar som avlas fram är trubbnosighet, utstående ögon, hängande ögonlock och mycket hudveck.

För att komma tillrätta med dessa problem och för att göra verklighet av djurskyddslagens formuleringar om skydd från lidande och möjlighet att bete sig naturligt vill vi ha skarpare krav i djurskyddsförordningen och djurskyddsföreskrifter. Samhället behöver ställa krav på att människor som har djur i familjen tar ansvar för att tillgodose djurens intressen och behov.

Enligt djurskyddslagen ska ett skadat eller sjukt djur snarast ges nödvändig vård. Momsen på djursjukvård är idag 25 %. En skattebefrielse på djursjukvård alternativt en lägre momsats kan medföra att djur får vård tidigare och inte behöver avlivas, av ekonomiska skäl. Det måste också finnas ett system för att ta hand om och skydda de djur som har farit illa till följd av människans bristande omhändertagande.

Vårdpersonal och andra myndighetspersoner får ibland en unik insikt i privata hushåll och hur djuren i hushållet mår. Detta ställer krav på ansvarstagande. Det behövs också ett hänsynstagande för djurs intressen i det mänskliga samhällsbyggandet. Djur påverkas av trafik, kemikalier, byggnader och annat. Ett exempel på insatser för djurens skull är att bygga viltpassager, dvs ställen där djur kan passera en väg eller järnväg utan att skadas.

- 11 F! ska verka för att en djurskyddsmyndighet återinrättas och tar över det centrala ansvaret för djurskyddet.
- 12 F! ska verka för upprättandet av en djurbalk.
- 13 F! ska verka för att fler djurskyddskontroller genomförs. I först hand måste anmälningsärenden prioriteras, men även oanmälda normalkontroller behöver öka i omfattning.
- 14 F! ska verka för att det finns djurskyddsmärkning av varor och tjänster för att underlätta för konsumenter att undvika de djurskyddsmässigt sämsta varorna och tjänsterna.
- 15 F! ska verka för att bedövning i samband med slakt sker på det sätt som är mest skonsamt för respektive djurslag.
- 16 F! ska verka för att lagstadga kortare djurtransporter.
- 17 F! ska verka för att större hänsyn till djurs rättigheter och levnadsvillkor ska tas i frågor om samhällsbyggnad.
- 18 F! ska verka för en sänkning av momsens på djursjukvård.
- 19 F! ska verka för en ökning av resurser till rehabilitering och vård av vilda djur som skadats av människor.
- 20 F! ska verka för att myndighetspersoner, inom tex polisen, sjukvård och socialtjänst, ska ha anmälningsplikt om de misstänker att djur i familjer far illa.
- 21 F! ska verka för att det ska finnas fler jourhem för våldsutsatta där husdjur är tillåtna.
- 22 F! ska, utifrån forskning om olika arters behov, verka för att djur som hålls inomhus ska ha laglig rätt till adekvat utrymme och gruppstorlek.

L.2.1 Djuren och det allmänna rättsväsendet

Djur kan inte föra sin egen talan då offentliga beslut som berör dem fattas. Därför bör de få representeras av organisationer med stor kunskap om djur som inte har någon egen agenda utöver vad som är i djurens egna intressen. Vad som är i djurens intressen bör utgå från aktuell forskning om djurens beteende och behov. Då misstanke om brott mot djurskyddslagen eller djurplågeri leder till rättegång är det idag åklagaren som försvarar djurens intressen. Därför anser Feministiskt initiativ att det ska finnas särskilda djurskyddsåklagare med fördjupade kunskaper om djur. Idag finns djurskyddsåklagare i Stockholm men det behövs i hela landet.

I de djurförsöksetiska nämnderna har djurskydds- och djurrättsorganisationer representation, men bara två av fjorton platser. Det är mycket ovanligt att djurförsök stoppas i de djurförsöksetiska nämnderna. Djurskydds- och djurrättsorganisationer har heller inte rätt att överklaga beslut, det får enbart göras av forskare som också är de som ansöker om att genomföra djurförsök.

Likaså bör djurskydds- och djurrättsorganisationer få representera djuren och delta i arbetet med viltförvaltningsdelegationer.

- 23 F! ska verka för att djurskyddsåklagare ska finnas över hela landet.
- 24 F! ska verka för djurskydds- och djurrättsorganisationer ges möjlighet att överklaga beslut fattade av djurförsöksetisk nämnd.
- 25 F! ska verka för att djurrätts- och djurskyddsorganisationer ges fler platser i de djurförsöksetiska nämnderna.
- 26 F! ska verka för att djurskydds- och djurrättsorganisationer ges plats i viltförvaltningsdelegationerna.

L.2.2 Djur och jakt

Att dödas vid jakt kan vara ett relativt smärt- och stressfritt sätt att dö för ett djur. Jaktlagen ger även ett visst skydd för djuren, bl. a. finns en lydelse om att djuren ska skyddas från onödigt lidande. Undersökningar visar dock på att en förhållandevis stor andel skadeskjutningar sker i samband med jakt, djuren dör alltså inte direkt av jägarens skott - utan skadas och lider. För att ytterligare minska detta lidande vill Feministiskt initiativ ha strängare krav på jägare vad gäller träffsäkerhet och förbättrad eftersöksverksamhet av skadesjutna djur.

Vi ser en konflikt i att Svenska Jägareförbundet ensamt står för viltövervakning och kunskapsförmedlingen om rovdjur. Även organisationer som i första hand värnar om de vilda djuren bör vara delaktiga i detta.

I Sverige jagas djur för köttets och pälsens skull, som en del av viltvården, för nöjes skull och efter trafikolyckor när djuret har skadats allvarligt men inte dött. Det är vanligt att jakten i Sverige motiveras med att de vilda djuren annars skulle bli för många. Det finns många exempel på att människans samexistens med de vilda djuren kan skapa konflikter. Om de vilda djuren är många kan människor till exempel drabbas i form av fler trafikolyckor eller skador på skog och grödor. Lösningen behöver dock inte alltid vara att den starkare parten tar sig rätten över den svagare, ibland behöver vi människor anpassa oss efter djuren. Det kan handla om att investera i fler viltstängsel eller minska väghastigheter för att minska risken för trafikolyckor med vilda djur.

- 27 F! ska verka för strängare krav på jägares träffsäkerhet och utökad eftersöksverksamhet för att jakt ska få lov att bedrivas.

- 28 F! ska verka för att fler yrkeskunniga organisationer och opartiska instanser involveras, tillsammans med Svenska Jägareförbundet, i ansvaret för viltövervakningen och kunskapsförmedlingen om rovdjur.
- 29 F! ska verka för att endast de, för djuren, mest skonsamma jaktmetoderna får användas. Plågsamma metoder såsom grytjakt ska förbjudas, undantaget eftersöks- och skydds jakt på skadade eller sjuka djur.
- 30 F! ska verka för att större hänsyn ska tas till om ett djur har ungar vid jakt.

L.3 Djurpolitik inom EU

I en global värld behövs en tydlig politik för djurvänligt jordbruk, där djurskyddet har en stor del. De kravpunkter i avsnitten ovan som inte uttryckligen är på en nationell nivå är relevanta även för vår EU-politik. Genom medlemskap i EU vill Feministiskt Initiativ föra en aktiv politik för minskad storskalig animalieproduktion och för en djurhållning som möjliggör att djur kan leva utifrån sina intressen och behov. EUs direktiv för upphandling formar upphandlingsförfarandet i alla medlemsländer. Det är därför viktigt att påverka så att dessa regler inkluderar hänsyn till djurhållning som en viktig aspekt.

EUs direktiv 2010/63 handlar om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål inom EU. Direktivet är inarbetat i den svenska djurskyddslagen, djurskyddsförordningen och i djurförsöksföreskrifter. Direktivet syftar till att ersätta alla djurförsök med alternativa metoder så snart det är vetenskapligt möjligt. Feministiskt initiativ är positiva till direktivet men det behöver justeras. Det är en alltför lång och omständlig process för ett EU-land som vill stärka den nuvarande djurskyddslagstiftningen för de djur som används för vetenskapliga ändamål, eftersom det krävs ett godkännande av EU-parlamentet. Här borde länderna vara friare.

- 31 F! ska verka för ett djurvänligt jordbruk inom EU i vilket djurs rättigheter och skyddet av djur värnas och utvecklas.
- 32 F! ska verka för en minskad produktion och konsumtion av animalier till förmån för en ökning av vegetabilier inom EU.
- 33 F! ska verka för att EU-direktiv för upphandling ska inkludera hänsyn till djurhållning.
- 34 F! ska verka för en förändring av den del av EU-direktiv 2010/63 som gör det svårt för enskilda EU-länder att ha en skarp djurskyddslagstiftning gällande djur som utsätts för djurförsök än vad direktivet fastslår.

Proposition 17 – Nytt avsnitt Barnrätt

För en feministisk politik, nytt avsnitt under L. Rättspolitik

Vi ser ett behov av att utveckla kapitlet om rättspolitik med ett avsnitt om barnrätt som knyter an till våra åtagande som ett land som ratificerat FN:s barnrättskonvention.

Partistyrelsen yrkar

Att nedanstående avsnitt läggs till i kapitel L. Rättspolitik.

L.2 Barnrätt

Politikområdet barnrätt intar en central plats i ett feministiskt och antirasistiskt parti. FN:s Konvention om barnets rättigheter, eller Barnkonventionen som den ofta kallas, instiftades 1989 och ratificerades av Sverige 1990. Barnkonventionen är tänkt att lyfta fram barns individuella rättigheter så att de blir synliga för alla samt se till att lika rättigheter gäller för alla barn i världen. Barnkonventionen kom till då det blev tydligt att barn har svårt att få sina rättigheter tillgodosedda samt att de har en svagare möjlighet att göra sina röster hörda. Detta trots att konventionen är en del av de mänskliga rättigheterna som är en del av folkrätten.

1 januari 2018 blir Barnkonventionen lag i Sverige. En del länder har, som Sverige gjort hittills, arbetat in barnkonventionen i den befintliga lagstiftningen. Andra har valt att inkorporera/uppta Barnkonventionen i sin helhet vilket ger barn en starkare rättslig ställning. Syftet med att inkorporera Barnkonventionen som lag är att bilda en större enhetlighet, vilket är viktigt då rättigheterna hör samman och ska användas tillsammans, inte var och en för sig. Inkorporering ger även möjlighet för domstolar att åberopa konventionen, vilket innebär att barn ges ett starkare rättsskydd. Utrymmet för subjektiva tolkningar ska begränsas genom ökad kunskap. Ökad generell kunskap behövs, men även en beredskap att beakta det individuella barnets situation och ibland specifika behov. Genom inkorporering görs Barnkonventionen till dynamisk folkrättspraxis. Sverige blir då en del av den universella tolkningen av konventionen vilket gör att vi både kan verka som dragkraft för andra länder och kan få hjälp av andra länders tidigare arbete kring tolkning och tillämpning.

Asylärenden är ett viktigt exempel på område där barns rättigheter måste stärkas - såväl i Sverige som internationellt. Barns individuella skyddsbehov prövas sällan, utan barn tenderar att ses som bihang till sina vårdnadshavare. Ensamkommande barn på flykt misstänkliggörs och utsätts i Sverige bland annat för ovetenskapliga åldersbedömningar, i syfte att tillgodose rätten till skydd för så få som möjligt Feministiskt initiativ menar att Sverige istället skulle kunna gå före och visa att barns rättigheter inte måste stå i motsats till stark generell välfärd - tvärtom. (se vidare avsnitt O.1 Migration).

Det behövs en tydligare struktur kring hur barns bästa ska tolkas och tillämpas. Det ska finnas ett förtydligande om vad som ligger till grund för, och vilka diskussioner som förts kring, barnets bästa i förhållande till beslut som tas. Idag finns det ingen enhetlighet kring hur beslutsfattare ska tala direkt med barn för att lyssna in deras tankar och åsikter om frågor som rör dem. Möjligheten att klaga eller överklaga, när en upplever att diskriminering har skett, finns inte för barn trots att det skulle underlätta för barnen att veta att de tas på allvar. Barns möjligheter att bli synliga i rättsväsendet och samhället i stort är få och många gånger ges vuxna trovärdighet medan barns kompetens underskattas och barns rätt till delaktighet i beslut som rör dem kränks. Feministiskt

initiativ kräver genomgripande förändringar för att stärka denna rätt. (se vidare kapitel G. Socialpolitik och kapitel D. Utbildning). Att sänka röstrettsåldern till 16 år ska också främja barns delaktighet (se kapitel M Politikens organisering).

Barn behandlas idag så olika i våra kommuner att det är svårt att säga att alla kommuner tillgodoser barnets bästa i beslutsfattandet. Därtill har skillnader i ekonomiska och sociala villkor mellan olika grupper av barn ökat i Sverige. Ekonomisk utsatthet i barndomen har starka samband med en rad andra former av utsatthet som vuxen. Feministiskt initiativ vill motverka barnfattigdom och strukturella skillnader i barns villkor genom att verka för en starkare generell välfärd, socialpolitik och insatser mot segregation, diskriminering och rasism.

Barnkonventionen har litet, eller inget, utrymme i relevanta högskoleutbildningar. På så sätt riskerar studenterna att inte ges tillräcklig vägledning för att tillämpa barnperspektiv i sitt framtida yrkesutövande. På sikt undergräver detta konventionens efterlevnad.

Sexuella övergrepp mot barn har länge varit ett underskattat problem, som polis och rättsväsende inte har fått tillräckliga resurser och beredskap för att möta. Sverige var sist i Europa med att kriminalisera det som kallas barnpornografi, men som Feministiskt initiativ med många barnrättsexperten vill omdefiniera till dokumenterade sexuella övergrepp på barn, samt att det ska ses som ett brott mot barnet och inte mot allmän ordning och sedlighet. Barn ska på sätt kunna bli egen part i målet, med eget juridiskt ombud, rätt till skadestånd och självklart erbjudas behandlingsinsatser (mer om direkt och indirekt våld mot barn i kapitel G. Socialpolitik).

- 1 Fi ska verka för att Barnkonventionen ska inkorporeras, upptas i sin helhet, i svensk lag.
- 2 Fi ska uppdra åt en myndighet, till exempel Barnombudsmannen, att skapa en organisation för att låta barns klagomål tas upp i domstol när deras rättigheter har kränkts av det offentliga.
- 3 Fi ska uppdra åt Socialstyrelsen att utforma en vägledning för tolkning och tillämpning av Barnkonventionen samt se över översättningen från originalspråket så att den svenska versionen stämmer överens med ursprungskonventionen.
- 4 Fi ska verka för att Sveriges myndigheter får i uppdrag att göra en granskning av sina verksamheter för att se hur Barnkonventionen praktiseras.
- 5 Fi ska verka för att all personal inom det offentliga får kontinuerlig fortbildning i barnrättsfrågor och barnperspektiv.
- 6 Fi ska verka för att Kommunfullmäktige, Landstingsfullmäktige och Riksdag alltid ska göra barnkonsekvensanalyser innan de går till beslut i frågor som rör barn.
- 7 Fi ska verka för att Kommunfullmäktige, Landstingsfullmäktige och Riksdag knyter barnråd till sig för att lyssna in barns tankar och åsikter inför beslut som ska tas.
- 8 Fi ska verka för att myndigheter ska redogöra för de resonemang som ligger till grund för beslut som rör barn. Till exempel att redovisa hur barnets bästa har tillgodosetts eller beaktats. I de fall barnets bästa inte kan prioriteras framför andra hänsyn ska barn ges anpassad information om skälen, samt möjlighet att framföra sin mening.
- 9 Fi ska ge i uppdrag till Universitetskanslersämbetet att utfärda föreskrifter för utbildning inom människonära yrken såsom socionom-, polis-, lärar-, förskolläraryrken, sjukvårdsutbildning, så att de innehåller krav på kunskap i Barnkonventionen och barnperspektiv.
- 10 Fi ska verka för att tillsätta en granskning för hur beslut inom asylärenden, rättsväsende och socialtjänstutredningar tagit hänsyn till barnets bästa.
- 11 Fi ska verka för att isolering av barn ska förbjudas, oavsett uppkommen situation.
- 12 Fi ska verka för att brottet innehav av barnpornografi ändras till innehav av dokumenterade sexuella övergrepp på barn, samt definieras som ett brott mot barnet.

Proposition 18 – Migrationspolitik

För en feministisk politik, O.1 Migrationspolitik

Väldigt mycket har hänt inom migrationspolitiken det senaste året. Syftet med denna proposition är att uppdatera och utveckla avsnitt ”O.1 Migrationspolitik” i F!:s politikdokument utifrån dels de förändringar som skett på området och dels utifrån arbetet med enskilda fall. Propositionen gör inga förändringar av det som rör etablering utan har fokuserat på rättsliga frågor.

Partistyrelsen yrkar

Att följande text ersätter avsnittet O.1 Migrationspolitik.

O.1 Migrationspolitik

Feministiskt initiativ har en vision om en fri värld som inte begränsas av skarpa gränser och höga uteslutande murar. Gränser skapar ett ”vi och dom”, bidrar till att skapa rädsla för andra människor och utgör rasismens fundament. Dessutom begränsar det människors rätt att fly undan krig och förföljelse. Istället vill vi bygga en värld efter principen att jorden tillhör oss alla och ska med omsorg och respekt delas rättvist mellan hela jordens befolkning. Så länge världen är uppdelad och präglad av orättvisor – krig, tortyr, miljökatastrofer, statligt förtryck, förföljelse, fattigdom, våld, hot, sexuella övergrepp och rättslöshet – kommer det att finnas människor som väljer att resa över gränser eller fly för att söka skydd och ett värdigare liv i ett annat land. Feministiskt initiativ anser att det ska vara varje människas rättighet. Alla människor i Sverige ska ha samma rättigheter för att leva, bo och arbeta i Sverige.

- 7 Fi ska verka för en fri värld där människor kan röra sig fritt och bosätta sig var de vill på jorden.
- 8 Fi ska verka för att stärka barns rättigheter i migrationsprocessen genom att göra FN:s barnkonvention inklusive tilläggsprotokoll till svensk lag. Barnkonventionen i sin helhet ska ha företräde framför nationell lagstiftning.
- 9 Fi ska verka för att resurser och insatser till etablering stärks och fördelas rättvist mellan kvinnor och män.
- 10 Fi ska verka för att flykting- och försörjningsstödhandläggares individuella kartläggning av nyanlända flyktingar inte färgas av förutbestämda patriarkala eller rasistiska uppfattningar. Tidigare utbildningar, arbetserfarenheter och erfarenheter av obetalt arbete från andra länder ska kartläggas för att ge bästa möjliga råd och stöd utifrån individens förutsättningar och behov.
- 11 Fi ska verka för att papperslösa ska ha möjlighet att ansöka om stöd enligt socialtjänstlagen och prövas på lika villkor som övriga kommuninvånare.
- 12 Fi ska verka för att kommuner blir fristäder för papperslösa så att lokala myndigheter inte anger papperslösa personer till Migrationsverket eller Polismyndigheten. Fi ska verka för papperslösas trygghet i kontakt med välfärdsinstitutioner. Personal ska inte kunna tvingas uppge information om gömda personers förhållanden till Polismyndigheten eller Migrationsverket.
- 13 Fi ska verka för att barn oavsett legal status ska ha rätt till förskola, grundskola, gymnasium, särskola och sjukvård på samma villkor som barn bosatta i Sverige. Att eftersöka eller uppge var barn till papperslösa söker vård eller går i förskola, grundskola, gymnasium eller särskola ska inte användas som ett medel att omhänderta någon i familjen i syfte att avvisa denna.
- 14 Fi ska verka för att det ska vara möjligt för papperslösa att anmäla brott utan att riskera deportation

- 15 Fi ska verka för att deportationer under tvång inte sker. Frihetsberövandet av personer som fått avslag på sin asylansökan ska stoppas och alla förvar stängas.
- 16 Fi ska verka för att papperslösa personer i Sverige får uppehållstillstånd genom en allmän amnesti. Det är sedan viktigt att regler anpassas så att skyddsbehov och ömmande omständigheter alltid erkänns och att hinder för att legalisera papperslösas vistelse tas bort, så att de ordinarie regler som finns inte ger upphov till stora grupper av papperslösa i Sverige.
- 17 Fi ska verka för att ingen ska kunna dömas till utvisning.

Asyl

Sverige har förbundit sig att följa FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och Flyktingkonventionen. Ändå bryter Sverige gång på gång mot de mänskliga rättigheterna genom att deportera människor till länder där deras mänskliga rättigheter kränks. Den svenska asylprocessen lider av stora generella brister, som också förvärras av bristen på genusperspektiv. Liv sätts på spel för att Migrationsverket saknar insikt och förståelse för kvinnors, barns och hbtq-personers asylskäl. Feministiskt initiativ anser att människors säkerhet aldrig får sättas på spel. Staten och kommunerna har ett särskilt ansvar för ensamkommande barns rättigheter och möjligheter till skydd. Så länge Sverige saknar en rättssäker asylprocess kommer vi kräva en allmän flyktingamnesti, det vill säga stopp för alla utvisningar och uppehållstillstånd till alla papperslösa. Rätten till skydd mot förföljelse och grova kränkningar kan inte förhandlas bort med nationalistiska ekonomiska argument.

Begreppet särskilt ömmande omständigheter bör breddas, och inbegripa övergrepp mot kvinnor eller hbtq-personer som begåtts i samband med flykten eller under tiden som asylsökande eller papperslösa i Sverige. Hänsyn ska även tas till vistelsetid i Sverige, hälsotillstånd och personers praktiska möjligheter att få tillgång till vård i hemlandet, traumatiska upplevelser, barns anknytning, svår psykisk eller fysisk ohälsa, oförmåga att ta hand om sig själv, möjligheter att försörja sig vid ett återvändande, eller att personen saknar familj eller socialt nätverk i ett område där detta är nödvändigt. Allt detta ska bedömas som tillräckliga skäl för att anse att det råder ömmande omständigheter.

- 18 Fi ska verka för att permanenta uppehållstillstånd blir regel.
- 19 Fi ska verka för att Sverige efterlever de konventioner som ser till flyktingars och asylsökandes rättigheter samt att rättssäkerheten stärks för flyktingar och asylsökande. Det kräver större möjligheter att rätta till beslut som blivit fel, även efter att utvisningsbeslut vunnit laga kraft.
- 20 Fi ska verka för att Sverige och Europa skapar möjligheter för människor att söka asyl på laglig väg och ta sig hit på säkra sätt. Fi ska motverka regler och omständigheter som får effekten att de hindrar människor från att söka asyl i Sverige och EU såsom transportörsansvar och visumregler.
- 21 Fi ska verka för att Sverige slutar utvisa flyktingar enligt Dublinförordningen och att Dublinförordningen avskaffas och ersätts av en överenskommelse mellan medlemsländerna som säkrar asylrätten och låter de asylsökande bestämma var de vill bo och leva tillsammans med sin familj. Detta genom att låta asylsökande själva bestämma var en asylansökan ska prövas, kombinerat med en i unionen gemensam finansiering av mottagningen och asylprövningen. Tidigare asylsökande som har fått en EU-rättslig status ska ha samma rörlighet som medborgare inom unionen.
- 22 Fi ska verka för att Sverige tar emot fler kvotflyktingar.

- 23 Fi ska verka för att asylsökande inte ska utvisas med hänvisning till internflykt inom landet.
- 24 Fi ska verka för att en bredare tolkning av ömmande omständigheter ska ge uppehållstillstånd för såväl barn som vuxna.
- 25 Fi ska verka för att huvudregeln är att uppehållstillstånd alltid beviljas efter att utvisningsbeslut preskriberats.
- 26 Fi ska verka för att förföljelse på grund av kön, könsidentitet, könsuttryck och sexuell läggning som asylgrundande skäl ska få större genomslag i asylprocessen. Utredning och bedömning av den enskildes asylskäl måste professionaliseras så att inte fördomar ska kunna leda till icke adekvata bedömningar.
- 27 Fi ska verka för obligatoriska kurser i genusperspektiv, hbtq-frågor och antirasism för alla yrkeskategorier som arbetar med flyktingar, från personal på flyktingförläggningar till polis och jurister inom rättsväsendet.
- 28 Fi ska verka för att nyanlända flyktingar och asylsökande ska ha rätt till bostad och svenskundervisning samt få information om svenska samhällsförhållanden och arbetsliv.
- 29 Fi ska verka för att asylsökande kvinnor ska synliggöras och få adekvat hjälp och stöd för att bearbeta eventuella erfarenheter av våld och övergrepp. Detta kräver att den inblandade personalen har god kunskap om att bemöta kvinnor med svåra trauman.
- 30 Fi ska verka för att ingen ska behöva vistas längre än sex månader på en mottagningsenhet. Varje mottagningsenhet ska ha en plan för att stärka de boendes psykosociala och fysiska hälsa.
- 31 Fi ska verka för att påskynda asylprocessen och att ingen med beviljat uppehållstillstånd ska behöva bo kvar på asylboende på grund av platsbrist i kommunerna.
- 32 Fi ska verka för att hänsyn tas till var de asylsökande vill bo under asylprocessen samt efter beviljat uppehållstillstånd så att människor som förankrat sig i ett samhälle ska slippa flytta. Särskilt viktigt är att hänsyn tas till barns behov.
- 33 Fi ska verka för att underlätta för asylsökande att inträda i arbetslivet.
- 34 Fi ska verka för att ekonomiskt stöd till asylsökande ska utgå från normen för försörjningsstöd och att man ska kunna uppbära ekonomiskt stöd och boende efter avslag.
- 35 Fi ska verka för att avskaffa åldersbedömningar

Anhörig- och arbetskraftsinvandring

Friheten att bestämma över sitt eget liv och sin egen kropp är en mänsklig rättighet. När människor migrerar för att arbeta eller förenas med sina nära får deras frihet och oberoende aldrig inskränkas. Ingen människa ska vara beroende av sin arbetsgivare eller partner för att ha möjlighet att leva i Sverige. Det är av stor vikt att det inte finns onödiga hinder för personer att legalisera sin vistelse i Sverige. (Se även kap G. Kvinnofrid, våld i nära relationer och i namn av heder)

- 36 Fi ska verka för att föräldralösa barn ska ha rätt att återförenas med närstående i Sverige. Även minderåriga måste få rätten att ansöka om anknytning.
- 37 Fi ska verka för att tvåårsregeln i utlänningslagen tas bort då den är konserverande och strider mot kvinnors mänskliga rättigheter.
- 38 Fi ska verka för att information om mänskliga rättigheter och svensk kvinnofridslagstiftning/fridslagstiftning förmedlas till delaktiga parter i så kallad kärleksinvandring.

- 39 Fi ska verka för att familjeåterförening ska underlättas, utan krav på försörjning eller storlek på bostad.
- 40 Fi ska verka för att ansökan om uppehållstillstånd ska kunna göras från Sverige. En ansökan om uppehållstillstånd ska kunna bifallas när det finns skäl för ett sådant tillstånd oavsett var ansökan är gjord eller var personen befinner sig.
- 41 Fi ska verka för att krav på visad identitet i ärenden om uppehållstillstånd anpassas efter vad som är rimligt utifrån den sökandes bakgrund. Detsamma ska gälla kravet på innehav av pass.
- 42 Fi ska verka för att handläggningstiden sänks vid ansökningar om uppehållstillstånd och underlätta för familjeåterförening genom att ansökningar ska kunna tas emot på alla utlandsmyndigheter. Vidare ska kvaliteten på utredningsåtgärder vid Migrationsverket och utlandsmyndigheterna höjas genom kontinuerlig fortbildning av personal inom genusperspektiv, hbtq-frågor och antirasism.
- 43 Fi ska verka för att definitionen för vem som räknas som familj vidgas. Familjen bör i högre utsträckning kunna bestämma vilka som tillhör de närmast anhöriga. Det ska vara möjligt för exempelvis myndiga barn, icke-biologiska barn, partners, syskon, föräldrar samt andra särskilt viktiga relationer att få uppehållstillstånd på grund av anknytning.
- 44 Fi ska verka för att anhöriga som står i särskilt beroendeförhållande till person i Sverige ska ges uppehållstillstånd oavsett släktskap och oavsett om beroendeförhållandet uppstått innan eller efter att den som nu är boende eller har uppehållstillstånd i Sverige anlant till Sverige. Kraven på beroendeförhållanden ska sänkas.
- 45 Fi ska verka för att arbetstillstånd avskaffas så att det inte behövs ett särskilt tillstånd för att få inneha ett arbete i Sverige. Oavsett medborgarskap bör det också finnas en rätt att registrera en uppehållsrätt i Sverige på motsvarande villkor som EES-medborgare. Tills dessa tillstånd har avskaffats ska Fi verka för att anställningserbjudanden vid arbetskraftsinvandring ska vara juridiskt bindande, med rimliga möjligheter för båda parter att säga upp avtalet. Avtalen ska följas, kontrolleras och sanktioner ska riktas mot företag som bryter mot ingångna avtal. Att företag inte uppfyllt sina åtaganden ska inte vara ett skäl att avslå en förlängning av tillståndet. Arbetstagare som inte uppfyller villkoren utan egen förskyllan ska ha en rimlig chans att rätta till detta. Tillståndet ska inte vara knuten till en specifik anställning.
- 46 Fi ska verka för rätten till familjeåterförening vid tillfälliga uppehållstillstånd.
- 47 Fi ska verka för att återreseförbud (SIS-spärrar) som utfärdats på grund av efterlevnad av tidigare utvisningsbeslut inte ska hindra uppehållstillstånd i Sverige.

Proposition 19 – Revidering av Kapitel P. En feministisk syn på säkerhet

För en feministisk politik, kapitel P. En feministisk syn på säkerhet

Det här politikområdet är högst aktuellt just nu; med värdlandsavtal, upprustning och en orolig omvärld. Vi föreslår därför den uppdatering som säkerhetsutskottet i Skuggriksdagsgruppen arbetat fram.

Partistyrelsen yrkar

Att existerande avsnitt P. En feministisk syn på säkerhet ersätts med följande avsnitt P. En feministisk syn på säkerhet

P. En feministisk syn på säkerhet

En feministisk vision om det globala samhället bygger på respekt för alla individers mänskliga rättigheter, säkerhet, möjlighet till aktivt demokratiskt deltagande samt frånvaro av strukturellt förtryck och våld. Feministiskt initiativ ser därför ett ökat behov att bredda säkerhetsbegreppet och säkerhetspolitiken för att bryta dagens ensidigt militära fokus med förberedelse för krig. Fokus bör istället ligga på mänsklig säkerhet. Med andra ord krävs en övergång från traditionell försvarspolitik till en säkerhetspolitik som innefattar andra samhällsliga insatser med fokus på förtroendeskapande civila åtgärder. Feministiskt initiativs säkerhetspolitik strävar efter att alla människor ska kunna utöva ett aktivt medborgarskap i samhällen med transparenta politiska processer och en representativ politisk församling på alla nivåer.

Traditionellt sett har säkerhetsbegreppet och säkerhetspolitiken styrts av snäva stats- och militära och nationalistiska perspektiv. Säkerhetspolitiken har fokuserat på försvarsmakten och att skydda staten från externa potentiella hot, främst med militära medel. Den traditionella säkerhetspolitiken är patriarkal och bygger på att det är män som med militära medel ska försvara nationen, dess kvinnor och barn. Idag har både synen på säkerhet samt hoten förändrats. De konflikter som förs idag är ofta internkonflikter och regionala konflikter till skillnad från de mellanstatliga krig som militära makter är konstruerade att utkämpa. De underliggande anledningarna till konflikterna överensstämmer sällan med de traditionella hot som de militära organisationerna är utbildade att hantera, vilket gör det omöjligt för dem att effektivt förhindra, förebygga och stoppa konflikter för att skapa fred. Komplexa situationer kräver komplexa svar och Feministiskt Initiativ menar därför att militära institutioner som planerar för krigshandlingar varken bör eller kan planera för fred och fredsbyggande insatser. Säkerhet och konfliktförebyggande aktiviteter måste tolkas ur ett bredare perspektiv, vilket i förlängningen innebär att säkerhetsfrågor kommer att beröra ett större antal myndigheter och samhällsliga funktioner.

Lika centralt som hotet från väpnade konflikter är hoten från klimatförändringar, brist på mat, vatten och social service. Dessa problem är dessutom starkt bidragande faktorer till att såväl människor tvingas på flykt som till att väpnade konflikter uppstår. Vidare är mäns våld mot kvinnor, såväl i samhällen som befinner sig i fred som i konflikt, ett enormt säkerhetsproblem. Detta gäller även i Sverige. Inom Sveriges gränser har ingen dött i en traditionell väpnad konflikt på århundraden. Däremot så har tusentals kvinnor dött på grund av mäns våld mot kvinnor. Även mäns våld mot andra män är ett reellt säkerhetsproblem. Mäns våldsutövning i relationer (t.ex. partnervåld), i det offentliga (t.ex. kriminalitet) och för politiska syften (terrorism och väpnade konflikter) drivs av anspråk på makt och kontroll. Trots den uppenbara statistiken så handlar den etablerade säkerhetspolitiken i Sverige idag fortsatt till stor del om nationella yttre hot snarare än de

nationsinterna hot, som mäns våld mot kvinnor, barn och andra män utgör. (läs mer under kapitel G. Kvinnofrid, våld i nära relationer och i namn av heder).

Dagens förståelse av vad det innebär att vara man och innebörden av maskulinitet måste starkt ifrågasättas. Vi vet att det finns starka samband mellan dessa normer och våldsutövning. Att våld är ett säkerhetsproblem råder det inga tvivel om. Feministisk Initiativ ska verka för att utbildning gällande sambanden mellan maskulinitet och våld samt dess direkta inverkan på säkerhet ska genomsyra alla de instanser som berörs och att en betydande del av dagens försvarsbudget riktas om till våldsförebyggande insatser. Vidare är våldtäkt som vapen idag erkänt som ett krigsbrott vilket används som en krigsstrategi. Trots detta leder endast ett fåtal krigsvåldtäkter till åtal. Feministiskt Initiativ kräver att kvinnors och barns utsatta situation erkänns och att genusanalyser ligger till grund för samtliga internationella insatser. All utsänd personal från Sverige ska ha kunskap i genusanalys samt insikt i hur kvinnor och barn kan skyddas på bästa möjliga sätt.

Även om vi globalt sakta går mot ett breddat säkerhetsbegrepp med ett ökat fokus på mänsklig säkerhet så saknas ofta ett genusperspektiv och kvinnors rättigheter åsidosätts. Många människor lever under förhållanden präglade av våld, osäkerhet, fattigdom, sjukdom, miljöförstöring och naturkatastrofer. I dessa situationer drabbas kvinnor och män på olika sätt. Kvinnor deltar i lägre grad i väpnade konflikter, men är i oproportionerligt hög grad utsatta av det våld som följer. Studier visar att våldet i hemmet ökar såväl innan som under och efter en väpnad konflikt. Kriminalitet och förtryck av utsatta grupper är en vanlig effekt av väpnade konflikter. Vapenvila och fredsavtal betyder inte att hoten försvinner. Fred är med andra ord inte detsamma som avsaknad av våld.

70 procent av världens fattiga är kvinnor, vilket gör att de är särskilt utsatta för hot mot sin säkerhet. Detta minskar kraftigt deras möjlighet att lämna farliga områden vid konflikter eller katastrofer. Förutom att majoriteten av kvinnor saknar ekonomisk trygghet och tillgång till utbildning, är de också fångar under patriarkala normer där det är mannen som beger sig ut på farliga och långa flyktvägar för att på sikt, efter att han fått tillgång till uppehållstillstånd, kunna skicka efter sin familj. Vår nuvarande tillfälliga asyltag innebär dock att chansen till familjeåterförening är ytterst begränsad. Dessutom har EU infört ännu fler "buffert zoner" med länder såsom Turkiet. Konsekvensen har blivit att vi nu ser hela familjer som ger sig ut på allt farligare flyktvägar och att Medelhavet fortsätter att skörda liv. Feministisk Initiativ kräver säkra flyktvägar in i Europa, humanitära visum och avskaffandet av transportöransvaret. (Läs mer i Avsnitt O 1 - Migrationspolitik)

För att motverka de strukturella problemen måste kvinnors delaktighet och aktörskap synliggöras samt ökas internationellt. Vi måste även synliggöra rasismen i till exempel förtrycket av urfolk och etniska minoriteter, homo- och transfobi samt politisk och religiös förföljelse som reella säkerhetshot då det förutom förtryck också innebär våldsutövning. En feministisk analys av säkerhet utgår från mänsklig säkerhet där hot mot individer och inte stater är centralt. Det handlar om frihet från våld, men även om möjligheten att tillfredsställa människors grundläggande behov genom exempelvis mat och sjukvård. Feministiskt initiativ strävar efter att successivt demontera hela den traditionella säkerhetspolitiken som utgår från en nationalstatscentrerad världsbild och istället fokusera på begrepp som exempelvis hållbar fred, kroppslig integritet, människors frihet till aktörskap samt kvinnors, mäns och transpersoners rätt och frihet att vara autonoma individer i livets alla faser och rum.

P.1 Konflikthantering, fredsbyggande och säkerhetsarbete.

Den traditionella säkerhetspolitiken bygger på ett militärt patriarkalt perspektiv där dominans, våld och militära maktmedel är centralt. Feministiskt initiativ vill bryta denna militära norm. Militarism och våld skapar inte en långsiktig, hållbar och verklig fred utan bidrar snarare till en våldskultur som är nära kopplad till synen på maskulinitet. Centralt i en feministisk säkerhetspolitik är att motverka orsaker till väpnade konflikter som fattigdom, ojämn resursfördelning, förtryck, marginalisering, maktlöshet och ojämlikhet. Väpnade konflikter uppstår inte ur ett vakuum, utan är ett resultat av att grupper/organisationer/individer/stater känner sig ofördelaktigt behandlade och att de saknar reellt inflytande i den globala politiken. De terroristgrupper som globalt upptar stora delar av den samlade säkerhetspolitikens resurser, uppstod i de sår som revs upp i samhällen där internationell militär intervention inte följdes av realistiska fredsinsatser. Resultaten är idag tydliga och vi ser terroristklassade grupper som drivs av våld för att försvara och erövra nya territorier. En väpnad konflikt är en eskalerad politisk konflikt där dialog och diplomatiska åtgärder negligerats eller satts in för sent. Det finns en mängd faciliterande och drivande orsaker till konflikter, utanför själva konflikten, som är viktiga att synliggöra. En av dessa är utbredd och ensidig militarism och detta bör vara en av utgångspunkterna för att förstå och motverka konflikter. Alla konflikter föds ur våld, maskulinitet samt ojämlikhet och uppkomsten av exempelvis terrorism kan inte särskiljas som en unik form av konflikt.

Militär upprustning stjäl pengar från social upprustning, eftersom ökade militärbudgetar ger minskade välfärdssatsningar. Stridsflygplan och upprustning på Gotland står mot sjukvård och fungerande infrastruktur i glesbygd. Militär kapprustning står mot globala satsningar på miljömål och hållbar utveckling. Vapensäljarna finns ofta i den rika delen av världen, bland annat Sverige, och köparna ofta i fattiga länder, konfliktområden och diktaturer. Det innebär att ekonomiska resurser från fattiga länder går till rika länder istället för till den egna befolkningens behov. Vapen möjliggör väpnade konflikter, väpnat våld mot kvinnor och inte minst systematiska våldtäkter. Feministiskt initiativ strävar därför efter total global nedrustning, från små och lätta vapen, exempelvis pistoler och gevär, till kärnvapen. Nedrustning är också nödvändigt utifrån perspektivet att väpnade konflikter innebär en enorm belastning på miljön.

Nedrustning är också nödvändigt utifrån perspektivet att väpnade konflikter innebär en enorm belastning på miljön. Klimathotet är i sig ett globalt och lokalt säkerhetshot. FN:s klimatpanel (IPCC) pekar på att den globala uppvärmningen riskerar att innebära omfattande naturkatastrofer med konsekvensen hundratal miljoner nya klimatflyktingar, främst kvinnor. Att investera i miljön är därför ett viktigt förebyggande säkerhetsarbete. Att investera i fred handlar också om vikten av att bygga en global ekonomi med fokus på samarbete snarare än konkurrens; på mänskliga rättigheter snarare än utnyttjande av mänskliga resurser; samt på ansvarsfullt användande av ekologiska resurser.

Vidare måste Sverige agera i enlighet med den beslutade Politik för global utveckling (PGU) som innebär att ett politikområde inte ska motverka ett annat, den totala politiken ska alltså vara samstämmig. Detta är inte fallet idag. Sveriges regering har en uttalad biståndssatsning med utgångspunkt i mänskliga rättigheter, jämlikhet och hållbar utveckling samtidigt som vi säljer vapen till diktaturer och till länder med utbredd ojämlikhet. Detta motverkar direkt de satta målen och undergräver Sveriges trovärdighet som en internationell fredsaktör. Vapenexporten måste upphöra och vapenindustrin ställas om till tillverkning av ickemilitära produkter, exempelvis miljöteknik, som kan bidra till en fredlig och hållbar utveckling. Sverige måste återigen bli en stark röst för fred och nedrustning och gå före genom att vi själva nedrustar.

Feministiskt Initiativs antimilitaristiska hållning innebär att vi vill ha en alliansfrihet och motsätter oss således ett eventuellt svenskt medlemskap i Nato då det är en säkerhetsgemenskap som bygger på militära medel, inklusive kärnvapen. Vi motsätter oss därmed även all form av närmande till Nato i form av värdlandsavtal, bidragande i NATO-övningar samt andra samarbeten som är menade att öka militarismen globalt.

Sverige har en viktig roll i världen, ett ansvar att agera internationellt och stå upp för mänskliga rättigheter och säkerhet för alla. Detta är ett steg på vägen i att uppfylla de internationella konventioner, resolutioner som vi har för ansvar att implementera. Som ett ekonomiskt välbeställt välfärdssamhälle har Sverige en skyldighet att gå före i kampen för fred, global rättvisa och hållbar utveckling. Därför vill Feministiskt Initiativ verka för att Sverige ska gå mot en succesiv militär nedrustning, och ett starkt förebyggande arbete och hantering av de reella säkerhetshot som vi ser idag. Sverige ska därför verka för att i samtliga internationella sammanhang där vi är representerade, såsom EU, FN, OSSE, WHO m f, att bredda säkerhets- och fredsbegreppen för att innefatta fler områden, bredare representation och tydligt ställningstagande mot ensidigt militära lösningar.

En demokratisk försvarspolitik

I det breddade säkerhetsbegreppet kommer försvarspolitiken beröra allt fler samhällsliga instanser. Feministiskt Initiativ menar att samhällets resurser ska vara behovsprövande och inte tilldelade på grund av tradition. De resurser som idag läggs på Försvarsmakten bör omfördelas utefter en säkerhetsanalys som ser till reella hot och risker. Vi ser initialt ett behov av nedrustning snarare än nedläggning av Försvarsmakten. Sveriges roll i världens konflikter ska inte vara i form av militärt bidrag. Istället bör delar av Försvarsmakten ställas om till krishantering och humanitära insatser. Feministiskt initiativ är mot värnplikt och vill istället se en frivillig könsneutral utbildning i krishantering med fokus på civila- och samhällsliga insatser. Mer resurser ska läggas på myndigheter och organisationer med förmåga att arbeta utifrån en bredare säkerhetsanalys med förebyggande våldspreventivt arbete och utifrån metoder som ökar den demokratiska dialogen och deltagandet.

Vi står inför en värld med allt mer komplexa hotbilder och myndigheternas olika ansvarsområden måste utredas och offentliggöras. De myndigheter som utövar det statliga våldsmonopolet måste noggrannare utvärderas och krav bör ställas utifrån demokratiska grundprinciper som personlig integritet och frihet. Detta gäller även cybersäkerhet där det inte får råda några oklarheter över myndigheters, såsom Försvarets Radioanstalt (FRA), befogenheter och där lagstiftningen inte får innehålla gråzoner. Även om det i dagsläget bara är kommunikation med utlandet som får övervakas och lagras så innebär det med dagens globala nätverksstruktur i realiteten att den mesta informationen studsas mellan servers i utlandet och därmed utgör övervakad information. Vi ser mycket kritiskt på dessa långtgående befogenheter med massövervakning som konsekvens, särskilt i kombination med de misstankar som lyfts om att Sverige skulle utbyta information med andra underrättelsetjänster. Makten ska utgå från folket och komplexa teknologiska möjligheter ska inte stå mellan staten som maktutövare och medborgarens personliga integritet.

Ett starkt förebyggande säkerhetsarbete innebär en väl fungerande internationell, regional och lokal krisberedskap vid exempelvis naturkatastrofer, men också stabil informationssäkerhet. Attacker mot våra informationssystem ökar allt mer. Det riskerar att allvarligt skada den elektroniska infrastruktur som vår välfärd idag till stora delar vilar på. Det kan också få omfattande konsekvenser för individens säkerhet och förtroendet för civila myndigheter om personuppgifter

sprids. Gedigna utredningar ska föreligga all form av statliga samarbeten med privata aktörer som hanterar information om medborgare.

Centralt för att stärka säkerhet och hållbar fred är demokrati, möjlighet till deltagande och att tillfredsställa människors grundläggande behov. Feministiskt Initiativ ser ett fritt flöde av information samt en ärlig och realistisk kris- och hotbildskommunikation från staten till medborgare som en viktig grundpelare i en demokratisk stat. Statens uppgift är att skydda sin befolkning och verka för ett tryggt samhälle. Information från myndigheter som berör säkerhet ska vara saklig och underbyggas av fakta. Förstärkt nationalism eller tal om unika svenska värderingar ska inte användas i kommunikationen. Samhälleliga insatser utförda av dessa myndigheter ska vidare vara baserade i reella säkerhetsanalyser istället för populism. Samhällsresurser ska omallokeras så att de grupper som befinner sig under hot ska beredas tryggare liv.

- 1 Fi ska verka för en utveckling av global mänsklig säkerhet, bort från föreställningar om militär säkerhet. Det förutsätter stopp för militär upprustning, ett aktivt nedrustningsarbete, stopp för vapenexport samt omställning av krigsmaterielproduktion till civil produktion.
- 2 Fi ska verka för att Sverige regelbundet tar fram handlingsplaner för och implementerar FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om Kvinnor, Fred och Säkerhet samt efterföljande resolutioner 1820, 1888, 1889, 1960, 2106, 2122, 2242. I denna process ska det svenska civila samhället konsulteras och specifika uppgifter ska ges till berörda myndigheter med mätbara kriterier på dess implementering.
- 3 Fi ska verka för att inga militära avtal sluts med länder som bryter mot folkrätten eller de mänskliga rättigheterna, samt att sådana pågående avtal bryts.
- 4 Fi ska verka för att Sverige inte bedriver kommersiell militär verksamhet eller hyr ut svensk mark eller luftrum för vapenprov och militära övningar till försvarsföretag eller andra länders försvarsmakter.
- 5 Fi ska verka för att vidga det globala säkerhetspolitiska begreppet så att det innefattar allt våld i vardagen, vilket i synnerhet utförs av män och är rotat i ett strukturellt uppbyggt maskulinitetsideal.
- 6 Fi ska verka för att det konfliktförebyggande arbetet och civil krishantering prioriteras, att det får tillräckliga resurser, att mekanismer för tidiga varningssignaler stärks och att civilbefolkningens deltagande och säkerhet sätts i första rummet.
- 7 Fi ska verka för att allmän värnplikt inte återinförs. Istället bör en frivillig ettårig utbildning inom samhällsskydd och civil krisberedskap utredas. Denna bör organiseras under MSB istället för Försvarsmakten vilket kräver en omallokering av resurser mellan de två myndigheterna.
- 8 Fi ska verka för att lokala, regionala och internationella kvinnorätts-, hbtq-, antirasistiska-, och urfolksorganisationer alltid bereds möjlighet att delta i förebyggandet och lösandet av konflikter samt deltar i fredsbyggande. Dessa ska konsulteras av internationella aktörer.
- 9 Fi ska verka för att i enlighet med FN:s säkerhetsråds resolution 1820 synliggöra sexuellt våld mot kvinnor i konflikter som en institutionaliserad form av en krigsstrategi.
- 10 Fi ska verka för kvinnors deltagande i diplomatiska processer om vapenvila och fredsförhandlingar. Upphörandet av sexuellt och genusbaserat våld och våldtäkt som vapen ska

ingå som en del av avtalen.

- 11 Fi ska verka för att totala avvärpningsprocesser sker efter väpnade konflikter, där lokala kvinnorrätts- och urfolksorganisationer ska vara en del av processen.
- 12 Fi ska verka för att Sverige alltid arbetar för kvinnors deltagande före, under och efter en konflikt på alla nivåer i enlighet med resolution 1325.
- 13 Fi ska verka för att all utsänd insatspersonal från Sverige ska ha utbildning i genusanalys och vara införstådda och förberedda på kvinnors och barns särskilt utsatta position i kris och konfliktområden.
- 14 Fi ska verka för att vikten av nedrustning och kvinnors säkerhet tydligt kopplas samman på nationell och internationell nivå.
- 15 Fi ska verka för att lyfta fram kopplingen mellan kvinnors rätt till den egna kroppen och deras möjlighet att agera som politiska aktörer. Kvinnor som politiska aktörer är särskilt utsatta och lever ständigt under hot utöver de normaliserade hot som kvinnor i allmänhet utsätts för.
- 16 Fi ska verka för att kvinnor som utsatts för konfliktrelaterat sexuellt och genusbaserat våld ses som offer för konflikt och krig och därmed får samma status och insatser som andra typer av krigsoffer.
- 17 Fi ska verka för att kvinnor som utsatts för konfliktrelaterad våldtäkt ska kunna få status som flyktingar på samma sätt som människor vilka förföljs för sin tro, politiska åsikt eller sexuella läggning.
- 18 Fi ska verka för att kvinnor ska finnas med i på alla nivåer i svensk internationell konflikthantering och förebyggande av konflikter.
- 19 Fi ska verka för att Sverige ska minska utsänd militär personal och öka utsänd civil personal, exempelvis i roller som observatörer eller genusrådgivare. Det krävs därför en omallokering av resurser från Försvarmakten till civila grupperingar.
- 20 Fi ska verka för att Sverige ska stärka sin roll i internationella samarbeten som bygger på andra grunder än militarism, såsom FN och OSSE. Fi ska även verka för att Sverige i samtliga internationella sammanhang ska verka för en breddad syn på säkerhet med mänsklig säkerhet och mänskliga rättigheter som fokus.
- 21 Fi ska verka för att Sverige tar en aktiv roll i arbetet för ett förbud mot kärnvapen, andra massförstörelsevapen och för att Sverige ska vara en aktiv röst för global nedrustning. Fi ska verka för att lag stiftas som tydligt förbjuder införsel av kärnvapen på svensk mark.
- 22 Fi ska verka för total global nedrustning.
- 23 Fi ska verka för alliansfrihet och att Sverige inte blir medlem i NATO, inte agerar som värdland åt eller har andra nära samarbeten med NATO.

- 24 Fi ska verka för att MSB ges resursmässiga förutsättningar att kunna göra en övergripande lägesbild om informationssäkerheten hos civila statsförvaltningar, samt kunna bistå med nödvändigt stöd.
- 25 Fi ska verka för demokratiska utredningar av myndigheters och privata aktörers befogenheter rörande övervakning och lagring av information kopplat till cybersäkerhet.
- 26 Fi ska verka för att mer insatser läggs på krishanterande insatser än krigshanterande och att fokus för insatserna alltid blir skydd av individen istället för nationsgränsen.
- 27 Fi ska verka för att samtliga samhällsinsatser för säkerhet ska grunda sig i säkerhetsanalyser baserade i reella hot mot reella grupper i samhället. Dessa ska genomföras med intersektionellt perspektiv och resurserna som tilldelas myndigheter med säkerhetsansvar ska sedan omallokeras baserat på analysernas resultat.

P.2 FN:s roll i världspolitiken, Internationellt alliansbyggande och aktörskap

Feministisk utrikespolitik

En feministisk utrikespolitik är en politisk grundinställning, inte en komplementär åsikt. Feministisk utrikespolitik har som sin utgångspunkt en djupgående förståelse av de patriarkala maktstrukturerna som genomsyrar samhället och har det ultimata målet att dekonstruera sagda strukturer. Den är även lösningsfokuserad och målorienterad. Feministisk utrikespolitik är inte utopisk – den är praktisk, genomförbar och realistisk. Den är byggd på en intersektionell maktanalys och är byggd på en intersektionell maktanalys där olika politikområden överlappar. Tvärtom, en feministisk utrikespolitik ska utgå från ett holistiskt och övergripande tillvägagångsätt.

En feministisk utrikespolitik utgår från en feministisk vision om världsomspännande rättvisa. Denna vision skall bygga på dialog och transnationellt alliansbyggande mellan organisationer och samhällssektorer. Feministiskt initiativ vill aktivt kämpa för och med dem som påverkas negativt av rådande maktordningar i världen. I en breddad syn på dialog och demokratiskt inflytande ser Feministiskt initiativ även vikten av att utreda former för hur fritt konst- och kulturutbyte kan bli en aktiv del i det globala arbetet för fred och avspänning. Konst och kultur spelar också en viktig roll i säkerhetspolitiken och ska därför vara en närvarande aspekt vid planering av Sveriges roll som internationell aktör. Stärkta och jämlika relationer mellan människor på gräsrotsnivå och över gränser bygger samband, kunskap och solidaritet som är nödvändiga i en global värld.

En feministisk utrikespolitik bygger på insikten om att kvinnors, urfolks och hbtq-personers intressen och behov varken är givna eller enhetliga, utan alltid beroende av specifika sammanhang. Fi ska verka för att lokala organisationer ska vara med och formulera problemställningar och påverka dagordningen i internationella fora.

En feministisk utrikespolitik utgår från visionen om att det globala samhället bygger på respekt för mänskliga rättigheter och frånvaro av strukturellt förtryck.. Därför bör vårt internationella engagemang leda till att varje individ i samhället kan utöva sina rättigheter till fullo. En feministisk utrikespolitik är kritisk mot olika maktstrukturer och maktförhållanden och präglas av global solidaritet.

En feministisk utrikespolitik inser att våld är ett världsomfattande strukturellt problem. Våld är ett av de mest skadliga maktuttrycken som görs möjligt av den rådande könsmaktsordningen där maskulina normer värderas högre än feminina. Därför anser Feministiskt initiativ att en feministisk utrikespolitik ska förebygga väpnade konflikter och att neutralitetspolitiken ska värnas.

En feministisk utrikespolitik förebygger väpnade konflikter mellan och inom länder. Därför bör den vara präglad av djup övertygelse av att nedrustning är nödvändig och att vapenexport måste upphöra för att hållbar fred skall ha en chans.

En feministisk utrikespolitik utgår från en feministisk analys av mänsklig säkerhet där hot mot individer och inte stater är det centrala och där en hållbart klimat- och miljöperspektiv spelar en central roll. (Se Kapitel K. Miljöpolitik).

En feministisk utrikespolitik genomsyrar utvecklingssamarbetet i kampen mot fattigdom och den orättvisa fördelningen av makt och resurser. Den utmanar normer och värderingar i de rådande ekonomiska, sociala och politiska maktordningarna; inte minst inom internationella och ekonomiska institutioner. Den marknadsstyrda globala ekonomins dominans ska motarbetas med en politik för hållbar utveckling.

Slutligen bör en feministisk utrikespolitik konsekvent omvandla internationella policydokument till praktiska handlingar. Detta möjliggör att de som påverkas negativt av den rådande patriarkala och ojämlika globala maktordningen rör sig framåt mot en jämlik, jämställd, demokratisk och hållbar värld.

Feministiskt initiativs vision är en värld utan våld och som med fredliga medel kan förebygga och lösa konflikter. I förverkligandet av denna vision har det internationella samfundet en avgörande roll. Feministiskt initiativ anser att FN är en central aktör för att leda fredsprocesser och uppnå visionen om en värld utan våld, men detta kräver att organisationen tar nya krafttag och omorganiserar sitt arbetssätt. Denna omorganisering skulle bland annat innebära att demokratisera arbetsformerna, bland annat genom att ta bort vetorätten för de fem permanenta medlemsstaterna i Säkerhetsrådet. Vi anser att vetorätten bidrar till att försvåra FN:s arbete, gör FN odemokratisk och ger dessa länder tolkningsföreträde beträffande perspektiv på världens säkerhet. Vidare måste ordförandeposter och deltagande i FN-organ kravställas. Nationer som bryter mot de mänskliga rättigheterna i sina lagar, såsom att tillåta dödsstraff eller tortyr, bör inte inneha positioner i exempelvis råder för mänskliga rättigheter.

Feministiskt Initiativ vill särskilt kravställa att Sverige i sin roll som medlem i FN:s säkerhetsråd lyfter frågor om mänskliga rättigheter och säkerhet, och tydliggör den ständiga kopplingen mellan jämställdhet, jämlikhet, säkerhet och demokrati.

Feministiskt Initiativ anser att det internationella samfundet skall arbeta för att säkerställa mänsklig säkerhet till skillnad från den territoriella säkerhet som idag är prioriterad. FN:s säkerhetsråd skall vara institutionen som leder säkerställandet av den mänskliga säkerheten, men för att kunna göra det krävs att allt arbete utgår från en intersektionell maktanalys för att kunna motverka den patriarkala och ojämlika destruktiva världsordningen. Världssamfundets säkerhet kan bara uppnås genom att tillgodose människors basbehov och respektera de mänskliga rättigheterna.

Att ha en jämlik representation av könen på alla nivåer inom beslutsfattandet är en förutsättning för ett demokratiskt arbete för mänskliga rättigheter. Det behövs internationell konsensus som präglas

av förståelse för att stabilitet och säkerhet är beroende av att rådande strukturer och maktfördelning ifrågasätts och reformeras.

Feministiskt initiativ strävar efter alla människors frigörelse och rättigheten att utforma sina egna liv; utan begränsningar i form av ekonomiska eller sociala normer kopplade till kön, sexualitet, etnicitet, klass, funktionalitet, tro eller ålder. Med andra ord en värld byggd med ekonomisk och social rättvisa som fundament snarare än ett komplement till komplexa politiska frågor. Feministiskt initiativ ser därför internationell solidaritet och en antimilitaristisk hållning som grundstenar i vårt arbete. Utrikes- och säkerhetspolitiken ska inte enbart bevaka nationella intressen, utan måste utgå från en feministisk vision om världsomspännande rättvisa. Att ha en jämlik representation på alla nivåer inom beslutsfattandet är en förutsättning för ett demokratiskt arbete för mänskliga rättigheter.

Utifrån vår antimilitaristiska hållning strävar vi efter att sätta stopp för det militära våldet och det lidande det medför. Vi anser att det krävs mer politisk vilja hos det internationella samfundet för att förebygga konflikter. Dessutom krävs det mer resurser för konfliktförebyggande arbete för att upptäcka tidiga varningssignaler som syns långt innan en väpnad konflikt bryter ut. FN måste satsa mer på att förebygga det systematiska sexualiserade våld som förekommer vid konflikter av olika slag, t.ex. våldtäkter som krigsstrategi. Feministiskt Initiativ anser att det under korta perioder kan vara nödvändigt med militär FN-intervention, exempelvis för att återställa den civila säkerheten i situationer där statsmakt kollapsat, eller där omfattande övergrepp pågår i syfte att minska civilt lidande. Vi ställer oss därför för FN-interventioner med militära komponenter för att förhindra eller minska upptrappande av en konflikt. De militära styrkorna ska dock enbart ses som ett av många medel att bruka under pågående konflikt och konflikter får aldrig tolkas eller planeras ur ett militärt förhållningssätt. De militära uppgifterna ska vara tydligt formulerade och noga utvärderade. Individer som är utbildade för krig kan inte planera för fred och därför ska samtliga FN-interventioner utgå från den civila komponenten och dagens hierarki som försvårar det civil-militära samarbetet ska motverkas på alla nivåer.

Fred handlar om frånvaro av våld och förtryck av alla slag, respekt för demokratiska principerna utifrån ett aktivt medborgarskap samt tillfredsställande av de grundläggande mänskliga behoven. Därför krävs en bredare förståelse för hur FN och i förlängningen Sverige kan bidra med att öka säkerheten i oroliga områden. Sverige ska i första hand bistå med civil instanspersonal från exempelvis Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Insatserna ska offentligt redovisas och utvärderas utifrån kriterier som tydligt inkluderar mänskliga rättigheter och mänsklig säkerhet ur ett intersektionellt perspektiv. Svensk personal som begår brott under insatsen ska ställas inför rätta i Sverige och samtliga övergrepp ska offentliggöras. Insatsplaneringen ska noga definiera hur arbetet kring resolutionerna inom Kvinnor, fred och säkerhet ska säkerställas samt inkludera en plan för hur det civila samhället ska inkluderas i processen.

28 Fi ska verka för att stabilitet och säkerhet i världen ökar genom att ge en röst åt människor som inte kommer till tals i den representativa demokratin.

29 Fi ska verka för att konst- och kulturutbyten, som är fria från politisk styrning och ekonomisk-politiska agendor, ska ses som verktyg för att främja mänsklig säkerhet och att stöd till dessa forum ska prioriteras inom försvars- och säkerhetsplaneringen. Samt att program för fristäder införs, för kulturarbetare som hotas och förföljs i sina hemländer.

30 Fi ska verka för en reformering av FN:s organisation, utskott och maktfördelningen i Säkerhetsrådet, då detta är absolut nödvändigt för organisationens fortsatta legitimitet och för en rimlig representation av världens befolkning. För att drastiskt minska de situationer då FN

- säkerhetsråd politiskt blockeras vill Fi avskaffa vetorätten och verkar för mer direktdemokrati inom FN.
- 31 Fi ska verka för att FN:s Säkerhetsråd går mot en feministisk syn på säkerhet där mänsklig säkerhet ersätter realismens statscentrerade teori med fokus på territoriell säkerhet. Detta genom att allt fler frågor som berör jämlikhet och människors säkerhet behandlas som säkerhetsfrågor i FNs säkerhetsråd.
 - 32 Feministiskt initiativ ska verka för att ändra könsfördelningen i direktvalda och indirekt valda internationella församlingar samt på diplomatiska poster i europeiska och internationella organ.
 - 33 Fi ska verka för att alla av Sverige tillsatta förtroendeposter i internationella organisationer är kvoterade ur ett norm- och maktkritiskt perspektiv.
 - 34 Fi ska verka för att alla som ska representerar Sverige i internationella sammanhang ska genomgå utbildning i genusperspektiv, hbtq-frågor, antirasism och funktionalitet samt ha kunskap och insikt om patriarkala maktstrukturer
 - 35 Fi ska verka för att det aktivt arbetas med att knyta kontakter och utveckla samarbeten med kvinno-, urfolks- och hbtq-organisationer och nätverk på olika nivåer i samhällen i de områden där svensk personal verkar.
 - 36 Fi ska verka för att alla världens kvinnor och transpersoner ska åtnjuta grundläggande mänskliga, politiska och sociala rättigheter. Vi vill därför att Sverige ska arbeta för att internationella överenskommelser, deklarationer och konventioner som stärker kvinnors rättigheter och säkerhet efterlevs (som till exempel CEDAW, Säkerhetsrådets resolution 1325 och efterföljande resolutioner, Beijing-handlingsplanen och Kairoprotokollet) Dessa internationella överenskommelser har stor betydelse i frågor som exempelvis rör eliminerande av våld mot kvinnor, säkert barnafödande, rätten till sin sexualitet och att själv välja sexuell partner samt HIV-preventivt arbete etc.
 - 37 Fi ska verka för att rättvis resursfördelning och ekonomisk jämlikhet alltid eftersträvas mellan världens länder samt bland alla individer och grupper inom världens länder.
 - 38 Fi ska verka för nationellt och internationellt konfliktlösning på icke-militär grund.
 - 39 Fi ska verka för att Sverige i FN arbetar för att mer resurser satsas på ökad kunskap om varningssignaler för väpnade konflikter för att kunna förbättra det preventiva arbetet.
 - 40 Fi ska verka för att civila och humanitära komponenter ökar i FN-interventioner, och särskilt i takt med nedrustningen av militära styrkor.
 - 41 Fi ska verka för att alla FN-styrkor måste ha samma minimiutbildning och kompetenskrav och att denna måste innefatta ett tydligt genus-, funktionalitets-, hbtq- och antirasistiskt perspektiv. Nolltolerans för alla former av sexuellt utnyttjande och våld på insatser måste tillämpas.
 - 42 Fi ska verka för ett säkerställande av whistle-blower funktion inom FN som gör det möjligt att anonymt anmäla brott som begås av FN-personal mot såväl FN-personal som mot lokalbefolkning.
 - 43 Fi ska verka för större lyhördhet för internationella NGO:er (non-governmental organizations) i FN. Det civila samhällets röster och kunskaper måste tillvaratas när frågor som berör dem diskuteras. Att hbtq-organisationer idag nekas konsultativ status i FN utan att prövas på samma villkor som alla andra NGO:er är diskriminerande och inte acceptabelt.
 - 44 Fi ska verka för att Sverige, i förhandlingar med FN och dess underorganisationer, i ökad takt driver på reformer i länder där mänskliga rättigheter inte respekteras. Detta arbete ska utgå från ett intersektionellt perspektiv.
 - 45 Fi ska aktivt arbeta för upprättandet av en internationell FN-konvention mot diskriminering på grund av sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck. Säkerhetsfrågor rörande dessa områden ska diskuteras i säkerhetsrådet och säkerhetsrådsresolutioner bör tas fram för hur hbtq-personer drabbas av konflikt, samhälleligt våld, etc.

- 46 Fi ska verka för att såväl jämställdhetsintegrering, jämställdhetsbudgetering, jämställdhetsrevision och intersektionell analys införs och genomförs som ledande och integrerade principer i allt internationellt arbete.
- 47 Fi ska verka för att mer civil insatspersonal sänds ut snarare än militär personal. Samt att Sverige enbart ska delta i insatser med långsiktig planering för hur stabilitet, demokrati och fred ska uppnås.

Proposition 20 – Revidering av kapitel Q. Internationellt samarbete

För en feministisk politik, kapitel Q. Internationellt samarbete

Nuvarande text i kapitel Q. Internationellt samarbete behöver uppdateras och utvecklas, särskilt när det gäller vår syn på feministisk solidaritet och hur vår maktanalys utgår från kunskapen om hur den koloniala historien påverkar dagens internationella relationer.

Partistyrelsen yrkar

Att nuvarande text under kapitel Q. Internationellt samarbete byts ut mot nedanstående.

Q. Internationellt samarbete

Feministiskt internationellt samarbete utgår från en maktanalys av historiska och aktuella faktorer som bidragit till dagens ojämlika internationella relationer. Grundläggande för analysen är kunskap om det koloniala projektens påverkan på relationer mellan Europa och andra regioner i världen. Projekt som byggde på ekonomisk och territoriell expansion och som ödelade kulturer och begick systematiska brott mot de mänskliga rättigheterna, inklusive slaveri, folkmord och utrotning av folk.

Den globala patriarkala maktordningen, i samspel med den ekonomiska världsordningen med dess rasistiska och koloniala strukturer, leder till en orättvis fördelning av resurser. Detta tar sig uttryck i koncentrationen av ekonomisk och politisk makt på internationell, nationell och lokal nivå. Denna maktordning återskapar även en ojämlik representation i beslutsfattande på alla samhällsnivåer.

Feministiskt internationellt samarbete handlar därför om historisk upprättelse, ekonomisk rättvis omfördelning samt aktiva anspråk på att avkolonisera världen politiskt, kulturellt och mentalt.

Förutom att peka ut den koloniala processen som upphovet till de asymmetriska relationerna i världen, bygger feministiskt internationellt samarbete på solidariska grundvalar och ömsesidighetstanken. Detta bygger på den fasta övertygelsen att feministisk solidaritet över nationsgränserna är nödvändigt även för att förverkliga de feministiska visionerna i Sverige. Konkret kan det innebära att tillsammans med folkrörelser och feministiska partier, genom ömsesidigt internationellt samarbete och erfarenhetsutbyte, skapa alternativ till den rådande globala ordningen; och därmed bli en motkraft till ojämlika, orättvisa och ojämställda internationella strukturer och relationer.

Q 1. Feministisk solidaritet

Feministiskt Initiativ vill vara en motkraft till ojämlika och ojämställda strukturer. Vi vill visa på alternativ till den nuvarande globala ordningen. Därför utgår vår utrikespolitik från en antikolonial analys och strävan efter att rubba den ekonomiska, politiska och symboliska maktkoncentrationen där patriarkat, kapitalism och rasism stärker gamla och nya former av kolonialt förtryck. Vi ser också detta som ett säkerhetshot eftersom fattigdom och ojämna makt- och resursfördelning leder till krig och konflikter och accelererar det allt större klimathotet.

En förutsättning för att förverkliga visionen om ett jämlikt, jämställt och rättvist samhälle är att förändringarna grundas på globala samarbeten kring välfärdsinitiativ och sociala skyddsnet som inte sker på andras bekostnad. Det vill säga att även vår välfärd och välbefinnande i Sverige, inte bygger på utnyttjande av människor och natur i andra världsdelar.

Ett feministiskt solidaritetssamarbete måste syfta till att förutom de praktiska specifika mål som formulerats av världssamfundet och svenska staten, även utmana maktordningar. Dessa maktordningar vilar, precis som patriarkala och rasistiska föreställningar; på dualistiska föreställningar om nord/syd, vi/dem, utvecklade/icke-utvecklade osv. Detta skapar reella och mentala hinder för rättvisa och jämlika relationer mellan människor och mellan länder.

Samarbetet måste ske utifrån ett ömsesidigt och respektfullt erfarenhetsutbyte och solidaritet. Nätverkande kan i sin tur bidra till att motverka koloniala, eurocentriska och rasistiska arv och föreställningar som lever vidare i det svenska samhället, inklusive inom feminismen och inom solidaritetssamarbetet.

De historiskt ovan nämnda faktorerna och dem de facto obalanserade relationerna mellan den globala Nord och globala Syd har påverkat relationerna inom solidaritetssamarbetet. Ett uttryck för detta är att relationen mellan globala Nord och globala Syd i hög grad präglats av rollerna som "givare" och "mottagare" där inte bara ekonomiska och politiska strukturer har överförts utan även normer och värderingar. Vidare har globala Nord tagit sig tolkningsföreträde kring vad "utveckling" är, vilken typ av utveckling det syftas på, hur vägen dit ska se ut samt vem som ska "utvecklas". Denna maktasymmetri utnyttjas också i berättelsen om västvärldens fullkomlighet, som i sin tur förstärker och livnär nationalistiska tendenser genom att dra nytta av fördomar och osanningar kring globala Syd. Solidaritetssamarbeten har ofta förenats med villkor som gynnat givaren antingen ekonomiskt genom att det kopplats till specifika exportföretag eller politiskt genom att knyta vissa länder till sig som satellitstater, vilket stärkt givarlandets position inom världsordningen eller säkerhetspolitiskt. Det har också haft till följd att länder i globala Syd satts i en skuldfälla, vilket förstärker en redan ojämlik relation.

Institutioner såsom FN, Internationella Valutafonden (IMF) och Världsbanken (IBRD) har i stor utsträckning satt dagordningen för solidaritetssamarbeten. Feministiskt initiativ ställer sig kritiskt till hur framför allt Internationella valutafonden och Världsbanken genom olika strukturanpassningsprogram under lång tid har förstärkt och cementerat ojämlika maktordningar. Först på senare år har det antytts en vilja till dialog, deltagande processer och genusperspektiv från dessa institutioner.

Multi- och bilaterala organisationers utvecklingsarbete består oftast av stora program med flera aktörer som genomförs ovanifrån och sällan är i djupare dialog med de människor som är involverade. Feministiskt initiativ anser i princip att det är staten och folkrörelser som bör vara aktörer inom solidaritetssamarbete. Krav på respekt för mänskliga rättigheter måste ställas på såväl privata företag som på aktörer från det civila samhället och den offentliga sektorn. Allt solidaritetssamarbete bör präglas av transparens och ansvarsutkrävande av offentliga och privata aktörer.

Under en längre tid har solidaritetssamarbete präglats av att kortsiktigt genomdriva resultat genom detaljstyrda ramverk och som ska rapporteras kvantitativt. Erfarenhet och forskning visar att social förändring för ett rättvisare samhälle och förändring av ojämlika maktrelationer är långsiktiga processer och oftast svåra att mäta.

Internationellt solidaritetssamarbete kan inte utrota globala orättvisor, men rätt utformat och tydligt grundat i solidaritet kan solidaritetssamarbete bidra till att stärka marginaliserade människors handlingsutrymme utifrån ett intersektionellt perspektiv. Marginalisering sätter fokus på orättvis

fördelning av makt och resurser, och därmed behovet av feministisk omfördelningspolitik, erkännande och jämlik representation. Solidaritetssamarbete måste grundas i en intersektionell förståelse av lokala förhållanden och motsättningar, och stöd till normkritiskt arbete hos folkrörelser och civilsamhällsorganisationer ska prioriteras.

Rättvisa och rättigheter

Ett feministiskt internationellt solidaritetssamarbete fokuserar på social rättvisa utifrån principer om mänskliga rättigheter och utgår från ett rättighetsperspektiv till skillnad från ett så kallat behovsperspektiv. Det innebär att frågor som hållbara försörjningsmöjligheter; arbetsrättsliga frågor, i synnerhet för kvinnor och migrantarbetare inom den informella sektorn; rätt till sexuell och reproduktiv hälsa; samt bekämpning av genusbaserat våld och våld mot hbtq-personer är i fokus.

Fattigdom har sin grund i historiska faktorer, såsom kolonialism och roller inom den globala maktordningen samt faktorer baserade på klass, kön, ålder, ras, sexuell identitet och läggning samt funktionalitet. Fattigdom har inget med individuella förutsättningar att göra eller länders och regioners stadier i utveckling, utan en struktur och inte ett stadie i en utvecklingskedja baserat på individer. Fattigdom uppfattas och erfars olika hos kvinnor, unga, hbtq-personer och män, och därför måste också arbetet med att minska fattigdom ses och utformas i deltagande processer i sitt specifika sammanhang och kritiskt omvandla maktstrukturer.

Intersektionellt marginaliserade människors möjlighet till hållbar försörjning står i direkt relation till tillgången till samhällsinstitutioner och ekonomiskt och socialt deltagande i samhället. Att diskrimineras genom lagstiftning, sociala strukturer och normer gällande sin försörjning och ekonomi påverkar möjligheten till egenmakt och självständighet och är ett hinder för tillfredsställelsen av rättighetskonventionerna.

En faktor som leder till marginalisering framförallt på landsbygden är den begränsade möjligheten att kontrollera och äga mark och naturresurser. Detta drabbar ofta urfolk, daliter, afroättlingar och kvinnor. Dessa resurser kan ytterligare begränsas genom bristfällig tillgång till vatten, privatisering av utsäde, obefintligt jordbruksstöd, vacklande marknadspriser på jordbruksprodukter och klimatförändringar. På så vis äventyras överlevnaden för de som producerar livsmedel. Rätten till mark och naturresurser är en feministisk fråga utifrån insikten att huvuddelen av världens småjordbrukare är kvinnor, vilket fortfarande behöver synliggöras. Inom småjordbruk och den informella sektorn arbetar flest personer utan reglerade arbetsvillkor vilket gör att kvinnor, barn och migrantarbetare hör till de som är mest utsatta och oftast saknar formell anställning.

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) är en grundbult till egenmakt och i arbetet för lika rättigheter. Arbetet för SRHR utgår från allas rätt över sin egen kropp vilket inkluderar information och utbildning genom livet för att kunna göra egna val, samt tillgång till vård och behandling vid behov. Exempel på SRHR är sexualupplysning- och rådgivning, familjeplanering och förlossningsvård; vilket är rättigheter och välfärdsinsatser som begränsas eller fråntas människor utifrån normer, traditioner och strukturell makt. Tillgången till dessa rättigheter kan vara avgörande för människors överlevnad och deltagande i samhället. Arbetet för SRHR är ett arbete som väcker starkt politiskt motstånd och vi ser idag aktiva konservativa krafter exempelvis mot rätten till abort. Därför behövs det en fortsatt stark rörelse för att stötta frågor om SRHR både politiskt och finansiellt. Sverige behöver vara en tydlig röst för SRHR inom internationella institutioner och solidaritetssamarbete och verka för en implementering av de åtaganden som redan gjorts internationellt.

Arbetet mot våld behöver stärkas inom solidaritetssamarbetet. Våld är ett världsomfattande strukturellt problem baserat på missbruk av makt. Genusbaserat våld och våld mot hbtq- personer är rättighetsbrott och förstärker ojämlikheten och ojämställdheten i samhället. Alla människor har rätt till sin säkerhet, sin identitet och värdighet. Myndigheter, stater och internationella institutioner har ett ansvar att säkerställa dessa rättigheter. Våld förekommer på alla nivåer i samhället och frihet från våld är grundläggande för att åtnjuta andra rättigheter och möjligheter. Frihet från våld är därmed en nyckelfaktor för självbestämmande och bör prioriteras inom ett feministiskt solidaritetssamarbete.

Det demokratiska rummet

Tyvärr agerar inte alla regeringar för att säkerställa de mänskliga rättigheterna och skydda det demokratiska utrymmet. Det drabbar framförallt civila samhället, folkrörelser och röster som värnar demokratin däribland journalister och människorättsaktivister som hotas och riskerar sina liv. Samtidigt så ser vi att religiösa fundamentalister har stärkt sina positioner vilket har en stor effekt på framförallt kvinnors och minoritetsgruppers mänskliga rättigheter. Vi ser en stark tillbakagång och direkta hot mot feministiska, antirasistiska och hbtq-rörelser och röster. Den växande intoleransen i kombination med ökad fundamentalism ökar våldet i samhället. När ojämlikheten samtidigt ökar drabbas särskilt redan intersektionellt marginaliserade människor i alla aspekter av livet inkluderat utbildning, arbetsliv och sjukvård. I kombination med ett minskat demokratiskt utrymme hörs allt färre kritiska röster som motsätter sig ökad ojämlikhet.

Idag är det därför än viktigare att ge stöd och visa solidaritet över gränser till folkrörelser, civilsamhället och människorättsaktivister runt om i världen. Det är också viktigt att synliggöra och driva intersektionella maktanalyser för att visa varför dessa processer pågår och vad alternativten är. Vi välkomnar att regeringen ökar sitt stöd inom solidaritetssamarbete till arbete med mänskliga rättigheter och demokrati och till civilsamhällesorganisationer som arbetar med att globalt stärka demokratin.

Politik för Global Utveckling (PGU)

Svenskt solidaritetssamarbete kännetecknas internationellt av ett starkt rättighetsperspektiv, där Sverige ofta har drivit jämställdhet som ett grundläggande perspektiv och fråga. När PGU:n presenterades 2003 var Sverige först i världen med att skriva policier om hållbar utveckling. I enlighet med Politik för Global Utveckling (PGU) ska Sveriges policier för solidaritetssamarbete utgå från de berörda, det vill säga värderingar, mål och förmågor hos människor som lever i fattigdom. Dessutom ska solidaritetssamarbete utgå från ett rättighetsperspektiv. Dessa två perspektiv ska genomsyra alla politikområden och alla politikområden ska ha en samstämmighet, det vill säga bidra till målet av en hållbar global utveckling. Här finns stora brister och målkonflikter, bland annat när det gäller handelspolitik, vapenexport, Sveriges agerande i EU och Världshandelsorganisationen. De två senaste åren har regeringen återigen lagt fokus på PGU:n vilket är positivt, dock finns det mycket arbete med att förtydliga och agera på målkonflikterna samt stärka jämställdhetsanalyserna i synnerhet i skenet av en feministisk utrikespolitik.

Agenda 2030

Agenda 2030 har 17 hållbarhetsmål vilket i jämförelse med de åtta millenniemålen fångar fler dimensioner av de globala utmaningarna och stärker en holistisk syn på utveckling. Positivt är också att den innefattar alla världens länder. Sverige bör här ta en framträdande roll för att återigen stärka sin legitimitet som ett land som driver internationella rättvisefrågor. Processen att arbeta fram målen har varit mer inkluderande där en dialog med det civila samhället har ägt rum i större

utsträckning. Det är viktigt att den dialogen även fortsätter under implementeringen och i uppföljningen av de 169 indikatorerna varav 62 är direkt kopplade till jämställdhet.

Det är positivt att Agenda 2030 på nytt bekräftar de internationella deklARATIONER och konventioner som stater ska följa exempelvis CEDAW² och Kairoprotokollet³. Även att Platform for Action från Beijing konferensen lyfts fram igen – ett av de starkaste jämställdhetsdokument som antagits globalt i samband med FNs kvinnokonferens i Beijing 1995.

Det är ett framsteg att jämställdhet både genomsyrar flera mål och är ett eget mål samt att ytterligare mål att minska ojämlikhet från ett intersektionellt perspektiv lyfter maktrelationer i samhället. Avgörande för förändring är att hållbarhetsmålen implementeras fullt ut och att de faktiska prioriteringar också har jämställdhet och maktrelation i fokus. Genomförandet måste vara en process som inkluderar civila samhället och feministiska rörelser tillika att de 169 indikatorer också genomsyras av jämställdhetsaspekter. Grundläggande för genomförandet av målen är finansieringen som tyvärr fortfarande är oklar varför det är viktigt att många olika aktörer samverkar inom såväl stat, marknad som civilsamhället.

Feministisk forskning och kunskapsutveckling

Efter FN konferenserna under 1990-talet blev “mainstreaming” ett tydligt verktyg för att driva och genomföra antidiskriminerande och feministisk solidaritetssamarbete globalt. Det visade på en insikt om att maktfrågor måste analyseras och förändras på alla nivåer och inom alla sektorer i samhället. Mainstreaming har dock en baksida då mycket kunskap har reducerats till checklistor, förenklade förklaringar och stumma verktyg. Det har också inneburit att “alla ska kunna allt” och den djupa kunskapen som utvecklats under decennier av feministisk forskning ges mindre utrymme. Det är därför viktigt att forskning och solidaritetssamarbete med en intersektionell analys och praktik samt maskulinitet inom solidaritetssamarbete stärks.

1. Fi ska verka för att inleda en nationell avkoloniseringsprocess, vilket innebär att Sverige systematiskt ska studera kolonialismens följder för dagens samhälle, både beträffande den interna kolonialisering av Sápmi samt Sveriges del i de globala koloniala processerna, inte minst den transatlantiska slavhandeln.
2. Fi ska verka för att detaljstyrande policyvillkor som sätts av IMF eller andra finansiella institutioner inte ska utgöra villkor för internationellt solidaritetssamarbete och för skuldsanering och skuldlättnad.
3. Fi ska verka för att enprocentsmålet av BNI till solidaritetssamarbete uppfylls.
4. Fi ska verka för att prioritera hållbara försörjnings- och arbetsrättsliga frågor för intersektionellt marginaliserade människor. I synnerhet kvinnors och urfolks möjlighet till

² Konventionen om avskaffande av diskriminering av kvinnor (CEDAW) är ett internationell fördrag antaget 1979 av Förenta Nationernas Generalförsamling.

³ . Kairodeklarationen om de mänskliga rättigheterna i islam (CDHRI) är en deklARATION som medlemsstater inom den Islamiska konferensorganisationen (OIC) antog i Kairo, Egypten, 1990, och som fömedlar en muslimsk syn på mänskliga rättigheter och slår fast sharia som dess enda grund. CDHRI syfte sammanfattas som “en generell vägledning för medlemsstater [inom OIC] inom området av mänskliga rättigheter”.

- försörjning och att äga och kontrollera mark och naturresurser är centralt för tillgången till institutioner och socialt och ekonomiskt deltagande.
5. Fi ska verka för att kvinnors rättigheter till sexuell och reproduktiv hälsa blir en prioriterad fråga i svenskt engagemang i internationella organisationer och solidaritetssamarbete. Fri abort, preventivmedel och säkra födslar är centrala rättigheter för livmoderbärares hälsa och överlevnad.
 6. Fi ska verka för att fler länder väljer att inte tillämpa en samvetsklausul för vårdpersonal.
 7. Fi ska verka för att genusbaserat våld och våld mot hbtq-personer ses och ageras på som rättighetsbrott. Alla människor har rätt till sin säkerhet, sin identitet och värdighet. Myndigheter, stater och internationella institutioner har ett ansvar i att säkerställa dessa rättigheter.
 8. Fi ska verka för att solidaritetssamarbetet grundas i en intersektionell förståelse av lokala förhållanden och motsättningar, och prioritera stöd till normkritiskt arbete hos folkrörelser och civilsamhällesorganisationer .
 9. Fi ska verka för att folkrörelsernas och frivilligorganisationers kunskap och erfarenheter tas tillvara vid utformandet av solidaritetssamarbete, i Sverige såväl som i EU som globalt.
 10. Fi ska verka för att i EU öka stödet till och underlätta det civila samhällets roll inom global utveckling, inklusive genom ökat deltagande i beslutsprocesser.
 11. Fi ska verka för att regeringen ska öka sitt stöd inom solidaritetssamarbete till arbete med mänskliga rättigheter och demokrati och till civilsamhällesorganisationer som arbetar med att globalt stärka demokratin.
 12. Fi ska verka för att all utvecklingspolitik ska utgå från Politik för global utveckling och att målkonflikter såsom vapenexport, handelspolitik och mänskliga rättigheter ska lyftas fram och hanteras transparent. Fi ska verka för att PGU:s krav på samstämmighet genomsyrar arbetet hos alla aktörer som har del i svenskt solidaritetssamarbete.
 13. Fi ska verka för att internationellt solidaritetssamarbete byggs på deltagandeprocesser och långsiktighet och inte utifrån den så kallade resultatagendan.
 14. Fi ska verka för att humanitära insatser och katastrofbistånd måste genomsyras av ett intersektionellt perspektiv.
 15. Fi ska verka för att alla ambassader och kontor för solidaritetssamarbete har kompetens inom genus- och hbtq-frågor och antirasism, samt en handläggare som ansvarar för att jämställdhetsarbetet.
 16. Fi ska verka för en tydligare utvärdering av hur det genusperspektiv som ska genomsyra Sidas arbete efterlevs.
 17. Fi ska verka för att kostnader för flyktingmottagande inte ska tas från biståndsbudgeten; utan från andra budgetposter.
 18. Fi ska verka för att mer resurser går till feministisk forskning och kunskapsutveckling som ska användas inom solidaritetssamarbete för att förbättra maktanalys och praktik. Resurser ska också ökas till policy-plattformar och stärka länkar mellan forskningen och olika sektorer och grupper.

Q 2. Internationell handel

Den internationella handelns utveckling under senare år innebär att allt större mängder varor och tjänster omsätts. Följden blir ofta ökad ekonomisk tillväxt, men i handelns spår ökar också

miljöförstöring och den illegala handeln med vapen, människor och droger. Handel med människor drabbar främst kvinnor och barn, vilka i de allra flesta fall exploateras för sexuella ändamål. Frihandel sker idag inte på lika villkor och bidrar därför till bland annat miljöförstörelse och lönedumpning. De multinationella företagens makt ökar. De största företagen har större budget än flertalet stater. Feministiskt initiativ anser att det orimligt att företag ska kunna bedriva sin verksamhet helt oreglerat. Företag ska inte tillåtas arbeta utan hänsyn till miljö, hållbar utveckling och mänskliga rättigheter. För att fattigdom ska kunna bekämpas och de mänskliga rättigheterna värnas bör en global skatt på valutahandel införas. Skatteinkomsterna ska administreras av FN och användas till förmån för de människor som idag tvingas leva i fattigdom. En skatt på bara 0,1 procent på världens valutatransaktioner skulle generera 100 miljarder dollar per år. För att en global skatt ska bli effektiv krävs att skatteparadiserna förbjuds.

19. Fi ska verka för att den internationella handeln utvecklas till en rättvis handel, vilket inte den nyliberala "fria" handel nu står för. Multinationella företags ambitioner av marknadsdominans måste motverkas.
20. Fi ska verka för att Världshandelsorganisationen inte ska ha prioritet över de internationella miljöavtal som förhandlats fram inom ramen för FN-systemet, lokalt, regionalt och globalt.
21. Fi ska verka för att Systembolaget i alla sina upphandlingar tar hänsyn till producenters arbetsvillkor och att dessa kostnader tas med i beräkningarna för ett skäligt pris.
22. Fi ska verka för att reformera de skrivningar om immaterialrätt och patent som finns i internationella handelsavtal, med avsikt att underlätta billig produktion och handel med livsnödvändiga läkemedel.
23. Fi ska verka för att en Tobinskatt införs på internationella valutatransaktioner.
24. Fi ska verka för att förbjuda skatteparadis.

Q.3 Samarbete inom Norden

Ett gemensamt samarbete inom den nordiska regionen är av stor betydelse för att med framgång kunna föra upp feministiska analyser på den politiska dagordningen. Feministiskt initiativ anser att detta samarbete är ett viktigt forum för dialog och politikutveckling och att gemenskapen i Norden därför bör stärkas. Feministiskt initiativ vill också verka för att de baltiska länderna får ett ökat inflytande och deltagande i det nordiska samarbetet. Problem som rör sig över gränserna kräver gränsöverskridande politisk handling och gemensamt ansvar. Även nationella politiska beslut kan påverka utvecklingen inom regionen. Som ett exempel har sexturismen till de baltiska huvudstäderna ökat sedan Sveriges sexköpslag genomfördes.

25. Fi ska verka för ökat nordiskt-baltiskt samarbete och att jämställdheten fortsatt ska vara en central komponent i alla dessa länders politiska arbete.
26. Fi ska verka för att få våra nordiska grannländer att driva MR-frågor (mänskliga rättigheter) när det gäller rätten till asyl, att vidga asylrättens kriterier till att ta hänsyn till och skydda kvinnors, hbtq-personers samt etniska minoriteters rättigheter.
27. Fi ska verka för att ändringarna i äktenskapskonventionen, vilken ser över gemensamma bestämmelser om äktenskap, adoption och förmyndarskap, även avser lika rättigheter för hbtq-personers familjevillkor.

Proposition 21 – Ny text till kapitel R1 samt förflyttning av stycken som handlar om politik som Fi vill driva i EU till kapitel R2

För en feministisk politik, avsnitt R1. EU som institution och R2. Feministisk politik i EU

Uppdelningen i EU-programmet i ett kapitel om EUs institutioner (R1) samt ett kapitel om den politik som Fi vill driva i EU (R2) är mycket detaljerad och på vissa ställen inte konsekvent. Vi föreslår nya inledande stycken till R1 samt att de stycken som handlar om politik i R1 konsekvent flyttas till R2. Ett identiskt förslag lades fram på kongressen 2015 av Brysselkansliet och styrelsen yrkade då bifall till motionen. På grund av misstag i propositionsordningen eller misstag i presidiets protokollsanteckningar, så är det mycket oklart om propositionen antagits eller ej, och det har fått till konsekvens att motionen inte kunnat justeras in i partiprogrammet. Detta trots att vi är flera som minns att den röstades igenom. Vi lägger alltså fram den på nytt och hoppas att styrelsen vill lägga fram den som en proposition.

Partistyrelsen yrkar

Att kapitlet *R.1 EU som institution* i politikdokumentet *För en feministisk politik* ersätts med följande text plus stycket *jämställdhetsintegrering och jämställdhetsbudgetering inom organisationen* som bibehålls från gamla texten, samt

Att styckena *Den ekonomiska-monetära unionen EMU* samt *EUs inre marknad* under kapitel R1 flyttas till kapitel R2.

R1. EU som institution

Insyn, inflytande och demokrati

Genom Lissabonfördraget som trädde i kraft år 2009 har Europaparlamentet fått mer inflytande över EU:s lagstiftning, vilket är positivt ur demokratisynpunkt. Numera antas det mesta av EU:s lagstiftning av parlamentet och rådet gemensamt. Med Lissabonfördraget har också ett medborgarinitiativ införts som gör det möjligt för en miljon medborgare att uppmana kommissionen att lägga fram lagförslag.

Samtidigt har EU i och med Lissabonfördraget tagit ytterligare steg mot överstatlighet och centralisering. Europeiska rådet, den organisation inom EU som består av medlemsländernas stats- och regeringschefer och som bestämmer över EU:s allmänna politiska inriktningar och prioriteringar, lider fortfarande av en i praktiken total brist på insyn. Den institutionalisering av Europeiska rådet med en vald ordförande som infördes med det nya fördraget har ytterligare fjärrat Europeiska rådet från den ordinarie lagstiftande verksamheten. Den nya höga representanten med ansvar för utrikesfrågor och säkerhetspolitik som är kommissionär och representant för EU i utrikespolitiska frågor gör det enklare för EU att tala med en röst i utrikespolitiska frågor. Med denna nya funktion ökar samtidigt avståndet till den nationella nivån och bidrar till att EU-samarbetet får en statsliknande struktur, utan den demokratiska insyn som krävs för att det ska anses legitimt. .

Det demokratiunderskott som den Europeiska unionen lider av beror även på en allmän brist på transparens i EU:s institutioner. Det handlar om en brist på öppenhet men även en brist på relevant information för EU:s invånare att ta del av rörande hur EU fungerar, hur de beslut som fattas i EU

påverkar deras liv och hur de kan ha inflytande över dessa beslut. Ansvaret för detta ligger på EU:s institutioner och på medlemsstaterna, men även på de politiska partier i Europa som på olika sätt deltar i EU-samarbetet.

Det nya tillvägagångssätt att utse kommissionens ordförande, som prövades år 2014 då de politiska grupperna i Europaparlamentet utsåg varsin kandidat till posten och lät europavalet avgöra vilken av kandidaterna som skulle bli Europaparlamentets kandidat, ger i princip EU:s medborgare ökade möjligheter att ha inflytande över EU:s institutioner. Det är ett mera transparent tillvägagångssätt än det som hittills gällt då medlemsstaterna har tagit fram sin kandidat som de presenterat för parlamentets godkännande. Det nya tillvägagångssättet ställer dock höga krav på EU:s institutioner, medlemsländernas regeringar och de politiska partierna, både på Europainivå och nationell nivå, om att informera invånarna i EU om europavalets innebörd.

1. Fi ska verka för en ökad transparens, minskad överstatlighet och minskad centralisering i Europeiska unionens verksamhet.
2. Fi ska verka för att öka underrepresenterade gruppers tillgång till kunskap om och insyn i hur EU fungerar samt om hur EU:s invånare kan utöva inflytande över de beslut som fattas av EU.

EU:s institutioner och deras verksamhet

Kvinnor och minoritetsgrupper såsom unga, personer med funktionsvariation, hbtq-personer, och rasifierade personer är fortfarande underrepresenterade i samtliga av EUs organ och politiska beslutsprocesser. EUs åtgärder på detta område har varit otillräckliga och huvudsakligen varit begränsade till icke-bindande texter och åtaganden.

I sin verksamhet ska EU:s institutioner agera förebilder för medlemsstaterna, i synnerhet när det gäller antidiskriminering och lika rättigheter. En jämn könsfördelning ska eftersträvas i alla delar av organisationen. I de fall medlemsländerna föreslår kandidater till särskilda poster i EU:s institutioner, som när det gäller Europeiska kommissionens medlemmar, ska Fi verka för att länderna föreslår två kandidater av olika kön. Vid nomineringarna ska medlemsländerna också ta hänsyn till en jämlik representation utifrån ett intersektionellt perspektiv. Tjänstepersoner på alla nivåer i EU:s institutioner och ledamöter i Europaparlamentet, EU:s regionkommitté och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén bör få obligatoriska utbildningar i intersektionellt perspektiv.

Därtill behöver EU en fungerande mekanism för integrering av jämställdhet och likabehandling inom alla politikområden. Varje EU-institution bör ta fram en strategi för detta som anpassas till respektive roll i beslutsprocessen. När det gäller kommissionen bör den konsekvensanalys som görs av kommissionens alla förslag innehålla en särskild redogörelse för förslagens konsekvenser för jämställdhet och likabehandling samt i förslagen bör det framgå tydligt hur dessa aspekter beaktas. En enkel målsättning om att jämställdhet och likabehandling ska beaktas när förslaget genomförs kan aldrig vara tillräckligt för att tillgodose det kravet. En särskild jämställdhetsanalys bör alltid genomföras inför förslaget till EU:s budget. Ett aktivt övergripande ansvar för integrering av jämställdhet och likabehandling bör finnas på hög politisk nivå inom kommissionen. I parlamentet måste en ledamot i varje utskott ha ett särskilt ansvar för integrering av jämställdhet och likabehandling i det löpande arbetet. Därtill bör alla högre tjänstepersoner i EU:s institutioner och ledamöter i parlamentet, EU:s regionkommitté och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

få utbildning i metoder för integrering av jämställdhet och likabehandling i politik och i beslutsprocesser.

EU-institutionerna, Rådet och Europaparlamentet bedriver sina verksamheter i olika länder. Rådet och parlamentet har kompletta möteslokaler i både Bryssel, Belgien, och Luxemburg respektive Strasbourg, Frankrike. Rådet håller sina möten i Luxemburg under månaderna april, juni och oktober och Europaparlamentet flyttar sin verksamhet till lokalerna i Strasbourg under några dagar varje månad där parlamentet har sitt formella säte. Detta utgör ett flagrant slöseri med resurser som medför stora kostnader både i pengar och i miljökonsekvenser. Bara parlamentets mötesverksamhet i två olika länder beräknas föranleda en årlig merkostnad på 180 miljoner Euro och 19 000 ton i ökade koldioxidutsläpp.

Det är Europeiska rådet, bestående av stats- och regeringscheferna i EU:s medlemsländer, som beslutar var EU:s institutioner ska ha sina säten och var de ska bedriva sin verksamhet. Beslutet finns i ett protokoll till EU:s fördrag.

3. Fi ska verka för att Europaparlamentet liksom Rådet och Kommissionen ska ha sitt säte i Bryssel och att parlamentet och Rådet liksom Kommissionen ska bedriva all sin verksamhet där.
4. Fi ska verka för att det antas bindande texter för att främja jämställd representation i EUs institutioner.
5. Fi ska verka för att medlemsländerna för poster i EU:s institutioner som tillsätts genom nomineringar för varje post föreslår två kandidater av olika kön. Dessutom ska hänsyn tas till ett intersektionellt perspektiv med avseende på representation.
6. Fi ska verka för att tjänstepersoner på alla nivåer i EU:s institutioner samt medlemmar i Europaparlamentet, Regionkommittén och Ekonomiska och sociala kommittén får obligatoriska utbildningar i intersektionellt perspektiv och mänskliga rättigheter.
7. Fi ska verka för att det inrättas fungerande mekanismer för integrering av jämställdhet och likabehandling inom alla EU:s politikområden som följer genom hela beslutsprocessen.
8. Fi ska verka för att förslag till EU:s budget alltid genomgår en genomgripande analys utifrån jämställdhet och antidiskriminering.
9. Fi ska verka för att kommissionen på högsta politiska nivå tar ett aktivt ansvar för integrering av jämställdhet och likabehandling i sin verksamhet.
10. Fi ska verka för att högre tjänstepersoner vid EU:s institutioner och ledamöter i parlamentet utbildas i metoder för integrering av jämställdhet och likabehandling i politik och beslutsprocesser.

Proposition 22 – Ersättning/tillägg av stycket En aktiv jämställdhetspolitik i EU

För en feministisk politik, avsnitt R2. Feministisk politik i EU

Vi föreslår att stycket ”Jämställdhet i EU” under kapitel R2 i politikprogrammet ersätts med ett nytt mer utvecklat stycke med uppdaterade siffror om läget idag, och som tydligare förklarar vad EU har rätt att besluta om på jämställdhetsområdet, samt vad Fi vill driva på området genom konkreta kravpunkter.

Partistyrelsen yrkar

Att stycket ”Jämställdhet i EU” under kapitel R2 ersätts med följande text:

En aktiv jämställdhetspolitik

På jämställdhetsområdet har EU kompetens att lagstifta inom de arbetsmarknadspolitiska frågorna samt inom vissa delar av socialpolitiken. Sedan år 1976 har det funnits EU-lagstiftning mot diskriminering på grund av kön i arbetslivet. Därefter har det tillkommit lagstiftning om jämställdhet när det gäller social trygghet och pensioner, tillgång till service och tjänster, lagstiftning om mammaledighet samt om skydd för gravida arbetstagare.

Ändå är jämställdhetsfrågorna eftersatta i EU-politiken och i synnerhet på just de områden där EU har makt att påverka. Enligt kommissionens siffror för år 2015 låg kvinnors sysselsättning på 60 % jämfört med 70 % bland män. Löneskillnaden mellan kvinnor och män låg på 16 % och skillnaden när det gällde pensionsrättigheter var hela 39 %.

Kvinnor är inte rättvist representerade bland makthavare och beslutsfattare. I de största börsnoterade företagen i Europa var endast 23 % av styrelsemedlemmarna kvinnor i april år 2016. Bland Europas politiker var endast 29 % av parlamentsledamöterna kvinnor i maj 2016.

Enligt en rapport om våld mot kvinnor från EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA) som publicerades år 2014 hade 33 % av kvinnorna i EU:s 28 medlemsländer upplevt fysiskt våld efter 15 års ålder, mer än hälften hade blivit utsatta för sexuella trakasserier och fem procent hade blivit utsatta för våldtäkt.

Denna statistik redogör för en omfattande kränkning av de mänskliga rättigheterna för gruppen kvinnor inom EU.

Det följer av EU:s fördrag, som innebär att EU i all sin verksamhet ska undanröja bristande jämställdhet mellan kvinnor och män och främja jämställdhet. Enligt EU:s stadgar om de grundläggande rättigheterna ska jämställdhet mellan kvinnor och män säkerställas på alla områden. Med den utgångspunkten är EU:s institutioner och medlemsstaterna skyldiga att komma till rätta med denna situation även om EU inte kan besluta om bindande lagstiftning på alla de områden som berörs.

Kommissionens jämställdhetsstrategi för perioden 2010-2015 löpte ut utan att kommissionen antog en ny strategi för jämställdhetspolitiken. Detta skedde trots omfattande påtryckningar från både Europaparlamentet, medlemsländerna och det civila samhället. Från och med år 2016 styrs EU:s jämställdhetsarbete därför utifrån ett arbetsdokument som inte är antaget av kommissionen och som

inte är förankrat hos medlemsländerna och Europaparlamentet. Denna nedprioritering av jämställdhetsfrågorna lever inte upp till den ställning de har enligt EU:s fördrag. I praktiken innebär det att mänskliga rättigheter nedprioriteras på EU:s agenda.

Feministiskt Initiativ menar att jämställdhetsarbetet på EU-nivå bör prioriteras, och att , kommissionen tar jämställdhetsfrågorna på allvar och lägger fram en strategi som är fokuserad och som sätter politisk press på medlemsländerna att komma till rätta med diskrimineringen på grund av kön i EU.

EU:s jämställdhetsarbete måste ha tydliga politiskt förankrade målsättningar när det gäller kvinnors sysselsättning, lönegapet och pensionsgapet mellan könen samt tillgången till barnomsorg i medlemsstaterna. Jämställdhetsarbetet måste också innehålla åtgärder mot multipel diskriminering på arbetsmarknaden som drabbar kvinnor på grund av etnicitet, religion, sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck, funktionsvariation och ålder. De s.k. Barcelonamålen som EU:s medlemsländer kom överens om år 2002 inom ramen för EU:s förra tillväxtstrategi med målsättningen att 90 % av de barn som var äldre än tre år skulle ha tillgång till barnomsorg innan skolåldern år 2010 har inte uppfyllts på långa vägar. Effekterna av den lägre sysselsättningen bland kvinnor jämfört med män har negativa konsekvenser för kvinnors ekonomiska oberoende och i förlängningen för andelen kvinnor i pensionsåldern som lever i fattigdom. Det är viktigt att frågan om kvinnors sysselsättning och ekonomiska jämlikhet först och främst behandlas som en fråga om rättigheter och inte enbart som en potential för ökad tillväxt.

År 2008 lade kommissionen fram ett förslag om att uppdatera gällande lagstiftning om skydd för gravida arbetstagare där ledigheten förlängdes till 18 veckor. Då Europaparlamentet och rådet inte kunde enas om förslaget drogs det tillbaka av kommissionen under sommaren 2015. Kommissionen arbetar i nuläget på ett nytt förslag som har en bredare ansats än det tidigare med syftet att förbättra balansen mellan arbete och familjeliv. Fi Feministiskt initiativ anser att det finns behov av att reglera detta område på EU-nivå eftersom den begränsade möjlighet till föräldraledighet som finns i många EU-länder tvingar kvinnor att välja mellan arbete och föräldraskap. Det är dock viktigt att en sådan reglering skapar förutsättningar för båda föräldrarna att vara föräldralediga och att lagstiftningen inte försämrar redan väl fungerande eller fungerande system för föräldraledighet i medlemsländerna.

Under hösten 2012 lade kommissionen fram ett förslag om ett direktiv om könsbalans i bolagsstyrelser som fastställde ett mål om 40 % kvinnor i styrelserna för större börsnoterade företag. Feministiskt initiativ anser att direktivförslaget, som huvudsakligen beskriver hur tillsättningen av styrelseledamöter ska gå till och innehåller en regel om positiv särbehandling, är ett viktigt initiativ för att främja jämställdhet bland makthavare.

EU måste ta ett särskilt ansvar för att utrota våldet mot kvinnor. EU:s jämställdhetsarbete måste innehålla tydliga målsättningar på detta område och kommissionen bör ta fram ett förslag till EU-lagstiftning mot våld mot kvinnor som ska komplettera och stödja medlemsstaternas åtgärder på detta område. I februari år 2014 lade parlamentet fram ett initiativbetänkande med en sådan uppmaning.

Ett viktigt steg i arbetet på EU-nivå mot våld mot kvinnor är också att EU ansluter sig till Europarådets konvention mot våld mot kvinnor (Istanbulkonventionen), som i nuläget inte har skrivits under och ratificerats av alla medlemsländer. Om EU ratificerade konventionen skulle EU

även bli ansvarigt för att konventionen genomförs i medlemsländerna. Kommissionen lade fram ett sådant förslag i mars 2016.

1. Fi ska verka för att EU ska ha höga ambitioner med tydliga målsättningar när det gäller jämställdhet, med utgångspunkten att ökad sysselsättning bland kvinnor och att ekonomisk jämlikhet i första hand är fråga om mänskliga rättigheter och inte en potential till ökad tillväxt.
2. Fi ska verka för att jämställdhetsarbetet på EU-nivå tar hänsyn till multipla former av diskriminering och att åtgärderna för jämställdhet tar hänsyn till livsvillkor för olika grupper av kvinnor.
3. Fi ska verka för att de s.k. Barcelonamålen om tillgången till barnomsorg i EU:s medlemsländer som beslutades inom ramen för Lissabonstrategin ska fortsätta att gälla.
4. Fi ska verka för EU-lagstiftning om föräldraledighet för två eller fler föräldrar som dock inte försämrar väl fungerande system för föräldraledighet i de medlemsländer där sådan lagstiftning redan finns
5. Fi ska verka för EU-lagstiftning för att öka andelen kvinnor i bolagsstyrelser
6. Fi ska verka för EU-lagstiftning mot våld mot kvinnor och att EU ansluter sig till Europarådets konvention om våld mot kvinnor (Istanbulkonventionen).

Proposition 23 – Möjlighet till större styrelse

Stadgar för Feministiskt initiativ, §10 Föreningsstyrelsen

Styrelsens arbete är väldigt krävande och valberedningens utvärderingen med sittande styrelse visar att flera vill se en större styrelse. Vi vill att det i stadgarna ska vara möjligt att ha en större styrelse så att kommande valberedningar och kongresser ska ha möjlighet att föreslå detta om de bedömer det som lämpligt. Som en konsekvens av denna stadgeändring krävs också att vi ökar kravet på hur många styrelseledamöter som måste vara närvarande för att styrelsen ska vara beslutsmässig.

Partistyrelsen yrkar

Att ersätta texten: "Föreningsstyrelsen består av minst elva (11) och högst femton (15) ledamöter" med följande text: "Föreningsstyrelsen består av minst elva (11) och högst tjugo (21) ledamöter"

Att ersätta texten: "Föreningsstyrelsen är beslutsmässig om fem (5) av styrelsens ledamöter är närvarande." med texten: "Föreningsstyrelsen är beslutsmässig om en tredjedel (1/3) av styrelsens ledamöter är närvarande."

Proposition 24 – Flexibilitet vid reservintag till styrelsen

Stadgar för Feministiskt initiativ, §10 Föreningsstyrelsen

Styrelsen arbetar idag väldigt rollbaserat där många olika kompetenser är nödvändiga i styrelsen så som olika politiska kompetenser, ledarskap, kommunikation, kassör med mera. Det måste finnas människor i styrelsen som kan alla de olika uppgifter som styrelsen ansvarar för. Om alla med erfarenhet av till exempel kassörsarbete hoppar av är det viktigt för styrelsen att kunna få in en reserv som kan ta sig an dessa uppgifter. Därför föreslår vi att styrelsen, med stöd av valberedningen, får ansvar för att välja vilken av de 6 första på reservlistan, som ska beredas plats i styrelsen där hänsyn tas till den kompetens, som styrelsen genom avgång, gått miste om. Intentionen är att styrelsen ska sträva efter att välja den första reserven, men inte vara låst vid det.

Partistyrelsen yrkar

Att ersätta texten:

”Vid avsägelse eller frånfälle av övrig ledamot i föreningsstyrelsen under mandatperiod ersätts denna av den kandidat som fick flest röster av de icke invalda kandidaterna vid senaste kongressen.”

med följande text:

”Vid avsägelse eller frånfälle av övrig ledamot i föreningsstyrelsen under mandatperiod ersätts denna av en av de sex (6) kandidater som fick flest röster av de icke invalda kandidaterna vid senaste kongressen.”

Proposition 25 – Stadgeändring för att tillåta separatistiska tematiska medlemsgrupper

Stadgar för Feministiskt initiativ, §11 Medlemsgrupper

Vi vet att separatistiska grupper kan skapa trygghet samt ge medlemmar styrka. Därför vill vi att våra stadgar möjliggör för separatistiska tematiska medlemsgrupper. Nuvarande krav för att få bilda medlemsgrupp är att den ska vara öppen för alla medlemmar i Feministiskt initiativ, vilket omöjliggör organisering i separatistiska medlemsgrupper.

Det är viktigt att alla medlemmar i Feministiskt initiativ har möjlighet att engagera sig i och påverka våra politiska frågor. Men det är också viktigt att lyssna in när det finns behov av separatistiska mötesplatser för att skapa trygga rum åt särskilt utsatta grupper.

Med de föreslagna stadgeändringar nedan kan separatistiska tematiska grupper bildas som är öppna för alla medlemmar som identifierar sig med den aktuella gruppen.

Partistyrelsen yrkar

Att tillägga kursiverad fetad text i nedanstående utdrag från stadgarna.

11.2 BILDANDE AV MEDLEMSGRUPP

En medlemsgrupp bildas på initiativ av en eller flera medlemmar. Tematisk medlemsgrupp ska godkännas av föreningsstyrelsen. Geografisk medlemsgrupp ska godkännas av avdelningsstyrelse eller, i områden som inte omfattas av avdelning, av föreningsstyrelsen. Vid bildandet av en medlemsgrupp ska alla berörda medlemmar informeras.

För att en medlemsgrupp ska godkännas av avdelningsstyrelse eller föreningsstyrelse ska den:

- vara öppen för alla medlemmar i Feministiskt initiativ ***som identifierar sig med målgruppen***
- bestå av minst tre (3) medlemmar
- ha ansvarig kontaktperson.

En medlemsgrupps organisation, stadga och verksamhet får inte bryta mot denna stadga eller mot föreningens plattform.

11.3 MEDLEMSGRUPPS RÄTTIGHETER OCH SKYLDIGHETER

Medlemsgrupp har rätt att fatta beslut i frågor som rör den egna gruppens arbete och verksamhet. Medlemsgrupp kan inte fatta beslut om att delta i val till kommun-, region- eller landstingsfullmäktige.

Geografisk medlemsgrupp ska fortlöpande informera sina medlemmar om gruppens verksamhet. Geografisk medlemsgrupp kan ta initiativ till att bilda kommunförening eller avdelning.

Tematisk medlemsgrupp ska fortlöpande informera alla Feministiskt initiativs medlemmar om sin verksamhet och inbjuda personer ***som identifierar sig med målgruppen*** till att delta i den.

Medlemsgrupp som inte följer eller aktivt motarbetar Feministiskt initiativs stadga eller syfte kan fråntas medlemsgruppsstatus av föreningsstyrelsen.

Proposition 26 – Revidering av stadgar avseende medlemsgrupper, kommunföreningar och avdelningar

Stadgar för Feministiskt initiativ, §12-§14

För att förenkla för medlemmar och organisationsenheter att förstå hur medlemsgrupper, kommunföreningar och avdelningar bildas och vilket ansvar de har behöver stadgarna förändras

Partistyrelsen yrkar

Att texten nedan ersätter paragraferna §12 -§14 I föreningens stadgar

§ 12 Kommunföreningar

En kommunförening är en geografiskt avgränsad sammanslutning som omfattar en kommun. Endast en kommunförening kan omfatta samma kommun. Alla medlemmar som till det nationella medlemsregistret anmält adress i den aktuella kommunen är medlemmar i kommunföreningen.

12.1 BILDANDE AV KOMMUNFÖRENING

Kommunförening kan bildas på två sätt: på initiativ av geografisk medlemsgrupp eller på initiativ av avdelning. Kommunförening bildas med syfte att driva kommunpolitiska frågor och delta i val till kommunfullmäktige.

12.1.1 *Kommunförening som bildas på initiativ av geografisk medlemsgrupp ska godkännas av avdelningsstyrelsen eller, i område som inte omfattas av avdelning, av föreningsstyrelsen. Sådan kommunförening ska ha en styrelse bestående av minst tre (3) ledamöter.*

Ett konstituerande möte ska hållas. Kallelse ska skickas till alla medlemmar i Feministiskt initiativ som till det nationella medlemsregistret anmält adress i den aktuella kommunen. Kallelse till medlemsmöte ska skickas per e-post, eller per post om medlem inte anmält e-postadress. Kallelse ska nå medlemmarna minst tre (3) veckor före mötet.

Vid det konstituerande mötet ska följande punkter behandlas:

- Mötets öppnande
- Val av mötesordförande, mötessekreterare, två justerare tillika rösträknare
- Fråga om mötets stadgeenliga utlysande
- Konstituerande av kommunförening samt antagande av namn
- Antagande av stadgar för kommunföreningen
- Val av kommunföreningsstyrelse
- Val av revisorer
- Val av valberedning
- Val av firmatecknare
- Övriga frågor
- Mötets avslutande

Stadgar ska utgå från de ramstadgar som föreningsstyrelsen godkänt. Stadgar och protokoll från det konstituerande mötet skickas till avdelningsstyrelse eller, i län eller regioner som inte omfattas av avdelning, till föreningsstyrelsen för godkännande av kommunföreningen.

Kommunföreningens styrelse ansvarar för att bilda en ideell förening.

12.1.2 Kommunförening som bildas på initiativ av avdelning ska ha en samordningsgrupp och en kontaktperson.

Kommunförening inom avdelning kan välja att konstituera sig i efterhand, enligt förfarandet i 12.1.1.

12.2 KOMMUNFÖRENINGENS UPPGIFTER

Kommunföreningens uppgifter är att:

- anordna regelbundna medlemsaktiviteter, eller överse att medlemsgrupper i kommunen anordnar sådana
- informera kommunens medlemmar om kommunföreningens verksamhet
- utveckla och fatta beslut om kommunal politik baserad på partiets politiska handlingsprogram
- driva kommunpolitiska frågor
- samarbeta med övriga kommunföreningar i området och med den avdelning som omfattar området.
- delta i val till kommunfullmäktige.

Kommunföreningen ska utforma sin verksamhet i enlighet med denna stadga, kongressens beslut och föreningens plattform.

§ 13 Avdelningar

En avdelning är en geografiskt avgränsad sammanslutning som omfattar ett län eller en region. Endast en avdelning kan omfatta samma (eller delar av samma) geografiska område. Alla medlemmar som till det nationella medlemsregistret anmält adress i det aktuella området är medlemmar i avdelningen.

13.1 BILDANDE AV AVDELNING

En avdelning bildas på initiativ av en eller flera medlemsgrupper. Avdelning bildas med syfte att driva landstings- eller regionspolitiska frågor och delta i val till landstings- eller regionfullmäktige.

Medlemmar som vill bilda avdelning ska innan bildandet konsultera medlemsgrupper och kommunföreningar i aktuellt område. En avdelning ska ha en avdelningsstyrelse bestående av minst tre (3) ledamöter.

Ett konstituerande möte ska hållas och därefter kan avdelningen godkännas av föreningsstyrelsen. Kallelse ska skickas till alla medlemmar i Feministiskt initiativ som till det nationella medlemsregistret anmält adress i det aktuella området. Kallelse ska skickas till regionens samtliga medlemmar per e-post, eller per post om medlem inte anmält e-postadress. Kallelse ska nå medlemmarna minst tre (3) veckor före mötet.

Vid det konstituerande mötet ska följande punkter behandlas:

- Mötets öppnande
- Val av mötesordförande, mötessekreterare, två justerare tillika rösträknare
- Fråga om mötets stadgeenliga utlysande
- Konstituerande av avdelning samt antagande av avdelningsnamn
- Antagande av stadgar för avdelningen
- Val av avdelningsstyrelse

- Val av revisorer
- Val av valberedning
- Val av firmatecknare
- Övriga frågor
- Mötets avslutande

Stadgar ska utgå från de ramstadgar som föreningsstyrelsen godkänt. Stadgar och protokoll från det konstituerande mötet skickas till föreningsstyrelsen för godkännande av avdelningen. Detta beslut ska konfirmeras av närmast påföljande kongress.

Avdelningsstyrelsen ansvarar för att bilda en ideell förening.

13.2 AVDELNINGENS UPPGIFTER

Avdelningens uppgifter är att:

- informera områdets medlemmar om avdelningens verksamhet
- anordna regelbundna medlemsaktiviteter, eller överse att avdelningens medlemsgrupper och kommunföreningar anordnar sådana.
- samordna arbetet mellan de medlemsgrupper och kommunföreningar som verkar i avdelningens område.
- godkänna nya kommunföreningar och medlemsgrupper som bildas inom avdelningens område.
- Meddela föreningsstyrelsen organisatoriska förändringar som sker inom avdelningens område.
- utveckla och fatta beslut om regional politik, i samråd med de medlemsgrupper som verkar i avdelningens område.
- driva regionpolitiska frågor.
- delta i val till landstings- eller regionfullmäktige.

Avdelningen ska utforma sin verksamhet i enlighet med denna stadga, kongressens beslut och föreningens plattform.

I det fall en avdelning inte kan uppfylla stadgarnas krav på verksamheten äger föreningsstyrelsen rätt att besluta om tillfällig förvaltning.

§ 14 Unga feminister

Unga feminister är en egen organisation, med egen verksamhet, som inom Feministiskt initiativ fungerar som en tematisk medlemsgrupp.

14.1 MEDLEMSKAP I UNGA FEMINISTER

Unga feminister fastställer villkoren för medlemskap i den egna organisationen. Medlem i Fi som uppfyller dessa krav blir medlem genom att anmäla sitt intresse.

Unga feminister kan ha medlemmar som inte betalar medlemskap till Fi. Sådan medlem räknas inte som medlem i Feministiskt initiativ, äger inte rösträtt vid kongress, årsmöte eller liknande beslutande möten, och kan inte utnyttja förmåner som kommer Fi:s medlemmar till del.

14.2 UNGA FEMINISTERS RÄTTIGHETER OCH SKYLDIGHETER

Unga feminister och Feministiskt initiativ strävar efter att samarbeta på både regional och nationell nivå och att arrangera verksamhet tillsammans.

Unga feminister har rätt att fatta beslut i frågor som rör den egna gruppens arbete och verksamhet. Unga feminister kan inte fatta beslut om att delta i val till kommun-, region- eller landstingsfullmäktige.

Unga feminister ska fortlöpande informera både sina egna medlemmar och samtliga Feministiskt initiativs medlemmar om sin verksamhet och inbjuda till att delta i den. Unga feminister ska också informera de av sina medlemmar som inte är medlemmar i Feministiskt initiativ om Fi:s verksamhet och möjligheten att bli medlem i Fi.

Proposition 27 – tillägg till stadgar gällande förtroendevaldas skyldigheter

Stadgar för Feministiskt initiativ, §15 Parlamentariska initiativ

När Feministiskt initiativ över en natt tog plats i 13 kommuner samt i Europaparlamentet uppstod frågor om både budget och arbetsgivaransvar som var nya för organisationen och som det i många fall inte fanns en beredskap för att hantera. Under de två år som gått sedan F! tog plats har man behövt lösa stora frågor om budget och arbetsgivaransvar i kommunerna och i Bryssel. Detta har till största del skett under avsaknad av gemensamma riktlinjer eller stöd i stadgar eller andra styrdokument. Det finns ett stort behov av tydligare vägledning i hur dessa frågor ska lösas på ett bra sätt för att uppnå fungerande, hållbara och trygga arbetsplatser i vår organisation. Det är också ett viktig led i att stärka transparensen och demokratin inom organisationen och att visa utåt att F! är en organisation som lever som den lär.

Som det ser ut idag ställs det inga krav på arbetsgivarkunskaper hos förtroendevalda politiker som får möjlighet att anställa personal. Vi ser inte någon anledning att införa ett sådant krav eftersom huvudfokus vid val av kandidat bör vara personens förmåga att representera partiet och väljarna. Dock anser vi att det skulle vara till stort stöd för både de förtroendevalda, samt för tjänstemän inom organisationen, om det fanns grundläggande riktlinjer för hur relationen mellan arbetsgivare och arbetstagare ska fungera. Detta t.ex. genom att ansluta sig till arbetsgivarorganisationer. Vår organisation ska kunna klargöra förväntningar och ge tydliga svar vid rekrytering till de olika uppdragen, för att vara en trygg arbetsplats med en bra arbetsmiljö och arbetsvillkor, samt kunna attrahera och behålla kompetent personal inom partiet.

Vidare saknas det interna regler och riktlinjer för redovisning av budgetmedel som förtroendevalda politiker förfogar över för sin verksamhet. Oftast följer en redovisningsplikt av de regler och riktlinjer som finns i den organisation som tillhandahåller medlen, och dessa riktlinjer är oftast tillräckliga. Men i vissa fall saknas redovisningskrav för sådana medel, vilket är fallet för t.ex. vissa budgetposter som ledamöter i Europaparlamentet förfogar över. För sådana fall bör det tydligt framgå av stadgarna vilka grundläggande krav som F! har på redovisning och transparens inom den egna organisationen. Det är även viktigt att klargöra vissa grundläggande förutsättningar för hur sådana budgetmedel får disponeras. Dessa tillägg till stadgarna behövs för att värna om förtroendet för vår organisation, både internt och externt, och för att säkerställa att det råder en god ordning kring de medel som våra förtroendevalda politiker förfogar över.

Partistyrelsen yrkar

Att följande stycke läggs till i stadgarna under §15. Parlamentariska initiativ:

15.4 Förtroendevaldas skyldigheter

Förtroendevald som förfogar över en budget för sin verksamhet ska föra en bokföring över intäkter och utgifter. Denna bokföring ska vara tillgänglig för Feministiskt initiativs styrelse och den ska kunna redovisas offentligt. Dessa skyldigheter gäller även om den som ställer budgeten till förfogande inte kräver det. Medel som är avsedda att användas för den förtroendevaldas verksamhet får under inga omständigheter brukas för den förtroendevaldas privata konsumtion och ska återbördas om de inte förbrukas. Detta gäller budgetmedel som tillhandahålls av F! eller av en annan organisation, t.ex. den organisation där den förtroendevalda är verksam.

Förtroendevald som genom sitt uppdrag är arbetsgivare eller innehar en arbetsgivarliknande ställning, ansvarar för att personalen arbetar under sådana villkor som följer av svensk arbetsrätt. Feministiskt initiativ ska tillhandahålla utbildning om grundläggande arbetsrätt för förtroendevalda som har arbetsgivaransvar. Om arbetsplatsen inte finns på den svenska arbetsmarknaden ska dessa villkor bestämmas i avtal mellan den förtroendevalda, personalen och partistyrelsen.

Proposition 28 – Längre tid för motionsbehandling

Stadgar för Feministiskt initiativ, §16 Kongress

Enligt nuvarande stadgar ska motioner till kongressen skickas till partistyrelsen senast 6 veckor före kongressen. Kongressdeltagare ska få kongresshandlingarna senast 1 vecka före kongressen. Detta innebär flera demokratiska problem. För det första har styrelsen för kort tid på sig att behandla motionerna. Det riskerar att leda till att motioner inte behandlas så ingående av styrelsen som det skulle behövas, för att ge ett så bra underlag som möjligt till kongressen. För det andra har kongressdeltagarna för kort tid på sig att läsa in sig på och diskutera handlingarna. Det är angeläget att deltagarna kan diskutera motioner, och styrelsens svar på dem, med sina lokalgrupper och avdelningar. Dels för att bli så insatta som möjligt i frågorna, dels för att uppnå en större förankring genom att även medlemmar, som inte deltar på kongressen, får möjlighet att ta del av och ta ställning till motionerna och styrelsens svar på motionerna.

Partistyrelsen yrkar

Att följande text i stadgarna §16 Kongress:

”Motioner till kongressen ska, för att kunna tas upp till behandling, skriftligen lämnas till styrelsen senast sex (6) veckor före kongressen. Handlingar ska vara kongressdeltagare tillhanda en (1) vecka innan kongressen. Motionsrätt på kongressen har den medlem som senast 30 dagar innan kongressen betalt medlemsavgift.”

ersätts med:

”Motioner till kongressen ska, för att kunna tas upp till behandling, skriftligen lämnas till styrelsen senast **tolv (12)** veckor före kongressen. Handlingar ska vara kongressdeltagare tillhanda **fyra (4)** veckor innan kongressen. Motionsrätt på kongressen har den medlem som senast **tolv (12)** veckor innan kongressen betalt medlemsavgift.”

Att följande konsekvensändring görs i stadgarna §16 Kongress:

“Kallelse till ordinarie kongress sker genom skriftlig kallelse senast tio (10) veckor före kongress.”

ersätts med:

“Kallelse till ordinarie kongress sker genom skriftlig kallelse senast **sexton (16)** veckor före kongress.”

Proposition 29 – större representation på kongress

Stadgar för Feministiskt initiativ, §16 Kongress

I den nuvarande utformningen av ombudsförfarande utgörs ett mycket stort antal av kongressombuden av representanter från Sveriges storstäder. Genom att utöka minsta antalet ombud per avdelning, strävar vi efter att uppnå en större spridning.

Av stadgan framgår också att det ska eftersträvas en god geografisk spridning vid val av kongressombud, men det ger inte tillräcklig vägledning vid val av ombud. Det är viktigt att vi även tar hänsyn till representation av andra slag; så som funktionsvariationer, rasifiering, hbtq, ålder, klass och andra perspektiv, vid val av ombud för att eftersträva att leva upp till den intersektionella kärnan i vår politik.

Partistyrelsen yrkar

att följande stycke i §16 Kongress:

Rösträtt på kongressen har maximalt 400 personer som är kongressombud. Ombuden fördelas mellan avdelningarna i proportion till medlemsantalet vid närmast föregående hel- eller halvårsskifte. Varje avdelning ska representeras av minst 5 ombud. Kongressombuden väljs av avdelningarna vid medlemsmöte. Det ska eftersträvas god geografisk spridning bland ombuden. Avdelningsstyrelse kan besluta om att valet förrättas digitalt. Valordning fastställs av föreningsstyrelsen. I områden där det inte finns en avdelning utser föreningsstyrelsen kongressombud i samråd med medlemsgrupper/kommunföreningar i området. Tematiska medlemsgrupper inklusive Unga feminister får utse minst två (2) ombud per grupp. ersätts med:

Rösträtt på kongressen har maximalt 400 personer som är kongressombud. Ombuden fördelas mellan avdelningarna i proportion till medlemsantalet vid närmast föregående hel- eller halvårsskifte. Varje avdelning ska representeras av **minst 8** ombud. Kongressombuden väljs av avdelningarna vid medlemsmöte. En god geografisk spridning **och ett intersektionellt förhållningssätt ska tillämpas vid val av** ombud. Avdelningsstyrelse kan besluta om att valet förrättas digitalt. Valordning fastställs av föreningsstyrelsen. I områden där det inte finns en avdelning utser föreningsstyrelsen kongressombud i samråd med medlemsgrupper/kommunföreningar i området.

Tematiska medlemsgrupper inklusive Unga feminister får utse minst två (2) ombud per grupp.

Proposition 30 – Anställda som ombud

Stadgar för Feministiskt initiativ, §16 Kongress

Idag står det i våra stadgar att anställda inte kan bli valda som ombud till våra kongresser. I ett parti som F! behövs det ofta anställda personer som delar vår värdegrund. F! kommer att behöva anställa fler och fler. Vi vill inte att våra medlemmar, aktiva eller politiker ska behöva välja mellan en anställning inom F! och partipolitiskt engagemang.

Partistyrelsen yrkar

Att följande mening i §16 Kongress:

Anställda, centralt eller lokalt, och ledamöter i föreningsstyrelsen kan inte väljas till ombud vid kongress.

Ersätts med:

Ledamöter i föreningsstyrelsen kan inte väljas till ombud vid kongress.

Proposition 31 – Talespersoner närvaro-, yttrande- och förslagsrätt på kongress

Stadgar för Feministiskt initiativ, §16 Kongress

Idag står det inget om talespersoners närvaro- eller yttranderätt på kongress i våra stadgar. Det innebär att våra talespersoner inte automatiskt får möjligheten att yttra sig samt berikas av våra kongressdiskussioner och politikutveckling. Detta riskerar att påverka den politik de sedan ska föra. Dessutom är det av vikt för demokratin att våra ombud får chansen att personligen lära känna våra talespersoner och få en nära kontakt till de som är partiets röst utåt inom specifika frågor. Det handlar om kvalitativa dimensioner av demokratin.

Partistyrelsen yrkar

Att följande stycke i §16 Kongress:

Rätt att delta vid kongress har, utöver kongressombuden, följande personer: riksdagsledamöter eller skuggriksdagsgruppens ordinarie ledamöter och EU-parlamentariker; föreningsstyrelsen, valberedningen och revisorer; funktionärer, observatörer och särskilt inbjudna gäster. Yttranderätt och förslagsrätt har, utöver kongressombuden, följande personer som deltar vid kongress: riksdagsledamöter eller skuggriksdagsgruppens ordinarie ledamöter och EU-parlamentariker samt kandidater till riksdagen och EU-parlamentet; föreningsstyrelsen, valberedningen och revisorer. För val till partiledare, partisekreterare, ledamöter i styrelsen, revisorer och valberedning och i eventuellt andra kongressfrågor, kan föreningsstyrelsen besluta om att valet förrättas digitalt och att alla medlemmar har rösträtt.

ersätts med

Rätt att delta vid kongress har, utöver kongressombuden, följande personer: riksdagsledamöter eller skuggriksdagsgruppens ordinarie ledamöter, **talespersoner** och EU-parlamentariker; föreningsstyrelsen, valberedningen och revisorer; funktionärer, observatörer och särskilt inbjudna gäster. Yttranderätt och förslagsrätt har, utöver kongressombuden, följande personer som deltar vid kongress: riksdagsledamöter eller skuggriksdagsgruppens ordinarie ledamöter, **talespersoner** och EU-parlamentariker samt kandidater till riksdagen och EU-parlamentet; föreningsstyrelsen, valberedningen och revisorer. För val till partiledare, partisekreterare, ledamöter i styrelsen, revisorer och valberedning och i eventuella andra kongressfrågor, kan föreningsstyrelsen besluta om att valet förrättas digitalt och att alla medlemmar har rösträtt.

Proposition 32 – Större valberedning

Stadgar för Feministiskt initiativ, §17 Valberedningen

Valberedningen är en väldigt inflytelserik och viktig grupp. Samtidigt växer partiet enormt och nomineringarna ökar. Valberedningen behöver därför vara en större grupp för att kunna göra sitt arbete. Vi yrkar på minst 9 ledamöter samt ha reserver likt föreningsstyrelsen istället för suppleanter. Vi yrkar även att det tas bort att valberedningens ska "bereda valen och förorda kandidater till (...) valberedningskommittén" då det dels inte bör vara valberedningens uppgift och dels redan står i stadgarna att "Föreningsstyrelsen ska bereda val av valberedningskommitté" (§17, stycke 5).

Partistyrelsen yrkar

Att ersätta texten: "Valberedningen ska bestå av sju (7) ordinarie ledamöter och fyra (4) suppleanter." med följande text "Valberedningen ska bestå av minst nio (9) ordinarie ledamöter."

Att i slutet på andra stycket stryka texten: "samt till valberedningskommitté."

Att i sista stycket ersätta ordet "suppleant" med "reserv"

Proposition 33 – Förtroendevalda ska genomgå studiecirkel i antirasistisk feminism

Stadgar för Feministiskt initiativ, §19 Förtroendevalda

Vi är ett antirasistiskt feministiskt parti och därmed är antirasism en av våra grundpelare. Det finns dimensioner av rasism som än idag inte erkänns utan som nonchaleras och osynliggörs. Bland annat kopplingen mellan majoritetssamhällets privilegier och dess konsekvenser för alla som inte ingår i den.

Som antirasistiska feminister behöver vi stå väl rustade och trygga i vår ideologiska plattform och vi behöver därför alla verktyg för att möta den politiska utveckling som sker i samhället idag när nationalismen och rasismen växer.

Därför ska alla förtroendevalda genomföra en studiecirkel i antirasistisk feminism. Utbildningen ska ge nödvändiga verktyg till att kritiskt granska oss själva och vår organisation samt öppnar dörren till ny kunskap kring antirasism, ett ämne som är under ständig utveckling. På så vis garanterar vi internutbildning och utveckling bland de av oss som innehar en maktposition.

Fi har även en intersektionell handlingsplan som behöver förmedlas till samtliga förtroendevalda för att omsättas i praktiken och vara ett levande dokument. Därför ska förtroendevalda även ha fått kännedom om handlingsplanens existens och gå igenom den.

Våra förtroendevalda har på olika nivåer fått ett förtroende av våra medlemmar och detta förtroende behöver förvaltas. Kontinuerlig kunskapsutveckling och folkbildning är ett förhållningssätt som vi bör bejaka inom vårt parti.

Partistyrelsen yrkar

Att införa en ny §19 ”Förtroendevalda” med texten:

”Förtroendevalda på kommunal-, regional- och riksnivå ska genomgå partiets studiecirkel i antirasistiskt feminism. Denna förväntas slutföras inom sex månader från det datum de blivit valda. Förtroendevalda på kommunal-, regional- och riksnivå ska tillämpa partiets intersektionella handlingsplan i sitt arbete.“

Proposition 34 – Policydokument: Partiavgift

Partistyrelsen yrkar

Att policydokumentet ”Partiavgift” antas av kongressen, och att kongressen därmed väljer att införa frivillig partiskatt som norm för våra politiker.

Policydokument: Partiavgift

Bakgrund

Kongressen 2015 beslutade att enligt motion 17 tillsätta en arbetsgrupp som skulle arbeta fram en modell för partiavgift. Arbetsgruppen har kartlagt de andra partierna, samtalat med medlemmar och bollat frågeställningar med styrelsen.

Partiavgift är en mångbottnad fråga och förslaget grundar sig i följande överväganden:

- **Uppdragets utsatthet**

Att ha ett uppdrag för F! inom kommun, riksdag eller EU-nivå är ett krävande jobb som på många sätt skiljer sig från ett vanligt lönearbete. Uppdraget bär en på dygnet runt, och rollen som representant för partiet ställer krav på stor tillgänglighet, det innebär hög arbetsbelastning och en behöver hantera svåra frågor och situationer. Till det kommer risken att utsättas för hot och hat av antifeminister, rasister och motståndare till partiet. En god privatekonomi kan underlätta andra delar av livet, vilket gör att en orkar mer.

- **Vi gör det tillsammans**

En förutsättning för våra politiker att göra ett bra jobb är det gemensamma arbete som görs av hela den rörelse som är F!. Där bidrar både ideella och arvoderade personer. Att en specifik person får arvode för sammanträden beror på mångas samlade ansträngningar, deras egna och alla partikamrater i och utanför de parlamentariska församlingarna. Därför bör det också finnas en viss fördelning av arvoden mellan den förtroendevalda och partiet. Denna solidaritetsanda är nödvändig för att vi ska kunna bära och stötta varandra, men också för att partiet ska stå enat.

- **Partiets finansiering**

Partiavgift är en viktig inkomst för partiet som bidrar till att öka partiets självfinansiering. Ett ekonomiskt starkt parti skapar förutsättningar för utveckling och kvalitet. För att skapa ett hållbart engagemang hos både politiker och ideella behövs en stark stödfunktion i partiet.

- **Höga löner**

Dagens nivåer på arvoden för politiker kan uppfattas som höga och orimliga för en del. Trovärdigheten ifrågasätts om politiska representanter lever under andra mer fördelaktiga villkor än de som de förväntas företräda.

Nivå på partiavgift

Partiavgiften är 25% på den del av arvodet/lönen som överstiger 0,8 pbb (prisbasbelopp) före skatt. Detta innebär att en riksdagspolitiker med ett arvode på 62400kr/månad efter vanlig skatt och partiavgift har kvar motsvarande vad en person med 47000kr/mån har. Det innebär också att lägre inkomster beskattas procentuellt lägre och att högre inkomster beskattas procentuellt högre.

Modell för partiavgift

Samtliga F!- politiker som uppbär ersättning över 0,8pbb (35440kr)/mån före skatt uppmuntras att betala partiavgiften. Varje månad skänks då en summa som motsvarar 25% av den del av ersättningen som överstiger 0,8pbb före skatt. Alla partiavgifter betalas in till riksorganisationen. Reseersättningar och traktamenten är inte aktuella för partiavgift. Ersättning för utebliven lön är ej aktuell för partiavgift. De bidrag EU-parlamentariker får utöver lön är inte aktuella för partiavgift. Pension är ej aktuell för partiavgift. F! politiker som uppbär Ekonomiskt omställningsstöd, inkomstgaranti, fallskärm eller liknande ska skänka den del av ersättningen som efter skatt överstiger 0,5 pbb. Modellen baseras på prisbasbelopp (pbb) 2016 motsvarar ett pbb 44300kr. Uträkning: $(\text{Ersättning} - 0,8\text{pbb}) \times 0,25$

Exempel

Riksdagsledamot Fia har ett grundarvode på 62400kr. Fia skänker då 6740 till partiet. Kvar efter skatt och partiavgift har Fia 32060 kr vilket motsvarar en lön på 47000kr.

Kommunstyrelsens ordförande Femi får 45000kr i arvode. Femi skänker då 2390kr till partiet. Kvar efter skatt och partiavgift har Femi 28802kr vilket motsvarar en lön på 40000kr.

Stadsminister Nisti har ett 160000kr i arvode. Nisti skänker då 31140 till partiet. Kvar efter skatt och partiavgift har Nisti 47755kr vilket motsvarar en lön på 84500kr.

EU-parlamentariker Jämse får 80000kr i lön. Jämse skänker då 11140kr till partiet. Kvar efter skatt och partiavgift har Jämse 34891kr vilket motsvarar en lön på 53000kr